

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.
Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Cena za zmofo

Pariz, v maju 1940.

V enem svojih del, ki pa ga iz razumljivih razlogov več ne čitajo, pravi Voltaire o Francozih, da je njih lahkovernost edina stvar, ki je po svetu poznana o francoskem narodu.

Če opazujemo dogodke v zadnjih 20 letih, moramo reči, da te besede ne veljajo le za Francoze, temveč za malimi izjemami o vsem sodobnem človeštvu. Ničesar tega, zaradi česar danes trpi Evropa, se ne bi zgodilo, ko bi pri miroljubnih narodih lahkovernost ne bila tako sistematično gojena, da je nazadnje dosegla že prav bedasto stopnjo. Tako se je obnašala Evropa, kakor da bi njeno početje bilo naravnost naročeno od tiste strani, ki je hotela, da se Evropa popolnoma uspa.

Vse je bilo storjeno, da se miroljubne narode zaslepi in da se jih poneumi. Njihova slabost jim je bila tako prikazana, kakor da je to najboljšje jamstvo za njihovo varnost. Zveza narodov je za to skrbela, da je bilo tako rekoč pod grožnjo prepovedano, da vas ne bodo smatrali za dostojnega človeka, ako izrazite pomisleke o iskrnosti miroljubnih izjav pri nekaterih narodih. Postalo je nedostojno opozarjati na načrte, ki niso bili popolnoma v skladu s miroljubnimi stremljenji, ali ki v svoji zamisli niso posebno natančno spoštovali pravice drugih. Bilo je geslo, da je vsakemu treba vse verjeti in da je zlasti treba verjeti, da imajo vsi najbolj miroljubne namene. To zaupanje v popolnoma pošteno namene slehernika je bilo tako močno zakoreninjeno, da ga še tako nasprotna dejanja nekaterih držav niso mogla omajati.

Kljub temu pa je to zaupanje bilo nekaj umetnega, kajti, da se je moglo vzdržavati, je moralo vsak čas dobivati razne obljube, da imajo vsi sosedje z vami res najboljše namene. Nenapadalne pogodbe so značilne za ta čas, ko se je zdelo, da je človeštvo padlo nazaj v otroško dobo. In vendar so vsi ti nenapadalni pakti v jedru predstavljali silno neumnost in lahkovernost.

Ako veste, da je vaš sosed dober in pošten mož, ali boste šli k njemu in ga prosili, naj vam da izjavo, da vas ne bo napadel? Tako opreznost bi bila popolnoma odveč in bi razen tega bila žaljiva za poštenega sosedu. Nasprotno pa, če imate vzrok, da dvomite v odkritosrčne in pošteno namene sosedu, kakšno vrednost naj imajo potem za vas njegova še tako slovesna zagotovila? Resnica ostane, da so nenapadalne pogodbe bile povsem nasprotno pametni in učinkoviti skrbni za narodno obrambo. Take pogodbe so mogle koristiti samo nasprotnikom miru, samo tistim, ki so imeli zle namene, ker so imeli dovolj vzroka, da se nekateri narodi zadržijo v brezskrbno spanje.

Omotična Evropa pa se ni zadovoljila le s komedijo nenapadnih pogodb. Nekega dne je nekemu prišlo na misel, da bi bilo pametno in dobro skleniti svetovni in večni pakt o nenapadanju. In tako je prišlo do proslule Briand-Kelloggove pogodbe, kateri je od nemške strani, kakor znano, botroval Stresemann. Bila je ganljiva slovesnost, ko so v Parizu podpisovali to znamenito pogodbo. Vsi podpisniki so enkrat za vselej slovesno objubili, da ne bodo nikdar, pa prav res nikdar več prišli za orožje in da poslej ne bo vojna več orodje njihove politike. Vojna je bila postavljena izven zakona.

Po podpisu te pogodbe bi očitno vsaka nova medsebojna pogodba bila odveč, kajti saj je bil vendar vesoljni mir enkrat za vselej zavarovan s pariškim paktom. Vendar pa so se pogodbe še tudi kar naprej množile. Človek je imel vtis, da Zveza narodov dela to zaradi posebnega športa.

Posledica te papirnatne varnosti, katero so si nekatere države preskrbele, je za nje same postala usodna. Zanimarile so namreč svojo narodno obrambo in se izročile na milost in nemilost napadalcem. Lahkovnost raznih pogodb je napadalec naravnost vzpodbujala k napadu. Tako so mnoge države zašle v tako stanje, da je postalo zanje skrajno nevarno, ne da bi se dotični narod in njegovi voditelji tega zavedali. Zaslepljenost je bila tako velika, da mnogokje merodajni krogi še tedaj niso spregledali, ko so razni napadalni načrti črno na belem že kar krožili po raznih pisarnah. Ljudem se je zdelo vse preveč fantastično, da bi moglo biti resnično. Kakšna usodna zmofo!

Toda to še ni vse. Premnogi še niti tedaj niso verjeli, ko so se omenjeni načrti že pričeli izvajati v nekaterih državah.

Zadnja poročila

Pariz, 14. maja. o. United Press:

Francoski vojaški strokovnjaki so nočoj priznali, da so nemške armade zasedle sledeča mesta: Liege, Namur, Sedan, Dinant.

Francoske čete so Nemce nekaj časa zadrževale, potem pa so se začele umikati na nove postojanke. Nemci so takoj začeli s tanki in z bombami napadati francoske utrdbe okrog Sedana. Nemški tanki so se prikazali v ogromnem številu ob vsem toku reke Meuse, medtem ko se francoske čete trudijo, da bi Nemcem preprečile prehod čez reko. Razvijajo se veliki letalski boji.

Velikanska bitka

na 600 km dolgi zahodni fronti

V boju je več tisoč tankov in letal - Nemška armada napreduje proti zahodu - Glavno bitko napovedujejo za prihodnje dni

Na zapadnem bojišču divja silna borba od mesta, kjer francoska meja zapusti Ren, pa do Zuidersega jezera na Holandskem. V tej borbi sodeluje po italijanskih poročilih na nemški strani 90 pehotnih divizij, to je dva milijona mož. Nemška armada prodira mestoma celo hitreje kot leta 1914. Njen napad se v glavnem razvija na štirih odsekih.

Prvi odsek je med Reno in reko Moselo proti Maginotovi črti. Toda zdi se, da so ti nemški napadi proti silnim francoskim utrdbam le bolj demonstracija, ki naj ovira Francoze, da ne bi pošiljali novih okrepitev na belgijsko bojišče.

Druga nemška armada je prodrla čez Luksemburg in dalje čez Ardenne prav do francoske meje in do reke Maas, ki jo po poročilih, če so točna, že dosega od Liegea do Sedana. Ta armada je zaenkrat prodrla dalje in se drži črte Namur-Dinant-Givet-Sedan-Longwy. Posrečilo se ji je, da je v dveh dneh porušila in prekorčila belgijski obrambni sistem, ki je bil zgrajen južno od Liegea in ob luksemburški meji do francoske meje.

Tretja armada je prodrla med Liègeom in Maastrichtom, prekorčila Albertov prekop in stoji sedaj v trikotu med Haaseltom, St. Trondom in Tongresom. Na tej črti jo zdaj poskušajo ustaviti francoski protinapadi.

Četrta nemška armada pa deluje v Holandiji, kjer napada že drugo obrambno črto. V nevarnosti je Holandska, da jo bo nemški napad preplaval kljub pogumni obrambi nizozemske armade. Nizozemcem se zlasti maščuje njih lahkovernost nasproti nemškim kolonistom in pa emigrantom. Teh je v zadnjem času živelo na Holandskem do 100.000, od katerih pa so bili mnogi le organizatorji pete kolone, ki je zdaj z velikim uspehom stopila v akcijo. Borba v zaledju s peto kolono, ki so jo neprestano ojačevali Nemci s padalci, je nizozemsko vojsko bolj zrahljala kakor pa borba na bojniš črtah.

Vsa poročila soglašajo v tem, da ima nemško letalstvo poglobljene zasluge na teh izredno velikih vojaških uspehih. Zavezniki poročajo, da nastopa več tisoč nemških letal in da Nemci v nobenem pogledu ne gledajo na žrtve, samo da čimprej dosežejo svoj cilj. V prihodnjih dneh je pričakovati še velikih borb v trikotu med Bruslsem, Namurjem in Liègeom, kjer bodo zavezniki poskušali obrniti vojno srečo in vsaj deloma rešiti Belgijo, medtem ko je Nizozemska v zelo kritičnem položaju. Najbolj preseneča vojaške strokovnjake dejstvo, da so se obrambni sistemi, ki so bili zgrajeni v Ardenah in ob Albertovem prekopu, tako hitro zrušili, pa čeprav so vojni tehniki računali, da bodo mogli kljubovati več tednov.

Belgijska in nizozemska vojna poročila

Belgijska poročila

Bruselj, 14. maja. t. Opoldne je vrhovno vojno poveljstvo objavilo naslednje poročilo:

Na mnogih krajih naših utrjenih postojank je prišlo do hudih krajevnih borb. Naše čete se odločno upirajo nasprotnikovemu pritisku. Ponoči so se na nekaterih krajih naše čete umaknile iz prednjih črt v druge močnejše.

London, 14. maja. AA. Reuter: Bruseljska radijska postaja je objavila danes popoldne sledeče poročilo vrhovnega poveljstva:

Na več krajih na belgijskih obrambnih črtah so Nemci poskušali z napadi. Navzle močnim sovražnim napadom so naše čete odbržale vse svoje postojanke in odločno odbile vse sovražniške napade. Preteklo noč so se belgijske čete, ki so bile določene za ogledniške naloge, umaknile na nove postojanke.

Nemci pred Namurjem

Bruselj, 14. maja. t. Reuter. Belgijski ministerji predsednik Pierlot je imel govor v radiu, kjer je dejal, da se belgijske čete junaško branijo in so odbržale vse postojanke, le na nekaterih krajih je bilo potrebno, da so po načrtih vrhovnega vojnega vodstva spremenile svoje postojanke. Belgijci so danes odbili vse napade.

Tudi belgijsko uradno poročilo od danes opoldne pravi, da so se belgijske čete v lepem redu umaknile na nove postojanke, ki so bile pripravljene. Pri Namurju, ki je bil bombardiran, se belgijske čete uspešno upirajo navalu nasprotnikovih oklopnih in motoriziranih čet, ki jim po mahu letalstvo. Belgijske motorizirane čete se pri Gette borile z uspehom.

Nizozemska poročila

Amsterdam, 14. maja. AA. Havas: Včerajšnje večerno poročilo nizozemskega vrhovnega poveljstva pravi:

Nemške čete, ki so prestopile reko IJssel, so prispele na več točkah v dotik z našimi postojankami, ki leže v zahodnem delu pokrajine Gelderland, ki je zaščiten s poplavljenimi polji.

V severnih pokrajinah so nemške čete na več točkah prišle do obale IJsselskega jezera in do Zuidersega jezera. Naše obmejne čete v tem delu države so se umaknile z majhnimi izgubami in prispele do naših glavnih postojank.

Oddeiki nemških oklopnih čet so prispele do Langstrada v severnem delu pokrajine Brabant.

V južnem delu Rotterdamu se še vedno nahajajo nemški oddelki, ki so dobro oboroženi, vendar pa brez topništva. Navzle veliki premoči Nemčije v zraku je nizozemsko letalstvo z izredno drznostjo bombardiralo važne sovražne zgradbe.

Oddelki francoskih čet stalno prihajajo v pokrajino Brabant.

Nizozemska mornarica sodeluje v duhu svoje slavne tradicije aktivno z zavezniško mornarico.

Hilversum, 14. maja. AA. Reuter. Poročilo nizozemskega vrhovnega poveljstva, ki je bilo objavljeno po tej radijski postaji, se glasi:

Naša vojska hrabro opravlja svojo dolžnost v zelo težkih okoliščinah. Sovražnik je zasedel naše severne pokrajine. Mi se uspešno upiramo njegovim naskokom za nasipom ob Zuidersegu

Nemška vojna poročila

Na Nizozemskem pri morju - V Belgiji na reki Meuse - Na jugu že čez francosko mejo

Berlin, 14. maja. t. Nemško vojno poročilo se glasi:

Na Nizozemskem so naše čete razširile vdorno razpoko južnovzhodno od Amersforta in so napredovale v smeri proti Utrechtu. Čete so pri Dordrechtu napredovale do Rotterdamu. Na jugu so napredovale mimo mesta Breda v smeri proti mestu Roosendaal, ki so ga zasedle.

V Belgiji so naše čete prekorčile kanal pri Turnhoutu ter prispele do Guete. Severno od Namurja so naše oklopne čete zasledovale nasprotnikove oklopne in motorizirane oddelke. Mesto Liege je v nemških rokah. Južno od železnice Liège-Namur so naše čete izšle iz Ardenske pokrajine in dosegle reko Meuse (Maas) na odseku med Namurjem in Givetom. V južni Belgiji so naše čete dosegle francosko-luksemburško in francosko-belgijsko mejo pri Mezieres in Charleville. Tamkaj so prekorčile reko Meuse in prišle že v francosko ozemlje.

Nemške čete so vkorakale v pokrajino Merzig južno od Pirmasensa, kjer so ujele večje število nasprotnikov.

Nemško letalstvo je bombardiralo več nasprotnih letališč. Na letališču Hamstede je uničilo 26 nasprotnih letal. Skupno je sovražnik dne 13. maja izgubil 150 letal. V letalskih bojih včerajšnjega dne se 27 nemških letal ni vrnilo.

Rim, 14. maja. AA. DNB: Padec Liegea je naredil velik vtis v tukajšnji javnosti in tisku. Včerajšnji listi poudarjajo dejstvo in poudarjajo tudi probno silo nemških čet. Pri tej priliki pravijo, da je nemški meč prerezal vozložbo nje, da je z bliskovito naglico vrgel svoje sile na državo, ki se je zavestno ali podzvestno priključila zločinski akciji zahodnih sil.

Berlin, 14. maja. AA. DNB: Z merodajne vojaške strani poročajo, da so danes nemške čete odbile angleško-francosko-belgijske sile in da jih podijajo proti novim postojankam na reki Dyle pri Louvainu in Vavreu.

Berlin, 14. maja. AA. DNB: Z merodajne strani poročajo, da je prišlo jugovzhodno od Namurja

jezeru. Oblast severno od Rotterdamu je končno v naših rokah. Naše čete držijo prav tako novo nizozemsko vodno obrambno črto. Naše pomorsko oporišče v Helderju je nedotaknjeno. Stanje v Brabantu je negotovo, vendar pa je Zeeland v naših rokah.

London, 14. maja. AA. Reuter: Danes popoldne so holandske radijske postaje objavile sledeče sporočilo:

Včeraj zjutraj so nemška letala napadla v vodah severne Holandije holandske ladje. Ta napad se je ponesrečil. Od štirih nemških letal, ki so letela nad Benheldenom, so bila tri zbita. Malo kasneje sta bili zbiti še dve nemški letali. Snovi so nemška letala poskušala zrušiti nasip, ki loči jezero IJssel od Severnega morja. Ta napad je bil odbit.

Tisoče mrličev v pokrajini Brabant

Haag, 14. maja. b. Nemške čete z vso silo in razpoložljivimi sredstvi potiskajo nizozemsko vojsko. Potrgane so vse telefonske zveze, tako da točnih poročil ni mogoče dobiti. Železniške zveze med Nizozemsko in Belgijo so vse pretrgane. Rotterdam je v veliki nevarnosti in računati je, da bodo nemške sile kmalu gospodar položaja v tem mestu.

V pokrajini Brabant je položaj nepregleden. Vodijo se strahovite borbe in na bojišču je vse polno mrličev. Novi oddelki morajo v borbo tež tisoče mrtvih in ranjenih. Tu se vodijo borbe na zelo ozkem pasu, na katerem zlasti uspešno deluje francosko motorizirano topništvo, ki z zapornim ognjem ne dovoljuje prodora nemškim tankom. Razvija se največja bitka, ki jo tudi svetovna vojna ni doživela.

Nemški generalni štab izpolnjuje takoj vsako pomankljivost, ker ima v ožaji ogromne rezerve, ki neprestano izpolnjujejo izgube v ljudstvu in materialu. Vodi se strašna borba, ki je prva večja stopnja bliskovite vojne na zemlji in v zraku. V zraku se vodijo strahotne borbe med jeklom in na stotine letal skuša preprečiti napade in druge stvari.

Glej na strani 3. poročilo o angleško-italijanski napetosti

prvikrat v tej vojni do velike bitke oklopnih enot. Francoske oklopne enote so šle nasproti nemškim, da bi jim preprečile nadaljnje prodiranje v smeri proti postojankam na reki Dyle. V tesnem sodelovanju z letali so Nemci takoj sprejeli borbo. Francozi so bili pobiti. Začeli so se umikati. Tedaj pa je nemško letalstvo ponovno napadlo francoske oklopne enote, katere preganjajo sedaj tudi nemške oklopne enote, da se morajo umikati na postojanke pri reki Dyle.

Berlin, 14. maja. AA. DNB: Z nadaljnjim napredovanjem nemških čet je doseženo središče nizozemske obrambe, tako imenovana »utrdba Nizozemska« z južne strani. Ker se je pokazalo, da pomoč Angležev in Francozov ni učinkovita, odpor Holandcev že ponekod popušta. Vpostavljena je kopenska zveza med enotami okrog Rotterdamu, katere so bile spuščene s padali in so sedaj dobile nove okrepiteve. Te čete so razširile prodor na črto med Belgijo in Nizozemsko in s tem presekale zveze med obema bojiščima. Če bodo Nizozemci nadaljevali s svojim nekoristnim odporom, bo njihova vojska uničena.

Postojanke na Albertovem prekopu, ki so bile zamišljene kot močna obrambna črta med Amersom in Liègeom, torej od Schelde (Escaut) pa do Meuse (Maas), so med tem časom, v kolikor še ni bil izvršen prodor, postale brezpomembne, ker so nemške čete čez Saint Trond in v prostoru Namura prodrle v osrčje Belgije in ker so v Južni Belgiji dosegle nove velike uspehe.

Francosko poročilo o neki premoči francoskih oklopnih enot nad nemškimi enakimi enotami je neresnično. Dejansko so se francoski oklopni oddelki umaknili in so imeli velike izgube ter so morali, v kolikor niso ostali nesposobni za borbo osvoboditi polje in narediti prostor za nemške oklopne sile.

Zagrebaška vremenska napoved: Nespremenljivo.

Nemška poročila

Kakor je bilo tudi pričakovati, je povzročilo napredovanje nemških čet, ki so pomaknile južno od Saarbrückna svoje postojanke naprej, borbe tudi neposredno vzhodno od reke Moselle in pri Primasensu, torej ob obeh rekah včeraj imenovanega odseka.

Nemško letalstvo je prve dni zadalo sovražnemu letalstvu hude izgube. To dejstvo ni prišlo do izraza samo v sporočilih nemških eskadril o številu sovražnih letal, temveč tudi v neodločni sovražni zračni obrambi, ki v nekaterih krajih sploh ni stopila v akcijo.

Na širokem bojišču od Palatinskega gozda čez Luksemburg pa mimo Belgije do Nizozemske so v razvoju hude letalske borbe. Sovražne sile niso pokazale posebnih pobud. Iz tega lahko sklepamo, da je bila udarna sila sovražnega letalstva že v prvih dneh občutno zrahljana.

Mnenje berlinskih uradnih krogov

Berlin, 14. maja. b. Berlinski uradni krogi objavljajo, da je včeraj padla trdnjava Liege, ki je 15 km od nemške meje in 450 km od francoske meje. Današnji nemški tisk slavi zavzetje Liegeja ter poudarja strateški pomen nemškega uspeha. V Berlinu trdijo, da je to največja trdnjava v tem delu Evrope.

Sele davi so nemški časopisi sporočili, da so nemške čete prišle do prvih spopadov s francoskimi četami. Kot značilno dejstvo Nemci posebno poudarjajo, da je nemško letalstvo bombardiralo letališče v južni Franciji, s čimer hoče Nemčija poudariti, da se njeno letalstvo lahko bori tudi pred samimi obalami Sredozemskega morja. To je zlasti pomembno zaradi večkratnih demonstracij Italije proti zaveznikom in zaradi ukrepov, ki so bili storjeni v severni Afriki.

Komentarji tujega časopisa pa poudarjajo, da bo nadaljnji razvoj mednarodnega položaja diktiran od vojnih uspehov in neuspehov, ki se bodo pokazali na sedanjih bojiščih. V Berlinu zlasti poudarjajo enodušnost italijanskega tiska in pa prijateljsko pisanje sovjetskega tiska.

Nocoj pride v Berlin direktor civilnega letalstva Molokov, kar je tudi znak dobrih odnosov med Nemčijo in sovjetsko Rusijo, ki, kakor kaže, nima interesa, da spremeni svoje nevtralnost stališče, dokler zapadna Evropa krvavi.

Kar se tiče Amerike, je znanično, da je berlinska vlada sprejela iz Amerike notifikacijo, da je Bruselj nezavarovano mesto in da se ga ne more bombardirati. V ostalem, tako pravijo v Berlinu, to ničesar ne pomenja, češ, da gre tu samo za brzojav, ki ga je ameriški veleposlanik iz Bruslja poslal Hullu po sporočilu belgijske vlade. Hull pa je to brzojavo zopet poslal odpravniku po Združenih držav v Berlinu, ki je vsebino sporočil nemškemu zunanjemu ministru Ribbentropu. Nemški tisk v svojih komentarjih glede najnovejšega razvoja vojne poudarja, da so oborožene nemške sile odstranile nevarnost za Nemčijo s severa in sedaj tudi s severozapada. Nadalje poudarjajo, da je na jugovzhodu še vedno vršijo politične, gospodarske in vojne priprave.

Rotterdam padel

Berlin, 14. maja. o. »United Press« poroča, da je izdalo nemško vrhovno poveljstvo komunikacije, v katerem pravi, da je Rotterdam kapituliral.

Nemci zanikajo bombardiranje odprtih mest

Berlin, 14. maja. AA. DNB: V zadnjih 24 urah sovražnik ni v vojaškem pogledu mogel javljati dosti ugodnega. Zato sta francoska in angleška propaganda toliko marljivo širili vesti o strahotah nemške letalske sile, katere so si izmislili v Belgiji in Holandiji. Ponovno skušajo ustvariti vtis, kakor bi Nemčija s svojim letalstvom začela tako imenovano totalno vojno. Radijska postaja v Rilu je objavila, da je nemško letalstvo začelo bombardirati zasebne avtomobile in streljati z majhne višine na pešce. Neki ameriški list je objavil vest, da so Nemci začeli z bombardiranjem in zažiganjem velikih mest. Spričo tega ugotavljajo na nemški strani sledeče: Da so nemške letalske sile že od prvega dne vojne stalno v akciji. Njihove naloge niso v tem, da bi streljale na mesta in bežeče ljudi, temveč da se bore proti vojaškim objektom, letališčem, križiščem in proti zbiranju sovražnih čet. Vse drugo ni nič resnično. To širi samo sovražna propaganda zaradi tega, ker nimajo kaj poročati o svojih uspehih.

Nizozemska in belgijska vlada sta se že preselili

Nizozemski dvor in vlada sta že v Londonu

Bruselj, 14. maja. t. Havas. Belgijska vlada bo zapustila Bruselj in se preselila drugam, da bo mogla nemoteno delati. Odpravljani so že vsi arhivi in se nahajajo na varnem mestu. Vlada ni objavila kraja, kjer se bo naselila.

Prav tako je tudi nizozemska vlada zapustila Haag, kjer njeno delovanje ovirajo nemški letalski napadi. Vlada je šla v London, kjer se nahaja tudi kraljica Viljeldina.

Oklic nizozemske kraljice

Oklic kraljice Viljeldine

London, 14. maja. t. Reuter. Nizozemska kraljica Viljeldina je objavila danes naslednji oklic:

Nizozemskemu narodu! Nizozemska vlada se nahaja sedaj v Londonu. Nizozemska vlada se kot vlada ne bo podvrgla. Potemtakem nizozemsko ozemlje, v kolikor se nahaja v naših rokah, kakor tudi nizozemske kolonije ostanejo neodvisna država, ki ima vse možnosti, da se uveljavi kot enakopravna članica družine narodov, kakor tudi kot enakopravna država v skupnih medzavezniških posvetih. V krajih, ki jih je zasedel napadalec, naj kraljeve oblasti nadaljujejo izpolnjevanje svojih dolžnosti v korist ljudstva, da se ohrani rod. Težave, ki smo jih preživeli v starih časih, so se ponovile, toda naša domovina bo vstala spet k svobodi.

V tukajšnjih krogih se izve, da bo nizozemska vlada v Londonu nadaljevala z upravo nad Nizozemsko in nad nizozemskimi kolonijami. Nizozemski poslanik v Londonu je izjavil dopisniku agencije Reuter, da bo sedež nizozemske vlade v Londonu prav tako, kakor je sedež poljske vlade v Angerju. Nizozemska vlada upa, da se ji bo zaradi hrabrosti njenih vojakov in s pomočjo zavezniških čet v kratkem posrečilo vrniti se v domovino. Poslanik je dalje izjavil, da je nje-

Angleži napovedujejo glavno bitko pri Bruslju

Položaj Liegea

Glavna bitka bo pri Bruslju

London, 14. majnika. t. Reuter. Reuterjev poročevalec javlja, da so se Nemci polastili utrdb Emmael, ki leži severno od Liegea in spada utrdbam te trdnjave. Borbe so se pričele v mestu Liege samem, toda trdnjava Liege bo mogla še nekaj časa vzdržati.

Angleško-francoske čete se zbirajo zdaj vzhodno od Bruslja, kjer se bo razvila verjetno glavna in morda tudi odločilna bitka med obema nasprotnima armadama. Ta bitka se lahko prične vsak trenutek. Odpor Belgijcev na utrdbah ima samo ta pomen, da Nemce zadrži toliko časa, da se zavezniške sile zberejo in razvrstijo. To je zdaj končano in je torej pričakovati glavnega spopada.

London, 13. maja. t. Reuter: V vojaških krogih izjavljajo, da poročila o padcu Liegea niso resnična. En fort je porušen, drugega pa so Nemci zavzeli. To je za enkrat vse, kar se je zgodilo pri Liegeu. Obramba je trdovratna in ni treba pričakovati hitrega padca te osrednje trdnjave v belgijskem utrjenem pasu. Lahko pa se zgodi, da bi Nemci Liege bodisi na severu, bodisi na jugu obšli in trdnjavo pustili za seboj. Vojaški krogi naglašajo, da dva ali tri dni ne bo mogoče dati pojasnil o dogodkih pri Bruslju, tola nobenega razloga ni, da bi Angleži in Francozi postali enogledni glede položaja.

London, 14. maja. AA. Reuter: Reuterjev vojaški urednik piše: Splošni položaj je zdaj mnogo bolj jase. Napad Nemcev vzdolž Albertovega prekopa je tako močan, da se zdi kot gotovo, da gre tu za glavni napad. Nemške oklopne divizije so nastopile z vsilo v akciji in Belgijci so bili prisiljeni umakniti se na obrambne postojanke za to črto. Francosko poročilo prikazuje protinapad zaveznikov pri Saint Trondu kot uspešen. Francozi so tam uporabili tanke, ker so tudi Nemci uporabili tanke kot glavno orožje. Belgijski generalni štab, ki je svojo strategijo naslonil na manevriranje v lastnem prostoru, ni bil presenečen zaradi nemškega napada v belgijskih Ardenih, kakor tudi ne zaradi njihovega predora. Belgijci se sploh na tem mestu niso hudo branili. Večina ozemlja v Ardenih je goratega, tako da je mogoče s strojnimi držati zelo dobre postojanke, zlasti tam, kjer se ceste križajo z rekami.

2.000 tankov v bitki

London, 14. maja. AA. Reuter: Poročajo, da se je začela velika bitka. Od Nizozemske pa vse do reke Moselle so nemške armade začele napad.

Na Nizozemsko prodirajo nemške čete na zapad proti Araisu. V notranjosti so ponovno zavzele nekatere točke, ki so jih zasedli padalci in vojaki »pete kolone«. Položaj Nizozemske je resen, čeprav se država zelo upira.

V Belgiji se nemške motorizirane čete pojavljajo pri Maastrichtu, Hasseltu in Tongernu. Ti oddelki so se včeraj v borbah s francoskimi motoriziranimi oddelki borili v največji bitki, ki se je dosedaj bila med motoriziranimi oddelki. V robu deluje do 2000 tankov. Borba je strašna. Toda Francozi se bore sijajno, in njihovo orožje kakor tudi njihovi tanki dokazujejo, da so boljši od sovražnikovih. Po zadnjih poročilih, ki so prišla, se še vse trdnjave v Liegeju odlično drže. Angleško-francoska pomoč prihaja brez prestanka in v velikem številu. V Belgiji je v razvoju velika bitka oklopnih mehaniziranih enot med francoskimi in nemškimi silami. Iz Tongerja so prodirajoče nemške kolone naletele na močan odpor enakih francoskih enot, ki drve proti njim v spopad. Prve jeklene predstraže, to je do 2000 tankov, se že bore med seboj.

Po tej bitki je treba pričakovati glavni spopad med nemškimi in zavezniškimi armadami. Do tega glavnega spopada utegne priti

vsak trenutek. Dosedaj se v bitki tankov Francozi sijajno bore ter v celoti izkoriščajo premoč svojega orožja in tankov nad sovražnimi tanki. Nemčija uporablja v napadu svoja letala, ki po velikosti nimajo sebi enakovrednih. Angleški in zavezniški piloti se v enaki meri udeležujejo v vsej Belgiji in na Nizozemskem.

Pri Longviju na francosko-belgijski meji je pritisk sovražnika posebno hud, zlasti pa vzhodno od Moselle. Podobno je tudi v dolini reke Saare.

Delovanje angleškega letalstva

London, 14. maja. Reuter: Posebni Reuterjev dopisnik pri angleškem letalstvu v Franciji poroča: Angleški bombniki so razvili eilno delovanje in z največjo silo napadajo nemške armade, ki so od Belgije navzdol udarile proti Franciji okrog ogla Maginotove črte. Zaenkrat ni nobenih podrobnosti podatkov o teh borbah. Le toliko javljajo, da je vrhovno vodstvo poslalo v borbo vse razpoložljive angleške bombnike. Nemška letala so vse dopoldne neprestano napadala razne kraje v severni Franciji. Tudi to je dokaz, da so bitke v zraku zavzele prav ogromen obseg.

Letalsko ministertvo objavlja uradno poročilo, v katerem pravi, da ima angleško letalstvo v bitki, ki se razvija na Nizozemskem in v Belgiji, nalogo, da moti razvoj nemških čet in varuje napredovanje zavezniških armad. V ponedeljek in včeraj noč od ponedeljaka na terek so angleški bombniki neprestano napadali sovražnika, ceste, po katerih je napretnik vodil svoje motorizirane oddelke, nadalje železniške mostove v zaledju vse fronte. Naši bombniki so nasprotniku prizadeli hude izgube. Posebno v Brabantu na Nizozemskem so ceste neprestopne. Naši lovci so neprestano v zraku in v zadnjih dneh so nasprotniku uničili vsaj štirikrat toliko letal, kolikor so jih sami izgubili.

Rotterdam gori

London, 14. maja. AA. Havas: Angleški poslanik, ki je prispel z ostalimi begunci iz Nizozemske, je izjavil zastopnikom tiska, da je večina Rotterdama in plamenih. Povedal je tudi, da se Nemci stalno spuščajo s padali.

Francosko vojno poročilo o bojih pri Sedan in Longviju

Pariz, 14. maja. t. Havas: Francosko vojno poročilo, izdano sredi pozno zvečer, se glasi:

Nemški napad se razvija z vedno večjo erdtostjo. Iz srednje Belgije ni nobenih važnejših poročil. Sovražnik je prišel do reke Meuse na prostoru med Liegom, Namurjem in Sedanom. Sedan je bil izprazen. V najbližji okolici Dinanta so v razvoju erdite bitke, ki so se ponekod zanesle že v sama predmestja. Prav tako so krvave borbe v predmestjih Longvija in segajo do reke Moselle. Pri Wissembourgu so bili več sovražni napadi odbiti. Naše čete se neprijetelju, ki erdito napada s pomočjo tankov in letal, junaško zoperstavljajo. V večernih urah je bilo zbitih še 16 nemških letal.

Pariz, 14. maja. AA. Havas: Po zadnjih poročilih so borbe, ki se razvijajo v Ardenih proti Sedanu, zelo hude. Borba se razvija ob reki Meuse od Liegeja pa do severno od Sedana. Trdnjava Liege se močno upira. Pri Trierlemonu so protinapadi francoskih oklopnih oddelkov ustavili napredovanje podobnih nemških oddelkov. Razvija se velika borba.

Pariz, 14. maja. Z bojišča poročajo, da nemški generalni štab neprestano pošilja v borbo ogromno število vojaštva, zlasti v smeri Sedana in Pinaua. Večina nemških čet je motoriziranih in v borbah sodeluje ogromno število tankov, medtem ko njihove operacije spremlja na stotine in stotine letal v zraku. Hudi nemški napadi pa so se razvili ob strahovitem zapornem ognju motorizirane francoske težkega topništva. Izgube so strašne na obeh straneh, zlasti velike izgube pa so utrpli Nemci, ki pošiljajo v borbo polk za polkom motoriziranih enot. Trenutno se vodijo strahovite borbe med dvema divizijama v Ardenih. Tu sodelujejo v borbah belgijski planinski lovci, ki jih podpirajo francoske motorizirane kolone. Ti so zadržali napredovanje nemških čet. Tudi tukaj napadajo Nemci izključno le z motoriziranimi enotami.

Nemci zasedli Sedan

»Največja bitka vseh časov«

Washington, 14. maja. b. »United Press« poroča iz Pariza, da so Nemci zasedli mesto Sedan.

United Press. Nemške armade so bliskovito udarile v Francijo, sledeč toku reke Meuse, ki je že stara zgodovinska pot za vse vpadle iz Francije v Nemčijo in iz Nemčije v Francijo. Tamkaj so zadele na glavne sile francoske armade, ki je bila zbrana okrog Sedana. Pri Sedanu se je leta 1870 moral francoski cesar Napoleon III. z vsem svojim generalnim štabom predati nemškim četam, ki so tamkaj francosko armado obkolile in zajele. Nemške armade prodirajo proti Sedanu tudi iz luksemburške strani. Razvija se nova veličanska bitka, ki bo brez dvoma največja bitka v zgodovini človeštva.

Nemci imajo 6000 letal v boju

Bruselj, 14. maja. t. Havas: V zadnjih 24 urah je prišlo v Belgijo veliko število angleških in francoskih čet, kakor tudi mnogo vojnega materiala vseh vrst. Junaški odpor belgijske armade je Angležem in Francozom omogočil, da so prišli brez težav v stik z belgijsko armado in zasedli utrjene postojanke.

Zavezniške čete so prešle v protinapad in se razvija ofenziva, v kateri oba tabora uporabljata ogromno količino vseh vrst orožja.

Nemško vrhovno poveljstvo je poslalo v boj nad ozemlje, kjer se bje bitka okrog 6000 le-

plemenito uslugo holandski kraljici, ker je Nizozemska gostoljubno sprejela prejšnjega predsednika južnoafriške zveze Krugerja med burško vojno, ko je bil prisiljen pobegniti iz države. Kruger je zapustil Južno Afriko na neki nizozemski vojni ladji. Na koncu se je parlament izrazil svoje simpatije za holandski narod

Sodba angleških diplomatskih krogov

London, 14. maja. t. Reuter: V angleških diplomatskih krogih so ohranili mirne živce spričo dogodkov na Nizozemskem, v Belgiji in severni Franciji. Menijo namreč, da je Hitler zaradi gospodarskega položaja svoje države sklenil začeti z odločilnim napadom zdaj, ko je nemška proizvodnja orožja dosegla svoj višek, ki ga ni mogoče več prekositi, medtem ko zavezniška moč vedno raste in še dolgo ne bo dosegla viška. Nemčija je sklenila, da je zdaj skrajni čas, da veliko riskira, da vse riskira, da vrže v borbo vse svoje sile, v pričakovanju da bo morda le uspela in dosegla zmago. Na Nizozemskem in v Belgiji se je Nemcem šlo nekaj za to, da s svojim nastopom presenetijo, nekaj za to, ker so jim pomagali njihovi domačini v zaledju fronte, to se pravi njihova »peta kolona« — posrečilo odnesti nekaj začasnih uspehov. Nizozemska in Belgija sta pa hoteli ostati vestno nevtralni in sta se do dneva, ko sta bili napadeni, branili stopiti v posvetovanje s francoskimi in angleškimi generalnim štabom. Zato niso bili ukrepi takoj pri rokah. Toda to, kar se sedaj dogaja, je šele začetek. Velika borba med obema armadama šele pride. Zavezniški sedaj približno vidijo, kakšni so nemški načrti. Nekaj dni ne bo veliko poročil. Bitka se bo razvila v polnem obsegu. Merilo se bo junaštvo obeh armad, vrednost orožja in um generalnih štabov.

Izjava lorda Gorta

London, 14. majnika. t. Vrhovni poveljnik angleških čet v Franciji general lord Gort je danes dal sledečo izjavo:

»Anglija se nahaja na predvečer najhujših dni v svoji zgodovini. Borba bo trajala dolgo in bo huda. Toda naj angleški narod ohrani zaupanje v končno zmago.«

Angleži o vojni na morju

London, 14. maja. t. Reuter: Admiraliteta poroča, da je da je Anglija v preteklem tednu izgubila samo eno ladjo s 6000 tonami. Nasprotno pa je Nemčija v preteklem tednu izgubila 179.049 ton ladjevja. Med te je treba šteti 31 nemških ladij, ki so se nahajale v nizozemskih pristaniščih in ki so zdaj prišle v angleške roke. Nemške izgube na ledjevu znašajo zdaj že toliko, kolikor sta Anglija in Francija skupno izgubile po nemških podmornicah in nemških minah.

Francoska razlaga vojaškega položaja

Pariz, 14. maja. AA. Havas: Danes, 14. maja se začela ob Meusi prva velika borba v tej vojni. V teku treh dni nemškega napada na Nizozemsko, Belgijo in Luksemburško so se navzile hudim borbam razvijali samo nastopi predstraž, ki so manevrirale in se borile in se ščitile s svojim umikom, da so mogle zavzeti glavne postojanke močne angleško-francoske čete. V teh treh dneh so se Nemci postopno trudili in so s tem odkrili ves svoj načrt, ki se sedaj pojavlja v vsej svoji širini in dobiva klasično obliko nemškega manevriranja: napad na dve krili na severu in jugu.

Na južnem delu bojišča se zdi, da so Nemci močnejši. Razumljivo je veliko število pehotnih enot in gotovo sta tudi dve oklopni diviziji, ki sta vdrli ob reki Moselli čez Luksemburg v Ardene. Za nemškimi oklopnimi kolonami nastopajo pehotne kolone in močno topništvo. Te kolone so potisnile pred seboj kolone ardenskih lovcev, ki so bili okrepjeni z več enotami francoske konjenice. Napredovanje je bilo posvodo doseženo navzle velikim težavam zaradi hribovitega terena ter zaradi rušenja mostov in poti o priliki umikanja francosko-belgijskih čet. Ni še točnih poročil o številu, pomenu in bistvu gibanja nemških kolon, ki so napredovale v obliki pahljace in šle od luksemburške meje. Zdi se pa, da so ardenski zbor, dalje zbor, ki se udeležuje severneje v smeri proti francoskim Ardenom, ter oddelki pri gornjem teku Meuse, najmočnejši.

Včeraj dopoldne so se začeli nemški oddelki pojavljati ob vsej reki Meuse od Liegeja pa do Sedana. Ni še mogoče reči, če so pokrili ves tek reke, toda poročila o njihovem prihodu so prišla z vseh glavnih prehodnih točk.

Ni izključeno, če si skušajo Nemci danes prebiti prehod čez te vodne črte. To je začetek velike borbe, v katero bodo stopile glavne čete z obeh strani.

Vzhodno od črte Meuse, od Sedana pa do Mozele se nahaja prav tako v polnem razvoju druga borba. Nemci so prišli na francosko mejo in silno hude borbe se razvijajo pred francoskimi utrjenimi črtami, ki se vijejo vse do Severnega morja. Razumljivo je, da je nemogoče označiti vnaprej, kje se razteza ta utrjena črta. Lahko se pa reče, da se dve mesti v bližini krajev, v katerih se sedaj razvija huda bitka in v kateri so Nemci prodrli, namreč Sedan in Longvyle, nahajata pred temi utrdbami. Tako Sedan kakor Longvyle sta priči skrajno težke borbe. Nemci v veliki meri uporabljajo tanke, topništvo in letalstvo. Letala bombardirajo in s strojnimi streljajo na francoske postojanke. Nad kopenskimi bojiščem se razvija živa borba med nemškim letalstvom na eni ter francosko-britanskim letalstvom na drugi strani. Francoski in angleški piloti vračajo vsak udarec z novim udarcem.

Pariz, 14. maja. AA. Havas: Jutranji listi razpravljajo o borbah v Belgiji in Holandiji, zlasti pa okrog Liegeja, nato pa govore o Churchillovem govoru v parlamentu ter o ukrepih proti »peti koloni«.

»Petit Parisien« poudarja, da so zavezniške čete 13. maja prispele že dlje, kakor pa je bilo predvideno. Pri tej priliki sta belgijski kralj in belgijska vlada izrazila svoje največje zadovoljstvo, ker smatrala, da je to dejstvo kapitalnega pomena.

Napetost med Italijo in Anglijo

Dijaštvo prireja po vsej Italiji demonstracije proti Angliji in Franciji zaradi angleškega nadziranja italijanske pomorske trgovine

Hudi glasovi tudi v italijanskem tisku

Rim, 14. maja. t. MIT. V Rimu je fašistična mladina tudi danes nadaljevala z demonstracijami proti angleško-francoskemu nadzorovanju italijanskih trgovskih ladij. Dijaštvo, ki je nosilo italijanske zastave, se je razlivalo po rimskih ulicah, prepevajoč rodoljubne pesmi. Končno so se zbrali na Beneškem trgu, kjer so začeli vzklikati Mussoliniju. Mussolini se je prikazal na balkonu ter dijakom odzdravil. Do podobnih dijaških pohodov je prišlo tudi po drugih mestih. Vatikansko glasilo »Osservatore« Romanos je bilo v enem mestu od dijakov sežgano. Pred angleškim in francoskim veleposlaništvom, kakor tudi pred konzulati teh držav, stoje močne straže. Tudi pri vstopu v vatikansko državo stoje močni oddelki straže.

V Milanu se je dijaštvo zbralo pred poslopjem prefekture, kjer je prepevalo rodoljubne pesmi in protestiralo proti Angliji in Franciji. Vzklikalo je Mussoliniju. Prefekt se je prikazal pri oknu in odzdravil. Tudi v Neaplju je prišlo do dijaških pohodov, katerih se je udeležilo več tisoč. Spreved se je ustavil pred palačo prestolonaslednika Umberta, kjer so vzklikali kraljevski hiši in Mussoliniju. Na čelu spreveda so nosili italijansko in nemško zastavo.

Rim, 14. maja. b. Protizavezniške demonstracije se po vsej Italiji nadaljujejo. Snoči in davi je prišlo do novih demonstracij v Rimu, Napulju, Milanu, Anconu, Turinu, Bariju, Palermu, Firenci, Trstu in na Reki. Za časa teh demonstracij so bili izrečeni številni govori, v katerih so govorniki ostro kritizirali postopek zavezništva zaradi pomorske blokade in kontrole ter zaradi vojnih ukrepov na Sredozemskem morju, ki ogrožajo interese Italije.

Zürich, 14. maja. Iz Rima prihajajo novice, da se demonstracije v Italiji proti zavezništvu vedno bolj stopnjujejo. Položaj v Italiji se vedno bolj zaostre in vse kaže, da je nastal kurz, ki bo pozročil, da bo Italija stopila skoraj v vojno. Samo še ni znan točen čas za nastop Italije.

Italija utemeljuje svoje pritožbe

Pariz, 14. maja. Italijansko časopisje je začelo v nedeljo, 12. t. m., veliko kampanjo proti Angliji. Na celih dveh straneh prinašajo poročila ministra Marchija, načelnika urada za gospodarsko vojno, Mussoliniju o ustavljanju in preiskavanju italijanskih ladij in o zaplenbah italijanskega blaga po angleški vojni mornarici. Od začetka vojni mornarici na visokem morju in odvedenih na pregled v razna pristanišča 857 italijanskih ladij, ki so jih angleške oblasti zadrževale tudi po cele mesece. Transatlantično ladjo velikanka »Augustus« so Angleži zadržali v Gibraltarju osem dni ter nanesti družbi škode nad 1 milijon lir. lo zadrževanje, pravijo italijanski listi, ni stvarno opravičeno, ampak predstavlja političen pritisk, oziroma nagajanje. Ladje se ne preiskujejo enkrat, ampak večkrat in se pošiljajo iz enega pristanišča v drugo. Ladja »Libano«, ki je plula iz Vige na Portugalskem v Genovo, je potrebovala dvajset dni za to kratko pot, na kateri so jo preiskovali trikrat in jo vsakokrat prisilili, da je svoj tovar izkrcala in zopet vkrcala. Ladja »Caldeas« je bila ustavljena zaradi ene same vreče bombaža, trdijo italijanski listi.

Najbolj se razburja italijansko časopisje zaradi nevdržnega položaja, v katerega je zašlo zaradi tega pristanišča v Trstu. Postopanje angleških oblasti imenuje italijansko časopisje »morsko roparstvo«, češ da tudi v neopravičenih primerih Anglija ne plača nobene odškodnine za škodo in celo računa stroške svojega postopanja.

da se ji vrnejo, zahtevajo pa tudi pristaniške take, četudi je ladja prisiljena, da pristane. Pravijo, da fašistična vlada tega ne bo več trpela. V Trstu leži na kupe blaga, ki se ne more vkrati, na drugi strani pa čakajo naročniki na prekomorsko blago, ki ne pride. Angleške ladje ustavljajo celo dovoz žita in drugih življenjskih potrebščin iz enega italijanskega pristanišča v drugo. Oviru in ustavlja se tudi uvoz lesa in mesa. Vse to blago kakor tudi grozdje, fige in mandelj, se pošilja, kakor trdijo italijanski listi, na Angleško. V zadnjem času pa je angleška kontrola začela celo zahtevati garancije od vseh trgovcev posrednikov in malih trgovcev na drobno, tako da bi prišlo pod kontrolo vse gospodarsko življenje Italije. Italijanski časopisje se tudi pritožuje na preiskavanje pošte, in sicer tudi uradnih in diplomatskih pošilk.

V Parizu se sprašujejo, kakšen namen ima ta italijanska kampanja, ko pa je angleška kontrola blaga centralnih držav popolnoma opravičena z mednarodnega stališča in se Italijani dozda niso pritoževali nad njo. Se večje presenečenje pa je vzbudilo dejstvo, da italijanski listi prinašajo o vojni na nizozemskih, belgijskih in luksemburških tleh poročila, ki kažejo očitno sovražno stališče proti zavezništvu in njihovim prijateljem.

Članov list »Telegrafo« svari angleško vlado

Rim, 14. maja. t. Havas: List zunanjega ministra grofa Ciana »Telegrafo« objavlja oster članek proti angleško-francoskemu nadzorovanju italijanske trgovine. List pravi med drugim: »To, kar Anglija in Francija počneta, ni nič drugega, kakor pomorsko tolovajstvo. Ako odgovornim angleškim krogom v Londonu njihov ponos nad svojo močjo na morju — ki je samo še spomin nekdanje slave — in sovražstvo proti Italiji ne dopuščata, da bi podvzeli potrebne in primerne korake v tem težkem položaju, pa naj bo članek končuje z grožnjo, da bo italijansko brodogradništvo štiti interese pomorske trgovine. Kajti vse italijanske ladje ne prevažajo kakao ali poper.

Pariz, 14. maja. Današnji italijanski listi prinašajo napad na Veliko Britanijo, kakršnega doslej še niso prinesli. Anglijo imenujejo »organizacijo kramarjev in morskih razbojnikov, čijih predrznosti Italija ne more več prenašati. Njena tiranija nad Evropo je trajala zadosti dolgo. Italija ni več vojna, da bi jo prenašala. Več listov prinaša ta članek pod naslovom »Gangsterji morja«. Tako v Parizu kakor v Londonu so nad tem skrajno ogorčeni in sodijo, da ne gre več za izsiljevanje, ampak da se je Mussolini končno veljavno odločil, da Francijo in Anglijo napade, izrabljajoč sedanji težki trenutek za zavezništvo.

Svarilo Mussolinijevega lista

Rim, 14. maja. t. »Popolo d'Italia«, list, ki ga je ustanovil Mussolini sam, objavlja uvodnik, v katerem med drugim pravi:

»Stojimo tik pred odločilno zgodovinsko dobo, ki bo tudi usoda naše države odločila za daljina stoletja. Navadna drhal pacifistov, t. j. debelih, sitih in bogatih sebičev in perversnih prijateljev demokracije, poskuša sedaj nad nami, da bi omajala fašistično zavest. Danes ni nikogar več, ki bi se smel izgovarjati, da ne pozna natančnih smernic fašistične Italije v sedanjem evropskem sporu. Oni, ki bi še v naprej izjavljali, da tega ne vedo, bodo doživeli, da bomo s njimi postopali kot s sovražniki, katerih zavezništvo dejansko so.

Angleški varnostni ukrepi v Egiptu

Kairo, 14. maja. AA. Havas: V vrsti ukrepov, ki jih je do sedaj izdala egiptska vlada v sporazumu med vojaškimi oblastmi, je tudi odlok, s katerim se izliv reke Nila proglašajo za vojaški pas. Razen tega je vlada sklenila poklicati v primeru potrebe pod zastavo tudi upokojene častnike. Prebivalstvo na egiptsko-libijski meji se je moralo preseliti.

Kairo, 14. maja. b. Angleške čete so prejele povelje, da iz opreznosti zasedejo vse položaje, ki so jim bili naznačeni za primer, če bi prišlo do resnejših zapletljajev. Letošnje je egiptska vlada pooblastila krajevne oblasti, da odstranijo prebivalstvo blizu libijske meje, če bi smatralo to za potrebno. Ti ukrepi so izvršeni v omejenem obsegu.

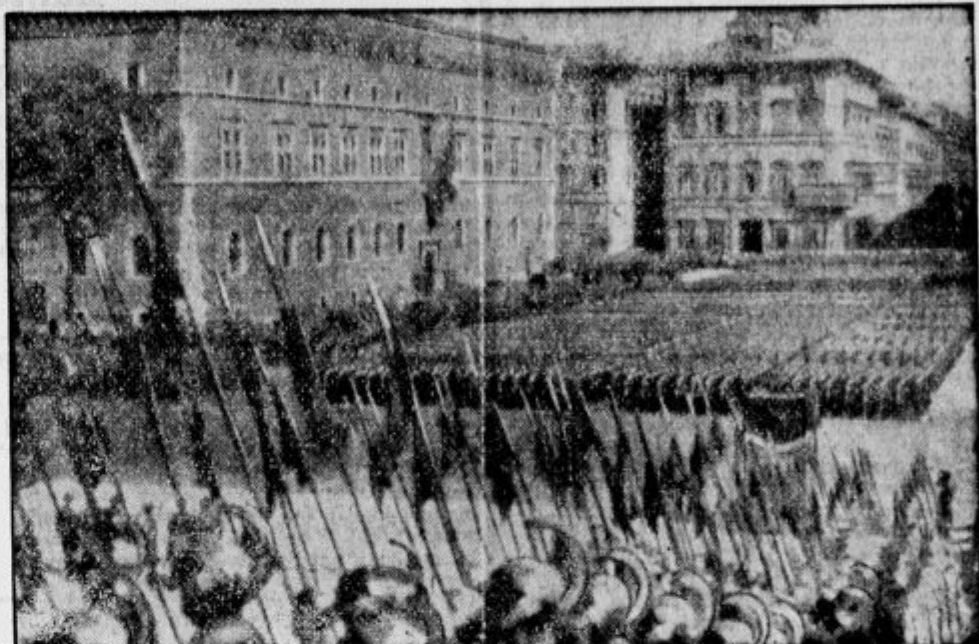
Pripravljenost italijanske zahodne armade

Rim, 14. maja. Mussolini je sprejel vrhovnega poveljnika italijanske armade maršala Grazianija, vojnega ministra generala Soddu in armadna generala na zapadni fronti Pintorja in Guzzonija, ki so mu poročali o stanju svojih armad. Oba generala sta dobila povelje, da dopolnita armadi, ki stojita na alpskih okopih zapadne fronte.

Posveti med Grčijo in Turčijo

Istanbul, 14. maja. Med Turčijo in Grčijo se neprestano vodijo posvetovanja in zveza med obema državama je vedno tesnejša.

Iz Aleksandrije pa prihajajo poročila, da so tja prispele nove eskadre zavezniških ladij in zlasti močne eskadre britanskega zračnega brodograja.

Ob 4. obletnici fašistovskega imperija se bile v Rimu velike slavnosti. Z balkona palače »Venezijec« je Mussolini govoril množicam prebivalstva s goslom: »Same dejanja bodo prelomila moj molk!«

Italijanska sodba o poteku bitke na zahodu

Rim, 14. maja. b. V obširnih poročilih in komentarjih vojnih strokovnjakov poudarjajo italijanski listi, da se je nemškimi četami po zasedbi severnega dela Nizozemske posrečilo vzpostaviti zvezo med letalskimi oddelki pri Rotterdamu in tako razdeliti Nizozemsko od Belgije.

V Belgiji so nemške čete v okolici Liegeja stopile v borbo južno od Tirlemonta, kjer izkoriščajo prednosti, ki jim jih dajejo sijajno izvedene operacije pri prehodu kanala kralja Alberta.

Z druge strani pa nemške čete, ki so čez Luksemburg prodrle v Belgijo, izvajajo hud pritisk na Belgijo in na zavezniške čete v severnih Ardenih, kjer se trenutno vodi velika bitka.

Nemško letalstvo je doslej vrlo v borbo namaj 1000 letal ter veliko število padalcev, za katerimi prihajajo oddelki letalske pehote, ki jih velika nemška transportna letala prevažajo na razne odseke fronte in na sovražnikova letališča.

150 divizij proti 100

Nemška ofenziva se razvija v dolžini 600 km ter je po mnenju italijanskega vojnega strokovnjaka generala Galbatiija nemško vrhovno poveljstvo prisililo zavezništvo, da na vsej dolžini fronte stopijo v borbo, ne da bi mogli za sedaj oceniti, na katerem odseku in v kateri smeri bo izvršen glavni nemški napad.

Ze s tem, da so zavezniški morali nujno pohiteti na pomoč Belgiji in Nizozemski in zapustiti svoje utrjene položaje ob belgijski meji, so Nemci dosegli ogromen uspeh in veliko prednost, ker so s tem, da imajo iniciativno v svojih rokah, prisilili zavezništvo, da sprejmejo odprto bitko, s čimer se je položajna vojna spremenila v pokretno vojno, ki lahko postane usodopolna za zavezništvo. General Galbatiija ocenjuje sile obeh nasprotnikov in pravi: Po vseh znakih sodeč, razpolagajo Nemci na zahodnem bojišču s 150 divizijami, torej z dva milijona vojakov. Vse te čete so odlično opremljene in pretežno motorizirane. Odveč bi bilo govoriti o sili nemškega letalstva po njegovih uspehih na Norveškem.

Na strani zavezništva pa se bori 10 nizozemskih divizij, 14 do 15 belgijskih divizij, armada generala Gamelina pa ima največ 70 divizij. Zavezništvo torej lahko postavi komaj 100 divizij napram 150 nemškim.

Rim, 14. maja. AA. Stefani: Italijanski tisk razpravlja o razvoju operacij v Belgiji in Nizozemski in ugotavlja, da se razvijajo operacije s pospešenim tempom. Listi posebno naglašajo vlogo tankov in borbi, ki se razvija v belgijskem delu Ardenov. Nato listi poudarjajo sklep nemških čet pri zavzetju Liegeja.

»Messaggero« govori o štiridnevni bilanci operacij in ugotavlja, da je ta bilanca ugodna za nemško vojsko. Posebno poudarja list nemške uspehe v Holandiji, katere severni del je že zaseden. Kot najvažnejši dogodek 12. maja imenuje list zavzetje trdnjave Emael. Po mnenju lista je bila ta trdnjava zasedena zaradi neke nove tajnstvene vojaške metode. Zdi se, da se je nemški oddelki spustili v samo trdnjavo s pomočjo helikopterja iz na nov doslej še neznan način obvladala garnizijo trdnjave, ki je štela 1000 mož. Na koncu pravi list, da je treba v Belgiji pričakovati veliko bitko, in sicer prav na tistih mestih, kjer so se v zgodovini odigravale tolike bitke, in se bo ta bitka imenovala usoda Evrope.

Rim, 14. maja. AA. Stefani. Razpravlja o sedanjih vojaških operacijah, misli list »Tevere«,

da je nemški cilj zasedi nizozemsko in belgijsko obalo, s čimer bi dobila oporišča za borbo proti Angliji. Po drugi strani pa bodo z drugo ofenzivo Nemci poskušali odtrgati drugo od druge zavezniške armadi, ki se nahajata na severu Francije. Vse kaže, da morajo imeti Nemci na zahodnem bojišču vsaj 100 divizij več, kakor pa so jih imeli med svetovno vojno. Zato je verjetno, da se bo bila velika odločilna bitka v severni Franciji.

Uloga padalcev

London, 14. maja. t. Reuter: Iz Bruslja poročajo, da nemška letala neprestano spuščajo padalce v bruselsko okolje. Nekateri padejo celo v predmestja prestolnice. Belgijsko prebivalstvo s padalci hudo postopa. Dopoldne je en padalec priletel v bližino poslopja belgijske uradne poročevalske agencije. Ljudstvo ga je zgrabilo in ga raztrgalo na drobne kosce.

Nemška letala so s strojnimi obstreljevali vojaški vlak v bližini Tournai. V vlakcu se je nahajalo 650 nemških ujetnikov. Nemška letala so ubila tudi 20 lastnih vojakov.

London, 14. maja. United Press: Iz Rotterdama poročajo, da so nemški padalci, ki se vedno dežujejo po vsem Nizozemskem, dosegli nekaj uspehov v Rotterdamu, vzhodno od Haaga ter v pokrajini med Amsterdamom in Tynmouden. V Haagu je prišlo do arditih polulčnih borb med nemškimi padalci in nizozemskimi vojniki. Tudi v Amsterdamu je prišlo do polulčnih bojev. Dva takšna padalca sta bila aretirana v »Carlton Hotelu« v Amsterdamu, ki spada med najboljše in najdražje hotele mesta. Vratarji in hišniki vseh hiš so dobili revolverje, da se lahko branijo nezaželenih obiskovalcev.

Bruselj, 14. maja. t. Reuter: Danes so se spustili prvi nemški padalci pri gradu Laeken, ki je bivališče belgijske kraljice matere Elizabete in kraljevskih otrok. Kraljica je bila v gradu. Padalci so bili kmalu uničeni.

Stališče Amerike

Washington, 14. maja. AA. Havas: Zunanji minister Cordell Hull je imel na neki skupščini govor, v katerem je opozoril člane na važnost mednarodnih dogodkov, zlasti z ozirom na interese Združenih držav. Rekel je, da bo konec koncev pravica le zmaga nad silo. »Mednarodno pravo«, je rekel Hull, se sramuje vsega tega. Dana beseda ne velja več in lahko se reče, da vlada v svetu mednarodna anarhija. V takem položaju je dolžnost tistih, ki so se posvetili izboljšanju in uveljavljanju mednarodnega prava, vse bolj pomembna in vzvišena. Mi verujemo v prožnost mednarodnega prava in smo prepričani, da bosta morala in pravo zmaga nad anarhijo in neredom.

Washington, 14. maja. AA. Reuter: Po izjavi nekega zavezniškega delegata za nakup vojnega materiala v Ameriki so zavezništvo v zadnjih štirih tednih naročilo v Združenih državah vojnega materiala in letalskih motorjev za 350 milijonov dolarjev (20 milijard din). Sedaj se vodijo pogajanja še za dve podobni veliki naročili.

Singapore, 14. maja. AA. Havas: V Holandski Indiji je bilo prijetih več kot tisoč Nemcev, kakor tudi 400 Holancev, ki so bili člani organizacij, naklonjenih Nemčiji. Prepovedane so vse javne skupščine na Javi.

Zemljevid bojev na zahodu

Politični zapiski

Hrvatski list o naših pogajanjih v Moskvi

Hrvatski listi prinašajo vest, ki so jo prve objavile »Novosti« od 11. t. m. Glasi se: »O sovjetsko-jugoslovanskih razgovorih v Moskvi piše »Völkischer Beobachter«, da so nadkrilili vsa pričakovanja, ker so se trgovinska pogajanja vodila v znaku važnih političnih razgovorov, kar se je pokazalo v dolgih posvetovanjih Stalina in drugih sovjetskih funkcionarjev s predstavniki jugoslovanske delegacije. V Berlinu so prepričani, da je vpostavitve diplomatskih odnosov med Sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo samo vprašanje kratkega časa. Po mišljenju berlinskih političnih krogov izgleda, da gre za tesno sodelovanje med Sovjetsko Rusijo, Bolgarijo in Jugoslavijo. V tem smislu naj bi delovala Rusija na uradno bolgarsko politiko, da se podredi koristim bolgarskega naroda. Zato bi se moral ustvariti blok držav za ohranitev miru na Balkanu. Obenem pa piše »Völkischer Beobachter«, da je Italija odločno pripravljena, da poseže vmes, ako bi se opazilo tudi najmanjše delovanje zapadnih velesil na balkanski področju.«

Vprašanje Srbom na Hrvatskem

»Zagrebački list« piše ob priliki bližnjih občinskih volitev na Hrvatskem: Ze ponovno se je naglašalo, da občinske volitve v hrvatski banovini nimajo političnega pomena. To je poudarjal v svojih navodilih tudi predsednik dr. Maček. Kar pa se tiče Srbom v hrvatski banovini, pripisuje Adam Pribečević občinskim volitvam precejšnjo politično važnost, ko pravi v »Novi Rijeci« o tem sledeče: »Ni točno, da bi občinske volitve na Hrvatskem ne imele širšega političnega pomena. Imajo ga, posebno kar se Srbom tiče. Te občinske volitve so pravi zrelostni izpit za Srbe v hrvatski banovini. Na njih morajo Srbi dokazati, ali so se kaj naučili iz preteklosti in ali razumejo vso resnobo sedanjega časa in ali so toliko dalekovidni, da vsaj slutijo bodočnost. Po žalostnem dogodku 20. VI. 1928 v narodni skupščini v Beogradu je bilo za vsakega, ki ima pamet in v katerem je pamet močnejša od želja in strasti srca, jasno, da stvari v državi ne morejo več ostati takšne, kakršne so bile, in da bodo Hrvati zahtevali tako preureditev države, v kateri bodo zavarovani od podobnih dogodkov. Ali bodo sedaj Srbi v hrvatski banovini šli s tistimi, ki so jih deset let nagovarjali k vojski proti Hrvatom in s tem tudi proti obstanku naše države, dokler niso morali te misli opustiti pod pritiskom nevarnosti od zunaj, in ki jim še danes šepetajo na uho, da se bodo vrnila stari časi, ko bo za to prišel pravi trenutek? Ali pa bodo šli s tistimi, ki so takoj videli, kaj je prav in kaj mora biti, pa so jih napotovali k zvezi s Hrvati in s tem rešili našo skupno državo? Ako bodo šli s prvimi, bodo vzbudili nezaupanje pri Hrvatih in s tem izpodkopali državo, ako pa bodo šli z drugimi, bodo utrdili državne temelje.«

O tuji propagandi

Belgrajska »Jugoslovenska Otadžbina« piše o tujih v naši državi. Pravi, da je Jugoslavija že več let žrtev in poprišče tuje špijonaže in propagande. Preplavljena je z agenti v različnih funkcijah in oblikah. Njihova drznost je čedalje večja. Ne nahajajo se samo v prestolnici, ampak po vsej deželi. Širijo paniko in defetizem, kamorkoli pridejo ter razburjajo ljudstvo z alarmantnimi vestmi. Kusajo desorganizirati naše gospodarsko življenje. V Beogradu javno delijo letake, v katerih grozijo naši državi. V Beogradu so tuje tvrdke, ki so pred enim letom imele 30 nameščenecv, danes pa jih imajo po več sto. Obstojajo pa tudi organizacije iz naših lastnih državljanov, ki so v tuji službi in so vojaško organizirani ter imajo določene dolžnosti in naloge. Tudi uniforme in orožje imajo ter so v stalni zvezi z inozemstvom. Državne oblasti bi morale temu posvetiti vso pažnjo.

Carinski dohodki so se dvignili

V tretji desetini meseca aprila so povprečni dohodki centralnih carinarskih blagaj naše države znašali 37.777.764 din. V istem času lanskega leta so znašali ti dohodki 27.194.102 din, kar pomeni plus 10.783.662 din ali več približno 40% več. Od 1. do 30. aprila letošnjega leta je bilo plačanih vsega skupaj v osrednje carinske blagajne 119.009.922 din. V preračunu je bilo za to dobo določenih ali predvidenih 86 milijonov 403.750 din, torej znaša preveč 32.606.172 din.

Gibanje srbskih radikalov

Belgrad, 17. maja. m. Posamezne radikalne skupine so imele v zadnjih dneh več sestankov. Pristaši glavnega odbora so zborovali v Smederevu in Sabau. V Smederevu so govorili Krsta Miletić, Miloš Bobić in drugi. V Sabau pa je govoril bivši poslanec dr. Mirko Kosić, ki je nastopil proti sedanjemu sporazumu s Hrvati ter proti temu, da bi se Bunjevci izključili iz banovine Hrvatske, kakor tudi, da bi banovina Hrvatska dobila še večje pravice v Bosni in Hercegovini. Dr. Kosić je trdil, da so Hrvati v Bosni dobili to, česar prej nikdar niso imeli. To se je, po mnenju dr. Kosića zgodilo samo zato, ker je srbski narod, ki šteje 7 in pol milijona duš, šibkejši kakor pa 3 in pol milijona Hrvatov. Hrvati so politično organizirani, Srbi pa politično razbiti. Zato se dr. Kosić zavzema za to, da bi se tudi Srbija organizirala, če hoče prevzeti velikega enakopravnega partnerja. V Petrogradu pa je imel šod radikalov pravosodni minister dr. Markovič. V svojem govoru je dr. Markovič najprej orisal zunanjepolitični položaj in poudaril nevtralnost stališča, ki ga v sedanjih vojni zavzema naša država. Nato je v obširnih izjavah razčlenil notranje politične dogodke zadnjih let. Predvsem se je bavil s sporazumom s Hrvati ter se je zopet zavzel za združitev vseh radikalov. Po njegovem govoru je bila sprejeta resolucija, v kateri so zborovalci pozivali na združitev na podlagi priznanja sporazuma z dne 26. avgusta lanskega leta.

Uveljavljenje pokojninskega zavarovanja časnika

Belgrad, 14. maja. AA. Na predlog ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljevića je ministrski svet podpisal uredbu s katero se uveljavlja uredba o pokojninskem zavarovanju časnika z dne 10. marca 1939, ki predvideva med drugim dokup let službe za pokojninsko zavarovanje časnika, članom jugoslovanskega novinarskega združenja iz državne podpore, kakor tudi iz sredstev jugoslovanskega novinarskega združenja.

Popolna medicinska fakulteta v Ljubljani se otvarja

Belgrad, 14. maja. m. Na podlagi § 1. uredb o spremembah obstoječih predpisov in izdajanju novih z dne 16. septembra 1939 je prosvetni minister izdelal za ministrski svet uredb o spremembah in dopolnitvah zakona o vseučiliščih z dne 28. junija 1930 in splošne uredb o vseučiliščih z dne 11. decembra 1931. Uredba določa, da se v zakonu o vseučiliščih ukinja § 51. kakor tudi vse odredbe splošne uredb o vseučiliščih in uredb o medicinskih fakultetah v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, ki so v soglasju s § 51. zakona o vseučiliščih. Prosvetni minister se pooblašča, da s posebno uredbu odredi vse potrebno za postopno odpi-

ranje petega do desetega semestra medicinske fakultete v Ljubljani.

Po tej uredbi se § 145. splošne uredb o vseučiliščih spremeni in se glasi: Za spreševanje kandidatov, ki žele polagati ta izpit, obstojata dve izpraševalni komisiji: izpraševalna komisija v Beogradu, ki bo izpraševala vse asistente vseučilišča v Beogradu in na fakultetah v Subotici in Skoplju, ter druga izpraševalna komisija v Ljubljani, ki bo izpraševala vse asistente vseučilišča v Ljubljani.

Prosvetni minister Maksimović je predno uredbu že podpisal ter jo predložil v podpis tudi članom ministrskega sveta. Večina ministrov je uredbu tudi že podpisala.

Shodi in posvetovanja ministra dr. Kreka

Zahteva po slovenski banovini

V soboto, dne 11. t. m. je dopotoval z brzovlakom iz Beograda v Brežice g. minister dr. Miha Krek. Na postaji sta ga pričakovala banski svetnik in župan g. Likar in okrajni glavar dr. Tomšič. Gospod minister se je z njima odpeljal v Krško, kjer si je ogledal nov muzej krškega muzejskega društva, kateremu predseduje okrajni glavar dr. dr. Tomšič. Potem je z gospodom županom odšel na konferenco političnih prijateljev iz mesta Krškega, kjer je bil do 1 popoldne. Istega dne popoldan je imel minister dr. Miha Krek politični sestanek v St. Jerneju, nato je pa obiskal samostan Pleterje in Bučko. Zvečer je pa g. minister prisostvoval obnemu zboru krajevnih organizacij JRZ za občino Skočjan in podal ob tej priliki poročilo o političnem položaju.

Naslednje jutro dne 12. maja je imel g. minister na Raki ob 7 zjutraj politični shod, kjer se je vršil tudi občni zbor krajevnih organizacij JRZ. Ob 11. uri je imel g. minister politično zborovanje na Studencu, od koder se je odpeljal na Radno, kjer je ob 4 popoldne spet govoril na sestanku JRZ o politični situaciji. Iz Radne se je g. minister odpeljal zvečer v Kostanjevico.

V ponedeljek 13. maja je imel g. minister Krek ob 7 zjutraj shod pri Sv. Križu, ob 11 pa shod v Cerkljah ob Krki, odkoder se je odpeljal v Krško, kjer je ob 3 popoldan vodil kot predsednik krajevnih organizacij JRZ občni zbor te organizacije. Ob 4 popoldne se je vršil občni zbor okrajne organizacije JRZ za ves krški okraj. Na tem obnem zboru je bil izvoljen nov odbor s predsednikom min. dr. Krekom na čelu in podpredsednikom dr. Murgljem in banskim svetnikom g. Likarjem, ki bo obenem vršil tajniške posle. Za blaginjaka pa je bil izvoljen g. Rozman, župan občine Radeče pri Zidanem mostu.

Vsi politični shodi in sestanki gospoda ministra so bili močno obiskani. Povsod so zborovali soglasno odobravalci njegova izvajanja. Na teh shodi in sestankih so sledile resolucije, kjer so zborovalci izrazili gospodu dr. Korošcu in vodstvu stranke svoje popolno zaupanje in zahtevali, da se čimprej uzakoni banovina Slovenija.

Gospod minister se je z večerajšnjim brzovlakom odpeljal nazaj v Beograd.

Slovenski župani v Beogradu

Beograd, 14. maja. m. Pod vodstvom ljubljanskega župana dr. Adlešiča, senatorja Mihelića in predsednika Županske zveze Nandeta Novaka je davi priselila v Beograd skupina slovenskih županov. Dopoldne so bili slovenski župani najprej sprejeti pri gradbenem ministru dr. Kreku, pri belgrajskem županu Djuriću, popoldne ob 6 pa pri predsedniku senata dr. Korošcu, ki se je snoči vrnil iz Niške banje v Beograd. Nocoj so bili slovenski župani sprejeti pri predsedniku vlade Cvetkoviću, jutri dopoldne bodo pa sprejeti pri podpredsedniku vlade dr. Mačku.

Vsem slovenskim županom, ki so prisli v Beograd, je priredil nocoj belgrajski župan Vojin Djuričić slovesno večerjo v hotelu »Srpski kralj«.

Umetniška razstava v Beogradu

Beograd, 14. maja. m. V nedeljo, 19. maja, bo prosvetni minister Maksimović odprl v umetniškem paviljonu Cvijete Zuzorić 12. pomladansko razstavo jugoslovanskih slikarjev in kiparjev, nad katero je prevzel pokroviteljstvo Nj. kr. Vis. kneznamestnik Pavle. Na razstavi sodeluje 130 umetnikov, ki so razstavili 315 umetnin. Od slovenskih umetnikov bodo razstavili svoja dela: Vidmar Drago, Gorjup Tine, Vidmar Nandeta, Gorše France, Jakac Božidar, Zupan Franc, Jama Matija, Kos Tine, Kralj France, Kralj Tone, Miha Maleš, Mihelić France, Postružnik Oton, Sedej Maksim, Hinko Smrekar, Rajko Slapernik, France Uršič, Anton Huter, Saša Šantel in France Radočaj.

Hrvati v Sofiji

Sofija, 14. maja. b. Po dvodnevnem obisku v Plovdivu je danek ob 14 prišla v Sofijo skupina hrvaških kmetov iz Čučera, ki so v Plovdivu uspešno prikazali običaje svojega kraja. Ves čas so bili predmet največjih pozornosti in toplih manifestacij. Današnjemu sprejemu v Sofiji je prisostvoval odpravnik poslov jugoslovanskega poslanstva g. Dragutinović, sofijski župan g. Ivanov pa jim je priredil obed. Danes popoldne so si ogledali Sofijo, jutri bodo priredili čučersko svatbo.

Drobiž s Hrvatsko

Šibenik, 14. maja. b. Danes ob 10 dopoldne so se nadaljevala reševalna dela rušilca »Ljubljane«. Rušilec je že popolnoma zravnal in bo verjetno do konca tedna dvignjen na površino.

Zagreb, 14. maja. b. Finančni minister dr. Šutej je pooblastil hrvatski avtoklub, da sme izdajati triptike za potovanje v inozemstvo avtomobilistom, ki so registrirani v banovini Hrvatski.

Učiteljske novice

Belgrad, 14. maja. m. Premiščene so v Sloveniji tele učiteljice in učitelji: Založnik Nada iz Mokronoga v Makole, Regoršek Ernestina v Safarsko, Plundner Karel v Svetini pri Celju. V 9. pol. skup. so napredovale naslednje otroške vrtnarice: Antenstajner Josipina iz Studencev, Trusnovič Antonija iz Ljubljane, Švajger Andrijana iz Novega mesta. V 10. pol. skup. je postavljena Pohar Angela, učiteljica ženskih ročnih del v Polzeli pri Crnomlju.

Koncert berlinske Filharmonije

Belgrad, 14. maja. m. Prihodnje dni prispe v Beograd stočlanski orkester berlinske filharmonije. V Beogradu priredi dva koncerta. Prvi bo 18. maja, drugi pa 20. maja. Oba koncerta bosta v veliki dvorani Kolarčeve ljudske univerze.

Na Oplencu in Avali

Belgrad, 14. maja. m. Gojenci šole za telesno vzgojo so se danes pod vodstvom dr. Araučića in drugih profesorjev mudili na Oplencu, kjer so položili venec na grob kralja Aleksandra. Ob vrnitvi v Beograd so se ustavili tudi na Avali ter položili venec na grob neznanega junaka.

Kardinal Suhard novi pariški nadškof

Sv. oče papež Pij XII. je imenoval za nadškofa v Parizu kardinala Suharda, ki je bil doslej nadškof v Reimsu. S tem je zasedeno mesto, ki je bilo izpraznjeno po smrti nepozabnega kardinala Verdiera.

Novi nadškof je bil rojen 5 aprila 1874. Za duhovnika je študiral v svojem rojstnem okraju na semenišču v Mayenneu in spopolnil svoje študije na Gregorianumu v Rimu ter je bil posvečen v mašnika leta 1898. Nato je poučeval filozofijo na semenišču v Lavalu. Leta 1928 je bil imenovan od sv. očeta za škofa v Bayeuxu, kjer je ostal dve leti, nakar je bil imenovan za nadškofa v Reimsu za svojim velikim prednikom Lucomom. Leta 1935 mu je papež podelil kardinalski klobuk. 18. oktobra 1937 je posvetil reimsko katedralo po dvajsetih letih, ko so ta med vojsko od nemške armade porušeni veličastni božji hram obnovili taksi- nega, kakor je bil. Naslednjega leta so se v Reimsu zbrali predsednik republike, vsi ministri, maršali in generali Francije, vsi njeni kardinali in 50 nadškofov in škofov kakor tudi cerkveni knezi iz Anglije, Poljske, Belgije, Kanade pa z vzhoda, obenem pa se je zbralo 60.000 vernikov, da proslavijo festavracijo enega najlepših božjih hramov na svetu. Zelo se je odlikoval kardinal Suhard ob času velike gospodarske krize, ko je organiziral socialno in karitativno pomoč brezposelnim. Zelo se je zanimal za tako imenovane socialne tedne in za krščanske sindikate svoje škofije. Leta 1933 je izdal lepo okrožnico o socialnem nauku in delu katoliške cerkve. Zelo se je prizadeval za katoliško akcijo v svoji škofiji, predvsem za katoliško delavsko in katoliško kmetosko zvezo francoske mladine. Skrbel je tudi za katoliško časopisje in je na kongresu katoliških francoskih časnika v Rimu leta 1936 izrekel lepe besede, da je glavni namen in naloga katoliškega časnika ta, da bi vsak njegov čitatelj začel živeti življenje Kristusovo.

Sv. oče je izbral pokojnemu velikemu pariškemu kardinalu Verdieru dostojnega namestnika, ki bo delo svojega prednika nadaljeval z isto vneto in velikopoteznostjo.

Govor predsednika Švice

Curij, 14. maja. Švicarski zvezni predsednik Pilet je imel sledeči radijski nagovor na švicarske državljane:

»Švicarji! Usodna je bila, kakor veste, noč od 9. na 10. maja. Vojska je zahtevala nove usmiljenja vredne žrtve. Tri prijateljske države so bile potegnene v peklenški vrtinec. Naša domovina slej ko prej ni prizadeta. Čeprav pa ji ne grozi nobena neposredna nevarnost, kakor vam lahko zagotovim, pa je položaj zaradi tih dogodkov resen. Spremenil se je temeljito in vzbujala skrbi zaradi tega, ker je oživila zahodna fronta. To nas more postaviti pred strašne možnosti in treba je, da smo pripravljeni. Zato je zvezni svet, ki je po soglasni volji našega naroda trdno sklenil, da najstrožje izpolnjuje nevtraliteto, ki jo je že pred stoletji slovesno oznanil, jo vedno vestno varoval in izpolnjeval. Izdal nekaj ukrepov, ki so v to svrhu v sedanjem trenutku nujno potrebni. Potem, ko je predsednik te sklepe navedel, je dejal, da je od sobote zjutraj naprej vsa švicarska armada mobilizirana. Nadaljeval je: »Stali, bomo torej pripravljeni na vseh točkah naše meje, da jo branimo pred vsakim napadom. To bo težka naloga za ves naš narod, je pa potrebna. Vojski bodo storili svojo dolžnost, naj pride, kar hoče. Državljeni pa bodo tudi storili, kar jim veleva resna ura. Naše geslo bodi: mir in hladnokrvnost, ne pa nemir in nervoznost! Ne pretiravajmo, bodimo previdni v svojih sodbah in se ne dajmo begati. Naša odločnost bodi močnata; čustva so tem močnejša in čistejša, če so prosta strasti. Ni več časa za debate in še manj za kakšno oklevanje. Strmimo svoje vrste, bodimo in delajmo! Ne verujte senzacijam in ohranite zdravo sodbo in kritičnost tako nasproti fantastičnim, kakor nasproti zlohotnim in zahrbtnim govorilam. Ne verujte jim in jih ne širite. Mi sami vam bomo povedali resnico, zato zaupajte svojim oblastem, ki so budno na straži. Napnimo vse svoje sile za blagor domovine, nevtralne, lojalne in svobodne Švice. Bog pa naj nas varuje in nam vliva moči!«

Basel, 14. maja. b. Uradno poročajo, da so francoski bombniki porušili železniški tunel pri Mühlheimu na nemški strani blizu švicarske meje. Zaradi tega je ves železniški promet med Nemčijo in Baselom ustavljen. V Baslu se je pričela evakuacija vseh večjih denarnih zavodov in trgovskih podjetij. Med drugim se je izselila tudi velika banka za mednarodna plačila, ki je svoj arhiv prenesla v neko gorsko vas.

Odložitev izvršb proti poklicnim na vaje

Belgrad, 14. maja. m. Kakor smo že poročali, je poštni minister izdal uredbu o organizaciji poštne ministrstva. Uredbo so podpisali vsi člani kr. vlade ter je bila danes že objavljena v »Službenih novinah«, s čimer je tudi uveljavljena. V »Službenih novinah« je objavljena tudi uredba o spremembah in dopolnitvah uredb o trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornicah, ki se nanaša na tiste upravne svetnike zbornic, ki so poklicani na orožne vaje. Nadalje prinašajo »Službene novine« tudi uredbu o odložitvi izvršb proti civilnim osebam, ki so poklicane na orožne vaje, ter pravilnik za izvajanje uredb o prijavi žita.

UMRLA MI JE MOJA DOBRA MATI,
GOSPA

ANA NAGLIČ

POGREB BLAGE POKOJNICE BO V
CETRTEK, DNE 16. MAJA OB 16
IZPRED MRLISKE VEZE SPLOSNE
BOLNISNICE V LJUBLJANI.
V LJUBLJANI, DNE 14. MAJA 1940.

VLADKO NAGLIČ
KAPETAN BOJNE LADJE

Gospodarstvo

Izprememba uredbe o cestnih skladih

Na osnovi pooblastila v finančnem zakonu je izšla uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o državnem in banovinskih cestnih skladih. Ta uredba je sedaj objavljena v »Službenih novinah« od 11. t. m. in je s tem dnem tudi dobila obvezno moč. V glavnem prinaša naslednje spremembe nasproti dosedanjim določbam:

Davščina na avtomobile.

Najvažnejša sprememba tiče prispevke za cestni sklad, ki jih plačujejo lastniki avtomobilov. V novih prispevkih je sedaj vsebovan tudi izredni cestni prispevek za izkoriščanje državnih in nedržavnih cest. Točka 2., čl. 10. uredbe sedaj določa:

Letne davščine za državni cestni sklad so naslednje:

a) od potniškega avtomobila (motornega vozila s 4 kolesi in največ 6 sedeži) se plača davščina skupaj s cestnim prispevkom, in sicer od takšja 200 din (doslej 200 din), od zasebnega avtomobila 400 din (doslej 200 din in cestni prispevek 200 din), od zasebnega avtomobila, ki istočasno služi kot taksi 700 din (doslej 200 din in cestni prispevek 500 din).

b) od zasebnega tovornega avtomobila se plača davščina, ki predstavlja deloma povračila cestni prispevek, in sicer: pri nosilnosti do 0,5 tone 500 din (doslej cestni prispevek 500 din), pri nosilnosti od 0,5 do 1,0 tone 1000 din (doslej 1000), pri nosilnosti od 1,1 do 2,0 tone 2000 din (doslej 1750), pri nosilnosti 2,1 do 3,0 tone 3000 din (doslej 2500), pri nosilnosti 3,1 do 4,0 tone 5000 din (doslej 3250), pri nosilnosti 4,1 do 5,0 tone 7000 din (doslej 4000), pri nosilnosti 5,1 do 6,0 tone 9000 din (doslej 5000 din) in za vsako nadaljnjo, tudi nepopolno tono nosilnosti po 2000 din (doslej 1000). Pri težkih in najtežjih tovornih avtomobilih je povečanje obremenitve prav običajno, saj znaša odsej letna davščina od velikega 10 tonskega tovornega avtomobila 17 tisoč dinarjev nasproti dosedajni davščini 9000 din. Za prikolico se plača davščina kakor za tovorni avtomobil, torej po nosilnosti.

c) od avtobusov in avtokarov se pobira davščina (cestni prispevek) od prevoznega kilometra po ključu iz uredbe o izrednem cestnem prispevku, pri čemer izračuna višino dajatve pristojni tehnični oddelček.

d) od motociklov se pobere letna davščina 50 dinarjev, od motociklov s prikolico in triciklov pa 75 din (kakor doslej). Na novo so v kategorijo motociklov uvrščeni tricikli.

e) od običajnih vozov, ki so namenjeni in služijo za prevoz lastnika voza ali potnikov ali za prevoz surovin in blaga za trgovinska, industrijska in druga podjetja, se plača davščina (brez cestnega prispevka), in sicer od vozov na vzmeteh in polvzmeteh 50 din, od vozov brez vzmeti 40 din in od vozov na dveh kolesih brez vzmeti 20 din (kakor doslej). Običajni vozovi (z vzmetmi in brez vzmeti), ki so namenjeni in služijo potrebam kmečkega gospodarstva, so oproščeni. Če pa se vozila, namenjena potrebam kmečkega gospodarstva, uporabljajo redno za prevoz tovarov zaradi zaslužka, se plača davščina v gornji višini poleg prispevka za prekomerno izkoriščanje cest.

Te dajatve se pobirajo za tekoče leto v naprej skupaj s taksemi iz tar. št. 100 (prevozna taksa) takse tarife o priliki registriranja prevoznih sredstev pri policijskih oblasteh. Dajatve od avtobusov se lahko oplačajo v dveh obrokih (ob registriranju in ob polletnem pregledu). Državna in banovinska vozila ter vozila diplomatskih predstavnikov in njihovih osebja so oproščena te davščine.

Izredni cestni prispevek za izkoriščanje cest.

Izredni cestni prispevek za izkoriščanje državnih in nedržavnih cest je že vslet v davščini za motorna vozila ne pa v davščini za običajna vozila. Zato se nadalje pobira ta izredni cestni prispevek za prekomerno izkoriščanje državnih cest od vozov z živinske vprege, in sicer po uredbi o izrednem cestnem prispevku za izkoriščanje državnih in nedržavnih cest. Prispevek odmerijo tehnični oddelki pri sreskih načelnstvih, poberejo ga pa davčne uprave. Plaćati se mora v dveh mesecih potem, ko postane odmera izvršena.

Plačalni pavšalni cestni prispevek (od avtomobilov in avtobusov) se deli po naslednjem ključu: državni cestni sklad dobi 30%, cestni sklad bano-

vine, na katere teritoriju je bil odmerjen 60%, občina, kjer je sedež zavezanca pa 10%.

Določbe uredbe o izrednem cestnem prispevku za prekomerno izkoriščanje državnih in nedržavnih cest, ki so v nasprotju s to uredbo, izgubijo veljavo.

Taksa na železniške prevoze.

Določbe, ki tičejo cestne takse na železniške prevoze v vagonih pošilkah, so izmenjene le v toliko, da se računa znižana taksa 10 din tudi za pošilke sladkorne pese in za prazne vagone. Normalna taksa 15 din pa se plača na en tovorni list (doslej za vagon).

Davščina na povečano vrednost zemljišč ob sodobnih cestah.

Z uredbo so deloma spremenjene določbe, ki se nanašajo na letno davščino, ki jo plačajo lastniki posestev (parcel) vzdolž državnih cest s sodobnim cestiščem (iz lesenih ali kamenitih kock, s cementnim ali asfaltiranim cestiščem) zaradi povečane vrednosti teh posestev. V krajih s preko 5000 prebivalci znaša ta letna davščina do površine 1000 kv. m po 5 din, v ostalih seliščih do površine 5000 kv. m po 2 din, zunaj selišč pa do površine 10.000 kv. m po 1 din od enega dolžinskega metra fronte posestva ob sodobni cesti; pri večjih površinah se dajatev poveča za 50% pri dolžinskem metru fronte. Gornje določbe so v bistvu nespremenjene, pač pa je važna nova določba, ki pravi, da ta dajatev ne more presegati zneska letnega davka (zemljarine, osnovni davek) dotične parcele.

Spremenjene so tudi določbe glede zemljišč, ki ležijo za temi obmejnimi zemljišči. Lastniki posestev (parcel), ki ne mejijo na cesto s sodobnim cestiščem vendar so oddaljena od osi ceste (doslej od meje cestnega zemljišča) do 250 metrov, plačajo polovico, lastniki zemljišč, ki so oddaljena do 500 m, pa četrtino zneska zemljarine na svojo nepremičnino (odnosno dela zemljarine, ki odpade na prej označeni pas). Lastniki posestev, ki mejijo na cesto s sodobnim cestiščem, ne plačajo te dajatve na posamezne parcele, če na te parcele ne plačajo zemljarine.

Nova je določba, da se na stavbišča izven naselij plača ta dajatev kakor na nepremičnine v naseljih izpod 5000 prebivalcev, to je 2 din od dolžinskega metra. Na nepremičnine, ki so oddaljene od ceste do 500 m, se dajatev ne plačajo, če so od ceste ločene s kakšno oviro, ki jim onemogoča posluževati se ceste s sodobnim cestiščem.

Banovinski cestni fond.

Ze doslej se je stekalo v banovinske cestne sklade 50% odkupnine za osebno delo od prejemkov državnih aktivnih in upokojenih uradnikov in uslužbencev. Po novih določbah se steka v banovinski cestni sklad tudi 50% odkupnine za osebno delo od prejemkov banovinskih in občinskih aktivnih in upokojenih uradnikov in uslužbencev.

Nova je določba, da se steka v banovinski cestni sklad 15% cestne doklade, če se ta cestna doklada pobira namesto osebnega dela na banovinskih cestah, odnosno namesto odkupnine.

Glede davščine za banovinski cestni sklad, ki jo plačajo lastniki posestev vzdolž banovinskih cest s sodobnim cestiščem, veljajo iste določbe kakor za podobno davščino, ki jo plačajo lastniki zemljišča ob državnih cestah s sodobnim cestiščem; le stopnja davščine je manjša in znaša v krajih s preko 5000 prebivalci do površine 1000 kv. m po 1 din, v ostalih naseljih do površine 5000 kv. m po 0,50 din in izven naselij do površine 10.000 kv. m po 0,30 din od 1 dolžinskega metra fronte nepremičnine (parcele).

Davščine na bicikle.

Nova je določba, ki pravi, da se plača za banovinski cestni sklad tudi letna davščina na bicikle, ki znaša 10 din in se pobira za vsako leto v naprej o priliki registriranja bicikla pri policijskih oblasteh. Dohodek od te davščine se dostavlja banovinskemu cestnemu skladu, vendar se knjiži posebej kot sklad za gradnjo in vzdrževanje kolesarskih stez. Državni in banovinski bicikli niso podvrženi tej davščini.

Uredba končno določa, da je gradbeni minister v sporazumu s resornim ministrom pristojen, da tolmači določbe te uredbe.

Srečen zakon

z malo zobne kreme
ODOL Nasmejana
usta z blesteče belimi
zobmi mnogo pripo-

morejo do harmonije v zakonu. Zobna krema ODOL prinaša to srečo. S svojo razkošno peno čisti ODOL zobe, krepi dlesni, preprečuje škodljivi zobni kamen in napravlja Vaše zobe blesteče bele.

ODOL

1 TUBA ODOL-A VELJA PO KOLIČINI IN UČINKU ZA 2.

pri mesnem ogledu po din 14 sprednji del in din 16 zadnji del, telečje meso po din 14 ozir. po din 16 in svinjsko meso po din 18 za 1 kg.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 8. maj 1940 kaže naslednje glavne postavke (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 30. aprila 1940):

Aktiva: zlato v blaginjah 2.035.955 (+0.75), zlato v inozemstvu 33.36 (+5.0), skupna podlaga 2.074.3 (+5.75), devize izven podlage 867.4 (-2.5), kovani denar 316.765 (-47.4), posojila menična 1.739.9 (+13.5), lombardna 151.7 (+75.6), skupna posojila 1.891.6 (+89.15), eskont bonov državne obrambe 2.351.0 (+90.0), razna aktiva 2.178.1 (+22.8).

Pasiva: obtok bankovcev 10.874.7 (+110.3), drž. terjatve 60.1 (+13.1), zirovni računi 779.3 (+32.87), razni računi 979.8 (+11.6), skupne obveznosti po vidu 1.819.2 (+41.8), obveznosti z rokom 100.0, razna pasiva 367.1 (+4.8).

Otok bankovcev in obveznosti po vidu 12.693.9 (+152.1), skupna podlaga po stvarni vrednosti 3.318.9 (+9.2), zlato v blaginjah po stvarni vrednosti 3.257.5 (+1.2) milij. din, skupno kritje 26.14 (v prejšnjem izkazu 26.38)%, od tega samo z zlatom v blaginjah 25.66 (25.96)%.

Borze

Dne 14. maja.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 7.506.755, na belgrajski 5.5 milij. din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 1.2 milij. din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 140.50—144.10
Pariz 100 frankov 97.00—81.90
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 995.00—1005.00

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 174.12—177.32
Pariz 100 frankov 98.42—100.72
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1228.18—1238.18

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 28.15—28.85
Sofija 100 din 97 blago

Curih, Belgrad 10, Pariz 8.10, London 14.30, Newyork 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.75

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 423—427
v Zagrebu 426—426.50
v Belgradu 426—426.50

Ljubljana, Državni papirji: 7% inv. pos. 96—98, agrarji 51.50 denar, vojna škoda promptna 423—427, begl. obvl. 73—74, dalm. agrarji 64.75—65.75, 8% Bler. pos. 99 blago, 7% Bler. pos. 90 blago, 7% pos. Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. pos. 95 blago. — Delnice: Narodna banka 7.9000 do 8.000, Trboveljska 240—245.

Zagreb, Drž. papirji: 7% 98 denar, voj. šk. pr. 427, agrarji 51.50 denar, vojna škoda promptna 423—427, begl. obvl. 73—74, dalm. agrarji 64.75—65.75, 8% Bler. pos. 99 blago, 7% Bler. pos. 90 blago, 7% pos. Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. pos. 95 blago. — Delnice: Narodna banka 7.9000 do 8.000, Trboveljska 240—245.

Belgrad, Drž. papirji: voj. šk. pr. 426—426.50 (427, 427.50), begl. obvl. 72—72.75 (73, 72.25), dalmatinski agr. 62.75—63.25 (63.25), 6% šum. obvl. 62—64, 8% Bler. pos. 97 blago, 7% pos. Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. pos. (95). — Delnice: Narodna banka 7.950—8.000.

Zitni trg

Novi Sad, Koruza bač. 190—192, bač. pariteta Indija 189—191, parit. Vršac 190—192, Tendence negotova, Promet srednji.

Sombor, Pšenica bač. okol. Sombor, srednja bač., baranjska, gornja bač., srem., slav., južna ban, gornja ban. 246—248, bač. Tisa šlep ne notira. — Oves bač. 200—202, srem., slav. 201—203. — Rž bač. 200—202.50. — Ječmen bač. okol. Sombor in srem. 64—65 kg 204—206 — Koruza bač. kasa duplikat 189—191. — Moka bač. Og. 360 do 380, 340—360 320—340, 300—320, 270—290, 175 do 185. — Otrobi bač., srem. jula vreče 170 do 172.50, Sombor šk. stari vreče 150—152.50. — Fižol bač. beli 2% 435—445, Tendence lahka. Promet majhen.

Senzacija!
KINO UNION, tel. 22-21
Ob 16., 19. in 21. uri

Greta Garbo

se smeje, pleše, poje
in uživa v prvi svoji
veliki komediji

Ninočka

Film, ki bo še kratek čas na sporedu! — Ne zamudite ga! Jamčimo Vam, da se boste odlično zabavali!

Uvedba brezmesnih dni

Kakor smo že ponovno poročali, je podpisana uredba o varčevanju z živili. Po tej uredbi, katere objave je vsak trenutno pričakovati, bomo imeli vsake teden dva brezmesna dneva: torek in petek. Ta dva dneva je prepovedano v vsej državi prodajati sveže telečje, goveje in svinjsko meso, nadalje ta dva dni gostinski obrati vseh vrst ne smejo pripravljati jedi iz teh vrst mesa. Prodaja zaklanih prašičev in mesa zaklanih prašičev je dovoljena v restavracijah in gostilnah samo v četrtek in nedeljo. Nadalje je v vsej državi prepovedano klati junice in junce pod 1 letom starosti kakor tudi breje živine vsake vrste.

Trgovinski minister in hrvaški ban bosta predpisala odredbe o mletju pšenične moke in omejitvi vrst pšeničnega kruha iz te moke. Kdor se pregreši proti odredbam te uredbe bo kaznovan denarno do 50.000 din in z zaporom do 30 dni.

Uredba je objavljena v »Službenih novinah« z dne 13. maja in stopi v veljavo tretji dan po objavi, torej 16. maja in bo v petek, dne 17. maja, že prvi brezmesni dan.

Plačilni promet z Norveško, Belgijo, Holandijo in Luksemburgom

Zaradi izrednih dogodkov, ki so nastopili v severozapadni Evropi, je devizno ravnanje Narodne banke odredilo, da se do nadaljnjega ne izvršujejo nobena plačila niti na blagovni niti na neblagovni osnovi v korist upnikov, ki se nahajajo na Norveškem, v Holandiji, Belgiji ter v Luksemburgu.

V zvezi s tem ponovno opozarjamo, da je treba vse terjatve in dolgovane v belgijskih frankih ter holandskih goldinarjih, ki so obstojala na dan 10. maja, prijaviti deviznemu ravnanju Narodne banke do vključno 16. maja.

Dovoljeno zvišanje cen mesa

Kralj. banska uprava je odobrila mesarskim podjetjem, zastopanim po združenju mesarskih in klobasičarskih mojstrov v Mariboru, da smejo prodajati goveje meso po din 12 sprednji del, din 14 zadnji del, volovsko meso I. vrste ki se kot takšno označi z žigom pri mesnem ogledu po din 14 sprednji del, oziroma din 16 zadnji del, telečje meso po din 12 oziroma din 16 zadnji del, telečje meso po din 12 oziroma din 14, svinjsko meso po din 16 oziroma din 18, salo po din 20 in mast po din 22 za 1 kg. — Mesarskim podjetjem zastopanim po združenju mesarjev in klobasičarjev za ljubljansko okolico v Ljubljani, da smejo prodajati goveje meso II. vrste sprednji del po din 12 zadnji del po din 14, volovsko meso I. vrste, ki se kot takšno označi z žigom pri mesnem ogledu po din 14 sprednji del, po din 16 zadnji del, telečje meso po din 14 oziroma din 16, svinjsko meso po din 16 oziroma din 18 in slanina po din 20 za 1 kg. — Tvrčki Josip Benko, Murska Sobota, da sme prodajati goveje meso po din 14 zadnji del, oziroma din 12 sprednji del, volovsko meso I. vrste, ki se kot takšno z žigom označi pri mesnem ogledu po din 14 zadnji del, oziroma din 14 sprednji del, telečje meso po din 14 oziroma din 16, svinjsko meso po din 16 oziroma din 18, salo po din 20, mast po din 22, pri prodaji na debelo po din 20, soljeno s slanino po din 19, pri prodaji na debelo po din 18 za 1 kg. — Mesarskim podjetjem iz Kočevja, zastopanim po združenju obrtnikov v Kočevju, da smejo prodajati goveje meso I. vrste po din 12 sprednji del, oziroma din 14 zadnji del, goveje meso II. vrste po din 10 sprednji del, oziroma din 12 zadnji del, telečje meso po din 14 oziroma din 15, svinjsko meso po din 16 oziroma po din 18 za 1 kg. — Kovaču Rudolfu, mesarju v Hotečih, da sme prodajati goveje meso sprednji del po din 12 zadnji del po din 14, volovsko meso I. vrste, ki se kot takšno z žigom označi

Drobne novice

Koledar

Sreda, dne 15. maja: Kvatre. Izidor, kmet, spoznavalec; Zofija.
Četrtek, dne 16. maja: Janez Nepomuk, mučenec; Ubald, škof.

Novi grobovi

† V Kamnici pri Mariboru je v 27. letu svojega Boga posvečenega življenja mirno v Gospodu zaspala č. s. M. Oroslava — Milica Sadra-vec, šolska sestra, doma iz ugledne Sadravceve družine v Ormožu. Njen oče g. Peter Sadravec je član banskega sveta in ugleden posestnik v Ormožu. Rajna zapuščala poleg staršev dva brata in pet sester, od katerih je Olga predstojnica katehizistinj. Pogreb blage rajnice bo v četrtek ob treh popoldne v Kamnici.

† V Ljubljani je umrla gospodična Marija Grebenc, privatna učiteljica v pokoji. Pogreb bo v četrtek ob pol treh popoldne iz hiše zlasti na Taboru št. 3 na pokopališču pri Sv. Križu.

† V Ljubljani se je pri izvrševanju svoje službe smrtno ponesrečil gospod Josip Petrov-čič, zvanecik drž. železnice. Pogreb bo v četrtek ob 4 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu.

† V Idriji je mirno v Gospodu zaspala gospa Barbara Bonča, stara 72 let. Pokopali jo bodo v četrtek, 16. maja ob 4. popoldne na pokopališču v Idriji.

Naj jim sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

Osebnosti

60letnico obhaja te dni upokojeni starešina odd. finančne kontrole v Kamniku g. Matija Božič. Doma je z Rake na Dolenskem, služboval pa je po pripravniki dobi v Ljubljani kot starešina v Mengšu, Moravčah, Domžalah in Kamniku. Povsod so ga cenili in spoštovali zaradi njegove vestnosti in uslužnosti. Še na mnoga leta!

Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani g. Srečko Skrt iz Radovljice, Ludvik Modic iz Kranja, Franc Likosar iz Leca. Čestitamo!

Napredovala sta pri državnem pravobranilstvu v Ljubljani za svetnika 4. pol. skup. 2. stop. Kozelj Milan; in za tajnika 6. skup. Mare Pavle. Na vrhniški sta se poročila na praznik, 13. t. m. g. Marček Valentin iz Koroške Bele in Kunstelj Mici. Poročil ju je nevestin brat g. Kunstelj Ignacij, župnik v Rakitni. Bilo srečno!

Kino Kodoljevo tel. 41-64

Samo še danes ob 20.30 predvajamo najgledaniji vesele film

Brezdomci

SPENCER TRACY - MICKEY ROONEY
ter mlada HOLYWOODSKA GARDA

V zemlji Aztekov

Iz poštne službe

Z odlokom ministra za pošto, telegraf in telefon so napredovali: za p. t. t. zvančiče 1. skup. — na pošti Ljubljana I.: Mateja Babnik, Franc Mohorčič, Josip Sparovec, Franc Cijuh, Viktor Lotrič, Franc Darovič in Aleksander Januš. Na pošti Ljubljana II.: Josip Gaber; na pošti Ljubljana IX.: Mihael Weiss; na pošti Celje: Josip Lavrenčič, Matevž Kuper, Aleš Kolenik in Ivan Petauer; na pošti Trbovlje I.: Josip Suša; na pošti Kočevje: Josip Rauch; na pošti Muta: Franc Toplič; na pošti Kranj: Franc Ostanek; na pošti Jesenice na Gor.: Mihael Zenza; na pošti Zidani most: Bogoljub Bober, Josip Peniča in Fran Kaluž; na pošti Maribor I.: Jakob Pinter; na pošti Maribor II.: Josip Gajser; na pošti Boh. Bistrica: Kristijan Unterberger; na pošti St. Ilj v Slov. gor.: Josip Roškar; na pošti Slov. Bistrica: Franc Pušnik; na pošti Dolnja Lendava: Franc Uršič; na pošti Zalec: Matevž Lavrenčič. — Za zvančiče nadzornike t. t. linij I. skupine so napredovali: na sekciji Maribor: Albert Kos, Josip Mahlerja, Jakob Skodič, Henrik Vimer; na sekciji Ljubljana: Ivan Godev in Stanislav Pelec. — Za zvančiče obrtnike I. skup. so napredovali: na sekciji Ljubljana: Mirko Oblak; v p. t. t. delavnic Ljubljana Martin Sirme in Josip Weiss. — Za zvančiče kofere I. skup. sta napredovala na pošti Brežice: Jakob Azbe in v poštini avtogaraži v Lj.: Franc Hočvar. — Za služitelje I. skup. so napredovali: v p. t. t. delavnic v Ljubljani: Dinko Zajec; na pošti Ljubljana I.: Franc Ravnikar, Edvard Plevel, Ivan Mavec, Alojzij Zaman, Alojzij Jesešek, Andreja Škrabca; na pošti Ljubljana II.: Anton Zanoškar, Jože Znidaršič, Ivan Strukelj, Mihael Rakef, Anton Kastelic, Franc Kocjančič; na pošti Ljubljana VII.: Ivan Dovjak; na pošti Krško: Franc Sodce; na pošti Maribor II.: Anton Sule, Ivan Koletnik, Avgustin Novak; na pošti Brežice: Ivan Godler; na pošti Kranj: Anton Peruš; na pošti Vič: Franc Nakrst, Ignacij Verbič; na pošti Celje: Franc Tovornik; na pošti Stari trg pri Rakeku: Ivan Mavrič. — Za služitelje pa so napredovali: na pošti Ljubljana I.: Mihael Koc, Alojzij Medved, Alojzij Fink, Ivan Orel, Ivan Polzelnik, Joža Petrič, Ivan Hvale; na pošti Ljubljana II.: Vladimir Keka, Jakob Mihevc, Jožef Hrena, Jožef Strukelj, Vid Mavec, Jakob Kuštrin; na pošti Mokronog: Jožef Kranjec; na pošti Ptuj: Jakob Horvat, Oton Borko, Alojzij Stare, Ivan Znidaršič; na pošti Kočevje: Martin Malnarič, Alojzij Siraj; na pošti Maribor I.: Ivan Kovarčič, Moks Kočvar, Ludvik Kurbus, Ivan Timšek, Henrik Perko, Viljem Škrabel, Joža Purkat; na pošti Maribor II.: Ludvik Veber, Franc Gornik, Franc Kotnik, Franc Skarič, Josip Setine, Jeraj Ciril; na pošti Trbovlje I.: Franc Primšek; na pošti Cernomelj: Stanko Grahek; na pošti Muta: Emerik Gregorek; na pošti Trebnje: Alojzij Jare; na pošti Radeče pri Zidanem mostu: Jopis Medved; na pošti Gor. Radgona: Janez Bračko; na pošti Slov. Bistrica: Jakob Bolko; na pošti Mežica: Stefan Vunčec; na pošti Škofja Loka: Janez Gaber; na pošti Mojstrana: Franc Zagar; na pošti Krško: Jernej Zagar, Jože Kerin; na pošti Zagorje ob Savi: Ferdinand Zagar; na pošti Krško: Jernej Zagar, Jože Kerin; na pošti Šmarje pri Jelšah: Anton Znidaršič; na pošti Pragersko: Viktor Zorko, Franc Soba, Maks Trdin; na pošti Jesenice Anton Jankovič; na pošti St. Vid nad Ljubljano: Alojzij Knafelc; na pošti Dravograd: Ivan Kordiš; na pošti Kamnik: Anton Kemperle; na pošti Sevnica: Anton Perušek, Stefan Bratuša;

na pošti Stari trg pri Rakeku: Jože Rok; na pošti Slovenj Gradec: Alojzij Slana; na pošti Bled I.: Jože Soklič; na pošti Ruše: Edvard Škerl; na pošti Kostanjevica na Krki: Franc Salomon; na pošti Brežice: Jože Serbec, Alojz Lončar, Anton Škofljanc; na pošti Šoštanj: Franc Mikek; na pošti Litija: Rudolf Šalehar; na pošti Velenje: Ivan Kovač; na pošti Javornik na Gor.: Josip Kren; na pošti Sv. Jurij ob juž. žel.: Franc Drobnik; na pošti Apače: Janez Oražem. — Za dnevničarje-zvančiče so postavljeni: na pošti Ljubljana I.: Janez Uršič, Jožef Ivanec, Maksimiljan Jelenc, Anton Suštar, Vinko Musar; na pošti Ljubljana II.: Ladislav Hvale, Franc Primar, Hubert Zevnikar in Janez Cujnik; na pošti Dol. Lendava: Anton Pelc in Jožef Herzenjak; na pošti Murska Sobota: Alojz Slavinec; na pošti Kranj: Franc Štern in Anton Eržen; na pošti Slovenj Gradec: Anton Rebolj; na pošti Ptuj: Franc Skaza; na pošti Celje: Josip Salomon; na pošti Maribor I.: Anton Mohar; na pošti Maribor II.: Ivan Šoštar; na pošti Brežice: Joža Serbec; na pošti Tržič: Ivan Roje; na pošti Ormož: Anton Salomon; na pošti Jesenice Franc Kolarič; na pošti Zilina: na pošti Rakeku: Ivan Seljak; na pošti Pragersko: Anton Kranjc; na pošti Moste pri Ljubljani: Stanislav Verbič; na pošti D. M. v Polju: Ivan Keber; na pošti Kranjska gora: Stanislav Verbič.

MOŠKO PERILO PO MERI

ALOJZIJ POTRATO PREJ
JOS. KUNC & Co.
LJUBLJANA - MIKLOŠEVA CESTA

Glavna letošnja skupščina Zveze odvetniških zbornic kraljevine Jugoslavije je bila te dni v Novem Sadu. Navzočni so bili poleg odposlanca pravosodnega ministra načelnika ministrstva gosp. Smiljanica tudi zastopniki odvetniških zbornic iz Ljubljane, Beograda, Zagreba, Splita, Sarajeva, Podgorice in Novega Sada. Skupščino je vodil predsednik Zveze dr. Stevan Adamovič iz Novega Sada. Vse zbornice so po svojih predstavnikih podale svoja letna poročila, v katerih je govora o vseh aktualnih stanovskih vprašanjih, o stanju odvetniških pripravnikov, o vprašanju zakona o takсах in o odvetniških tarifah, o zakonu o ureditvi sodišč itd. Predsednik zagrebske odvetniške zbornice dr. Polite je izjavil, da ostaneta zagrebska in splitska odvetniška zbornica še naprej v Zvezi, kar so navzoči navdušeno pozdravili. Za predsednika Zveze za bodoče poslovno leto je bil izvoljen predsednik ljubljanske odvetniške zbornice dr. Janko Zirovnik iz Ljubljane, za tajnika dr. Urbanc odvetnik iz Ljubljane, za blagajnika pa g. Vidoje Blagojevič, odvetnik iz Beograda. Sklenjeno je bilo, da bo prihodnja letna skupščina na sedežu predsedstva v Ljubljani.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga! Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani! To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlašanja.

Slomškova družba. Učitelje(-ice) iz okraja Škof. Loka vabimo k sestanku, ki ga sklicuje osrednji odbor Slomškove družbe za nedeljo, 19. t. m. v Škofjo Loko. Vrtil se bo v novi ljudski soli takoj po prihodu vlaka, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.28. K udeležbi vabimo vse tovariše in tovarišice, ki so jim krščanska pedagoška načela vodila za delo v soli in izven šole. Po sestanku ogled škofjeljskih znamenitosti. K obilni udeležbi vabi osrednji odbor.

Kamniška podružnica Slomškove družbe zbora v soboto, 18. maja ob desetih v Mekinjah. Dnevni red: 1. Učni nastop v II. razredu. 2. Razgovor o nastopu. 3. Poročilo predsednika in blaginjačarke. 4. Razprava okoliščine Slomškove družbe. 5. Služajnosti. Po zborovanju skupno kosilo v Kamniku. Glasom odloka okrajnega načelstva v Kamniku z dne 7. maja 1940, Spl. odd. št. 5420, imajo ta dan pouka prosto vsi udeleženci — člani Slomškove družbe. — Vsek član naj se zaveda svoje dolžnosti.

Tujskoprometni tečaj v Lučah ob Savinji. V četrtek, dne 16. maja 1940 bo v Lučah ob Savinji enodnevni tečaj za pospeševanje turizma in gostinstva. Tečaj prireditelj kraljevska banska uprava v sodelovanju s Tujskoprometno zvezo »Putnik« v Mariboru, krajne priprave za tečaj pa je prevzelo Tujskoprometno društvo v Lučah. Program tečaja, ki je za udeležence brezplačen, obsega predavanje o turizmu in gostinstvu, o polepsanju zunanjega lica gostišč, bivalstih in turističnih krajev, o delu in pomenu turističnih organizacij in potniških pisarn, o gostinskem kletarstvu, kakor tudi praktični in teoretični nauk o serviranju. Med predavanji bodo dopolnili tudi kulturni filmi. Predavanja bodo dopolnili od 8 do 12 in popoldne od 13.30 do 17.30, tako da je omogočena udeležba tudi interesentom iz bližnje in daljne okolice. Za udeležbo na tujskoprometnem tečaju v Lučah daje interesentom vsa podrobna pojasnila Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru.

Kvarne posledice sezonskega dela. Lani se je vodila obsirna debata zastran odhoda mladine na sezonsko delo v tujino. Večina je zagovarjala načelo, da mladina pred polnoletnostjo ne sme z doma. Opozorili so na kvarne posledice v moralnem in narodnem pogledu. Oblastva so se tega načela tudi držala in so dovolila izjeme le v izrednih primerih, kjer so bile vzrok družinske razmere. Tako so nekateri starši vzeli s seboj tudi deco, da je doma ne puste brez varstva. Sicer je bilo teh primerov izredno malo, vendar pa je eden končal z zelo tragičnimi posledicami za sezonskega delavca. Te dni so pripeljali v sobosko bolnišnico nezvestno, še ne 15letno dekle, ki je bilo tik pred porodom. Lani je bila nesrečna 13letna mladenka odšla s svojci na sezonsko delo, od koder se je vrnila zlorabljen v domači kraj.

V bolnišnici so sicer krepko razviti, a še nedorasli mladi materi rešili življenje. Otrok pa je bil rojen mrtel. Obžalovanja vredni dogodek je spet glasen opomin, kako tujina moralno, versko in narodno zastruplja našo mladino. Prav umesten je zato ukrep, da poslej mladina v nobenem primeru ne sme na sezonsko delo. Ta ukrep se že izvaja.

Pri pojavah zastrupljenja, ki ga povzročijo pokvarjena jedila, je pravočasno uporabljen naravna »Franz-Josefova« grenka voda dobro sredstvo.

Ogi. reg. 8. br. 15483/35.

Zaradi lahkovernosti ob osem tisočakov. Iz Sobote poročajo: K neki Sobočanki sta prišli dve ciganki in ji takoj rekli, da vidita na njenem obrazu skrito bolezen, ki so jo povzročile nevoščljive ženske z vražami. Ta bolezen se da ozdraviti samo z denarjem, ki ga je treba začarati. Sobočanka je res prinesla 200 din, ki jih je ciganka zavila v krpo, povežala z vrvice in dala gospodinjici, naj jih dene pod zglavje. Za nagrado sta ciganki dobili 20 din, drugo jutro pa sta se spet vrnili. Zahtevali sta, naj jima ženska izroči ves papirnati denar, drugače čarovnja ne bo imela uspeha. Lahkoverna Sobočanka je prinesla 7800 dinarjev, ki sta jih ciganki spet zavili v krpo, povežali z vrvice, molili nad njo in ji naročili, naj zaklene denar v omaro, ki je ne sme odpreti pred večerom, drugače izgubi čarovnja vso moč. Med govorjenjem sta seveda ciganki zamenjali zavitek z drugim, v katerem je bil navaden časopisni papir. Ciganki sta izginili iz Sobote, razočarana ženska pa je orožnikom naznanila prevaro. Spretni soboški orožniki so izsledili ciganki na njihovem domu v Totovcu pri Čakovcu in ugotovili, da sta bili to Sofa Glaser in Marija Vrbanc, ki sta že znani žeparki in goljufici.

Voglarjenje s smrtnim izidom. Med najbolj žalostna poglavlja ženinovanskih običajev spada voglarjenje. Ob takih prilikah se nezreli mladenci napijejo. V njih se vzbudi bojovitost in malenkostni vzroki raznetijo prepire, ki se dostikrat končajo s hudimi poškodbami ali celo s smrtjo. Tak primer se je zgodil v Straži pri Oplotnici, kjer je bilo ženinovansko gostovanje, na katerega je prišlo na prežo osem voglarjev. Med njimi se je okrog polnoči vnel prepir, ki se je hitro spremenil v tepež. Bili so namreč zbrani voglarji iz dveh vasi, ki so si bili že delj časa sovražni za prazne besede. Bitka sploščila ni bila preveč divja, ker so se skoraj dve uri med seboj preganjali sem in tja. Končno so domači vaški voglarji pregnali druge, pri čemer je Janez Breznik s kolom udaril Ludvika Goričana po glavi. Zaradi tega ga je ta pozneje pričakal na poti, po kateri je moral iti Breznik domov. Ko se je ta res podal proti domu, mu je Goričan sledil, oborožen z ročico od voza. Šel je precej daleč za njim, ne da bi ga bil Breznik opazil. Blizu doma ga je Goričan udaril po glavi in mu dodal še nekaj udarcev, ko je že ležal na tleh. Udarci so bili tako močni, da mu je razbil lobanjo. Nesrečnega Breznika so našli jutraj še živega, vendar brez zavesti. Je pa izidih preden je prišla pomoč. Goričana so orožniki takoj prijeli.

Po državi

V Zagrebu živi okrog 50 stoletnikov. Včeraj smo poročali, da je v Vojskovi pri Bosanskem Samcu umrl 121letni kmet in da še živi njegov 129letni brat Mato. Ob tej priliki poročajo zagrebske »Novosti«, da je tudi v Zagrebu nedavno umrla neka žena, ki je bila nad sto let stara. V Zagrebu še živi najmanj 30 stoletnikov. O priliki zadnjega ljudskega štetja (1931) je bilo v Zagrebu na 185.581 prebivalcev 50 oseb, ki so že prekoračile 100 let oziroma jim je le malo manjkalo do 100 let. Nad 100 let sta takrat imela dva Zagrebčana, do 90 let pa 48. Prebivalcev, starih okrog 90 let je bilo tedaj blizu 100. Če je v zadnjem desetletju polovica teh umrla, polovica pa doživela stoto leto, lahko rečemo, da je Zagreb v tem času dobil novih 50 stoletnikov. Ako računamo, da so v tem desetletju pomrli vsi takratni stoletniki, je ostalo tedaj 50 »svežih« stoletnikov. Tako pišejo »Novosti«.

Cigane so hoteli linčati. Na Trešnjevci pri Zagrebu se je pred policijsko stražnico na Trešnjevci zbralo več sto ljudi, ki so bili silno ogorčeni in so hoteli linčati enajst eiganov, ki jih je policijska straža aretirala v Jarunu. Cigani so bili osumljeni, da so prejšnji dan na Novi cesti ugrabili osemletno deklico, hčerko Petra Pavlina, mizarjskega mojstra, jo naložili na voz in jo odpeljali proti Jarunu. Kakor je pripovedovala deklica, so jo skrbno stražili, da ne bi ušla, in ji grozili, da jo bodo ubili, če bi klicala na pomoč. Medtem ko je bila deklica v eiganem taboru, je oče naznanil policiji, da pogreša hčerko. Policija je takoj začela polizevovati. Deklica pa se je še isti večer vrnila domov. Kakor pripoveduje, so jo cigani pretepali in ona je klicala na pomoč. Klice je slišal neki mimosoidci, ki je šel v tabor in rešil deklico. Nato je deklico odpeljal v mesto in jo pustil, da je šla domov. Pripovedovanje deklice se je prvi hip zdelo fantastično, vendar pa so jo starši peljali na policijo, kjer je svoje pripovedovanje ponovila. Policija je se ponoči šla v eiganjski tabor in aretirala enajst eiganov.

Štiri žrtve strajke. Na binkoštno nedeljo popoldne je nad vso Bačko divjala huda nevihta. V Monostru je strela ubila nekega Krstiča in Kicarič, v Zabju pa bogatega ekonomo Živka Markoviča, ki je sedel v krogu svoje družine. Družini se ni nič hudega zgodilo. V Starem Bečuju je strela ubila delavca Stevana Kisa.

Boj med orlom in kačo. Iz Sanskega mosta poročajo: Več kmetov iz vasi Krkojevci je te dni opazovalo zanimiv boj med orlom in kačo. Orel se je nenadoma spustil na neko skalo. Ko se je spet dvignil v zrak, so videli kmetje, da je v krompljih nosil dolgo kačo. Kača se je obupno zvijala in se ji je posrečilo, da se je ovila okrog vratu orla, ki jo je divje sekal s kljunom. Polagoma pa je orel onemogel in je padel, ko ni imel več sapa, s kačo vred na tla. Kmetje, ki so bili očividci boja, so hiteli na mesto, kjer sta orel in kača padla na tla, in so oba pobili. Kača je bila dolga dva metra.

Odvetnik zasačen pri tatvini. Na kratko smo že poročali, da so v Kruševcu aretirali odvetnika Branka Dimitrijeviča. Ta dogodek je izval veliko pozornost v Kruševcu in njegovi okolici. Odvetnika so prijeli v hipu, ko je v sodnem arhivu hotel ukrasti neke spise. Že pred tem je nagovarjal sodniškega slugo, naj mu prinese spise iz neke konkurzne mase. Sluga pa o tem ni hotel ničesar slišati, temveč je obvestil sodnika Katunca, Dimitrijevič je se večkrat nagovarjal slugo, ki je nato prošil sodnika Katunca za svet, kako naj se obravi odvetnika, ki ga neprestano nadleguje. Sodnik mu je nasvetoval, naj reče odvetniku, da sam ni dovolj pismen, da bi mogel najti spise, zato bi bilo najbolje, če bi odvetnik sam prišel na

Ljubljana, 15. maja

Gledališče

Drama: V sredo, 19. maja »Hamlet«. Izven. Znižane cene od 25 din navzdol. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Predstava v korist bolniškega fonda Zdrženja gledaliških igralcev v Ljubljani. — V četrtek, 20. t. m. »Zupanova Mica«. »Varh«. Red B. — V petek, 21. t. m. ob 15 »Hamlet«. Dijaška predstava. Izven. znižane cene od 20 din navzdol. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Opera: V sredo 19. maja »Kleopatra«. Red Sreda. — V četrtek 20. t. m. »Lucija Lammermoorska«. Red Četrtek. Gostovanje Sonje Ivančičeve in Josipa Gostiča. — V petek 21. t. m. »Tosca«. Izven. Znižane cene. Gostovanje zagrebske sopranistke Tee Labošev in ruskega baritonista Borisa Popova.

Radio Ljubljana

Sreda, 15. maja: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Veseli bratci (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi; — 13.02 Okrogli slovan. napavi (plošče) — 14 Poročila — 18 Mladin. ura: Cesto delamo (reportaža) — 18.40 Danska (dr. B. Škerlj) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura: Branislav Nušič na zagreb. odru (K. Domazetovič, publ. v Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz ljubljanske opere; v 1. odmoru: Glash, predavanje (V. Ukmar), v 2. odmoru: Napovedi in poročila.

Drugi programi

Sreda, 15. maja: Belgrajska kratkovalovna postaja (YUA in YUB 49.19 oz. 49.18 m, 6100 kc, 10 kw; YUF in YUG 19.69 m, 15240 kc, 10 kw); 19.40 Poročila v slovenščini. — Belgrad: 20 Opera. — Zagreb: 20 Ljubljana. — Bratislava: 20.20 Zab. konc. — Praga: 20.05 Dvorakove skladbe. — Beromünster: 20.20 Vojaške pesmi. — Budimpešta: 20.50 Donizetijeva opera »Kapljice za ljubezen«. — Bukarešta: 20 Simf. konc. — Stockholm-Hörby: 19.55 Kabaret. — Trst-Milan: 20.50 Vesele pesmi. — Rim-Bari: 21 Simf. konc. — Florenca: 21 Cilenjeva opera »Arležanka«. — Sottens: Ork. koncert.

Predavanja

Kolo žen. zadrugark vabi svoje članice na predavanje, ki bo drvi 15. t. m. ob 20 v dvorani glasbenega društva »Sloga«, Pražakova ul. 19. Tema predavanja je: »Zadruga misel v sestavi človeške družbe. Predava univerzitetni prof. dr. Fr. Veber. Za vse članice obvezno. Vabljeni tudi zadrugarji.

Sestanki

»Društvo slovenskih književnikov« v Ljubljani bo imelo svoj redni občni zbor 22. maja t. l. ob 18 v prostorih »Slovenske Matice« (Kongresni trg 7) z običajnim dnevnim redom.

Naše dijaštvo

Kongregacijo akademčark bo drevi prvokrat obiskal naš pastir prežvišeni gospod škof dr. Gr. Rožman in sprejel nove članice. Pridite polnoštevno v frančiškansko kapelo drevi ob 7 brez akademške čettili.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

sodišče, kadar bo sluga v službi. Takrat bo odvetnik sam poiskal spise. Dogovorila sta se za prvi dan pravoslavne velike noči. Sodnik je obvestil vodjo orožniške postaje, da se za prvi dan velike noči pripravlja večja tatvina v sodnem arhivu in je zahteval od njega, naj mu da na razpolago nekaj orožnikov. Dimitrijevič je res prišel določeni dan v sodniško poslopje. Zaseda je bila postavljena. Odvetnik seveda o tem ni nič slutil in je v arhivu iskal spise. Ko jih je našel, jih je skril v naslonjač pri pisalni mizi. Pustil jih je tam, da bi mu jih pozneje prinesel domov sluga, ker jih sam ni mogel nesti. V tem hipu so pa odvetnika presenetili sodnik Katunc in neki sodniški uradnik. Odvetnik se je silno prestrašil, ko je videl, da so ga zasačili. Ko pa je prišel nekoliko k sebi, je začel groziti sodniku, češ da ga je neopravičeno osumil tatvine spisov. Zakaj je prav za prav odvetnik hotel ukrasti spise, še ni ugotovljeno. Ve se samo, da je bil nekaj časa upravitelj dotične konkurzne mase. Odvetnika so aretirali in napravili pri njem hišno preiskavo, pri kateri so našli v njegovi blaginji še sedem predmetov, ki jih je ukradel na sodniji. Odvetnik je zaprt v Kruševcu. Vsi tamkajšnji odvetniki so sklenili, da ga ne bo nihče izmed njih zagovarjal.

Krvav pretep zaradi bikov. V Bosni imajo ponekod ljudje navado prirejati za Jurjevo bikoborbo. V vasi Palamah je veljal bik iz hleva Miloša Jankoviča za najbolj močnega. Ljubomiru Gačaninu pa nikakor ni bilo prav, da je moral kljub svojim trem bikom prepustiti zmago Jankovičevemu biku. Ko sta oba gnala bika na travnik k tekmi, je Gačanin spustil svoje tri bika proti Jankoviču. V nevarnosti pa je Jankovič vrgel svojo okovano palico v Gačanina, da se je z železno konico kakor kopje zarila Gačaninu v prsi. Ko je potegnil palico iz prsi, se je Gačaninu vlihan močan curek krvi. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer pa zdravniki nimajo upanja, da bi mu ohranili življenje, ker je izgubil preveč krvi.

Anekdota

Nekemu Škotu je ušel pes, ki ga je imel silno rad, zato je šel v upravo »Škotskega Glasnika«. »Rad bi dal oglaš v list«, je rekel tam. »Prosim! Kakšen oglaš pa?« »Ušel mi je pes. Kdor mi ga spet pripelje, mu dam 100 funtov sterlingov.« »Oglaš je bil sprejet in Škot je odšel. Čez eno uro pa se je spet vrnil. Našel je namreč psa in bi si rad prilizal oglaš. Pri blaginji v upravi je sedel sedaj hrom človek. Škot ga pogleda in vpraša: »Kje je tisti gospod, ki je pred eno uro tukaj sedel?« »Obžalujem. Odšel je.« »In njegov namestnik?« »Je tudi odšel.« »Torej me prijavite upravniku.« »Tudi on je odšel.« »Prijavite me uredniku lista.« »Tudi urednik je odšel.« »Saprami! In lastnik lista?« »Prav tako je odšel.« Škot je postalo to prenemurno. »Sto vragov! Kam pa so vsi odšli?« Hromi mož pri blaginji se je nasmehnil, poln zavisti: »Šli so iskat vašega psale

LJUBLJANA

Smrtna nesreča na gl. kolodvoru

Vagon, postavljen nekoliko čez »ločnico«, je terjal smrt premikača Josipa Petroviča

Ljubljana, 14. maja.

Vsakdo ve, da je tudi v povsem urejenih prometnih razmerah služba železničarjev težka in odgovornost polna. Za železničarja velja pravilo, da stoji ves čas, ko je v službi, z eno nogo v grobu, z drugo v kriminalu. To velja za urejene prometne razmere, toda razmere na naših progah nikakor ne smemo prištevati med takšne. Že prav mnogokrat je bilo govora o tem, da na slovenskih železnih nujno primanjkuje osebja, iz česar izvira tolikšna preobremenjenost našega prometnega osebja, da se moramo po pravici čuditi, da je sploh mogoče vzdrževati našo prometno službo na takšni stopnji. Menda so kaj takšnega zmožni na svetu edino le slovenski železničarji.

Ni čuda, da se ob teh razmerah pripete nesreče, ki terjajo življenja med prometnim osebjem na državnih železnih. Ob vsaki nesreči se napravi preiskava, da bi ugotovila njene vzroke in pridobila iz nje nauk, kako bi se bilo v bodoče takšnih nesreč izogniti. Toda večina takšnih preiskav pride, če ne formalno, pa vsaj dejansko do zaključka, da je temeljni vzrok največ nezgod v preveliki obremenitvi železničarskega osebja ali z drugimi besedami v prevelikem številu železničarskega uslužbenstva.

Ponoči okrog pol 2 se je na ljubljanskem glavnem kolodvoru spet dogodila nesreča, ki je terjala smrt železničarja. Premikača Josipa Petroviča je zgnelo med lokomotivo in nekim va-

gonom na prostoru, kjer se stekata dve progi. O nesreči smo dobili naslednja pojasnila:

Josip Petrovič je bil ponoči zaposlen pri premikanju vagonov na glavnem kolodvoru. Pripraviti je bilo treba kompozicijo za postojniški vlak. Pri tem se je, bogve po čigavi krivdi, zgodilo, da je prednji vagon manjše kompozicije prišel nekoliko nad ločnico. »Ločnica« se naziva znak, ki kaže, do kam se sme postaviti vagon ob steoku dveh prog, da se kompozicija, ki pripelje sosednje na to progo, ne zaleti vanj. Tedaj je privzela na sosednjem tiru lokomotiva, na kateri je stal na stopnicah Josip Petrovič. Ko je zavozila na tir, kjer je stala kompozicija, sta prišla lokomotiva in prednji vagon kompozicije, ki je bil postavljen nekoliko čez »ločnico«, tako blizu, da je Petroviča, ki je stal na spodnji stopnici lokomotive, zgnelo med obema voziloma. Pri tem mu je polomilo obe nogi, poleg tega pa je dobil tudi smrtonosne notranje poškodbe. Njegovi tovariši so poklicali reševalni avto, ki ga je brž odpeljal v bolnišnico. Toda smrtno poškodovanemu železničarju niso mogli zdravniki nič pomagati. Podlegel je strahotnim poškodbam kmalu po prevozu.

Pokojni Petrovič je bil star 36 let in ej s svojo družino stanoval na Šmartinski cesti. Bil je med svojimi tovariši zelo priljubljen, v službi pa je bil vreden, marljiv in pošten. Način, da je v miru, njegova nesreča pa naj bo opominek, da je v naši železničarski službi potrebno temeljitih reform!

Oglejte si še danes v
KINU MATICI
Predstave ob 16, 19 in 21

BAL V OPERI

Paulu Hörbiger-ju, Hansu Moser-ju in Theo Lingen-u se boste nasmejali do solz.

Filmski roman iz kraljestva čarobnih visokih planin
Ljubezen v planinah
Samo še danes in jutri ob 16., 19. in 21. uri

MAGDA SCHNEIDER, ROLF WANKA,
VIKTOR STAAL, ANELJESE UHLIG,
PAUL WEGENER
KINO SLOGA telefon 27-30

I Pred velikimi slavnostmi so ljubljanski gospodari vedno obnovili in olepšali pročelja svojih poslopj, da je naše mesto gostom kazalo čim najbolj prijazno in lepo lice. Na Vidov dan bo na Ljubljano obhajala velik praznik hvalnosti slovenskega naroda z odkritjem spomenika kralju Aleksandru I. in gotovo bodo tudi za to veliko slavnost Ljubljanci hiteli, da bo Ljubljana na Vidov dan vsa praznična počastila spomin pokojnega kralja.

I V korist bolniškega fonda Zdrženja gledaliških igralcev bo nastopil gost Zvonimir Rogoz drevi v vlogi Hamleta. Odlični igralec, ki žanje s svojim gostovanjem pri nas izredno odobravanje in je gotovo eden izmed najbolj priljubljenih gostov, kar jih je videla naša Drama, je ustvaril s Hamletom lik, ki je očaral naše občinstvo. Nihče naj bi ne smel zamuditi tega posebnega gledališkega dogodka. Opozarjamo, da veljajo za to predstavo znižane cene od 25 din navzdol.

Zobozdravnik dr. Jože Rant
zopet redno ordinira
Nebotičnik, telefon 33-93

I Za dijaštvo ljubljanskih srednjih šol bodo uprizarili v petek ob 15 Shakespearejevo tragedijo »Hamlet« z gostom Rogozom v naslovni vlogi. Učinkoviti način njegove igre in interpretacije te vloge je vzbudil največji odziv občinstva in dokazal popularnost njegove igre. Za predstavo veljajo cene od 20 din navzdol.

I P. n. občinstvo opozarjamo, da bo v petek zvečer v operi zanimivo gostovanje. Izvajala se bo odlično uprizorjena Puccinijeva veristična opera »Tosca«, v kateri bo gostovala v naslovni partiji mlada zagrebška dramatična sopranistka Taja Laboševa. Kot Cavaradossi bo nastopil naš prvi tenorist Jean Francel, Scarpio pa bo pel kot gost znan ruski baritonist Boris Popov, ki je bil pred leti celo član milanske Scale in pariške Opere Comique. Za sobotno uprizoritev bodo veljale znižane cene.

Obiščite razstavo Magoličevih slik v Jakopičevem paviljonu
Odprta od 8 dopoldne do 6 zvečer.

I Bolničarke in bolničarji Rdečega križa! Danes, 15. maja bo ob 19.30 v veliki dvorani Delavske zbornice obvezno predavanje primarija dr. Valentina Meršola: Nalezljive bolezni v vojski. Prinesite s seboj bolničarske knjižice.

I Pri zaprtju, možni je prebavi — vzemite jutraj za prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« gredice.

I Izprašan kurjač, tovarniški ključavničar, ki je dolga leta delal v velikih tovarnah in je več vseh reparaturnih del pri strojih, je začel ne po lastni krivdi v silno stisko. Zadnji čas je bil zaprt v neki tuji državi, kjer pa je bil zaprt mesec dni in nato izgnan v Jugoslavijo, kjer je poslušal ljubljansko radijsko postajo. Mož je vseskozi poštenjak in ga topla priporočamo. Sprejel bi kakršno koli zaposlitev, samo, da bi se mogel pošteno preživeti. Kdor mu bo pri tem pomagal, bo storil res dobro delo. Naslov je na razpolago v uredništvu »Slovenca«.

I Zastore, pregrinjala, tekače, svilene odeje, posteljno perilo nudi najceneje specialni oddelek trdnice Goričar, Sv. Petra cesta 30.

I Ponesrečenci v bolnišnici. V ljubljansko bolnišnico so včeraj pripeljali več ponesrečenec in poškodovancev z dežele. — 49-letni posestnik iz Babnega polja Janez Janež je na binkoštni ponedeljek sedel v gostilni Troha v Starem trgu pri Rakeku. Tu ga je napadel neki delavec ter ga s topim predmetom precej hudo poškodoval po glavi. — Z Vrhnike so pripeljali dva ponesrečenca, 5-letno posestnikov hčerko Ano Znidarskec, ki jo je podrl kolesar, da si je zlomila desno roko, in posestnikovega sina Franceta Verbiča, ki je padel pod voz, poln hlodov, ter si zlomil desno nogo. — V neki tovarni v Domžalah se je poškodoval delavec Martin Cerar iz Domžal. Stroj mu je zgrabil roko in mu jo zmečkal.

Celjske novice

c Fantovski odsek Celje I. ima drevi ob pol 9 svoj redni sestanek, na katerem bo govoril g. prof. dr. Rudolf Hanželič.

c Otvoritevna kolesarska dirka koroške kolesarske podzveze bo v nedeljo, 19. maja ob 2 popoldne na progi Slovenji Gradec—Misljinje—Slovenji Gradec. K dirki se je prijavilo doslej precej dirkačev mariborskega Maratona in slovenjgriške Misljinje. Udeležili pa se bodo tekme gotovo tudi celjski in mariborski klubi. Čas prijave je do 18. maja zvečer.

c Uboj v Trebach pred celjskim sodiščem. Včeraj dopoldne se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem v Celju 23 letni posestniški sin Jožef Koren iz Trebč pri Brezicah, ki je 8. aprila t. l. v vinjenosti ubil posestnikovega sina Brdnika iz istega kraja. Sodišče je obsodilo Korena na 4 leta ječe.

c Huda nesreča v Pečovniku. V noči med nedeljo in ponedeljkom sta pri delu dva transportna vozčka v Apneniku stisnila prsni koš 31-letnemu kurjaškemu pomočniku Kolar Franju iz Celja.

c Narodno slavlje na Askerčevem domu v Rimskih toplicah. Na binkoštni ponedeljek je bilo na Velikem Sirju pri Rimskih toplicah lepo slavlje na Askerčevem domu, ki se ga je udeležilo lepo številno ljudje iz vseh krajev, posebno častno so bili zastopniki Celjani. Na slavlju je govorilo več govornikov. Najstarejšemu sinu Mihe Askerca, brata pokojnega pesnika, so izročili lepo spominsko knjigo. Vso slavnost je povzdignila še »Sloga« pod vodstvom dirigenta Premelca iz Ljubljane, ki je zapela nekaj lepih narodnih pesmi.

Iz naših tovarn. V Nemčijo je odpotoval tehnični vodja v cinkarni g. dr. inž. Menzel. Slovenci ne bodo žalovali za njim. Neka celjska tekstilna tovarna je odpustila iz službe mojstra inženirja, ker je prišel v preiskavo.

c Nesreče. S samokresom se je ustrelil v obraz 19-letni Špoljar Maks, zidar v Tekačevem pri Rogški Slatini. V Mozirju je padel z motornega kolesa in si zlomil desno nogo v gležnju 29 letni učitelj Svelgelj Stefan iz Rečice ob Savinji. Na Bregu pri Šmarju je padel s kolesa 26 letni sin posestnika Volaušek Rudolf in dobil hude poškodbe po glavi. Levo roko v ramenu si je zlomil pri padcu s kolesa na Pernove mv Veliki Pirešici 25-letni delavec Šitar Martin.

c Šoferski izpiti za vozače motornih vozil iz območja predstojništva mestne policije v Celju in okraja Laško bodo namesto 20., v sredo 22. maja jutraj v Celju.

c Novi grobovi. Na Mariborski c. je umrl 40 letni predelavec v tovarni Westen Rebernak Jurij, v celjski bolnišnici pa 68 letni čevljarški mojster iz Celja Cvelber Josip. Naj v miru počivata! c Našel se je dežnik. Na cesti proti okoliškemu pokopališču se je našel v petek popoldne moški dežnik. Dobi se na Bregu št. 34.

Sobota

Dve uspeli prireditvi. Šolarji naše osnovne šole so z velikim uspehom izvajali pod vodstvom učitelja g. Bračka koncert slovenskih umetnih in narodnih pesmi. Koncert je bil zelo dobro obiskan in petje naših najmlajših je tako navdušila sobotško občinstvo, da bodo mlade pevce ob vsaki priliki radi prihiteli poslušati. Na binkoštni nedeljo so nastopili v Soboti nekdanji gojenci ljubljanske gluhonemne s programom, ki so ga izvajali že drugod. Bili so zelo pristrčno sprejeti in tudi obisk prireditve je bil pralep.

Spomenik prekmurkim književnikom. Že lani ob 20 letnici priključitve Prekmurja k Sloveniji so

MARIBOR

Meščani!

Danes obiščite naše mesto hrvatski književnik. V pozdrav dragim gostom bo mestna občina na svojih poslopih danes dopoldne razobesila državne zastave.

Vljudo vam meščane, da store isto na svojih poslopih.

Zupan dr. Juvan.

m Mestna organizacija JRZ za mestno občino Maribor je prejela pismo zahvala za brzojavne pozdrave, ki jih je poslala s svojega veličastnega obnega zbora dne 4. t. m. Zahvala je prispela preko predsednika vlade od dvornega maršala in predsednika Cvetkovića še posebej. Isto tako se je zahvalil Mariborčam za pozdrave predsednika senata dr. Korošec.

m Razstava mariborskih likovnih umetnikov v okviru letošnjega III. umetnostnega tedna se nahaja v prvem nadstropju unionske dvorane. Razstava je nameščena na galeriji in v stranski dvorani. Soja dela razstavljajo Fran Golob (4 akvarele in 3 olja), Maks Kavčič (8 olj), Ivan Kos (8 akvarelov in 2 olja), Karel Jirak (11 olj), Zoran Mušič (5 olj), Lojze Sušmelj (2 olja) in Klavdij Zarnik (4 olja). Razstava je odprta vsak dan do 25. t. m.

m Ledeni možje so tudi letos ohranili svoj sloves. Na binkoštni ponedeljek je na vrhovih Pohorja zapadel sneg, včeraj pa je bil v Mariboru prav zimsko mrzel dan. Nastopila je nevarnost slane in pozebe, kar bi bilo za letošnjo letino usodno.

m Poročila sta se v frančiškanski baziliki g. Rihard Kisil in gospodična Štefka Škerjanc, zasebna uradnica. Broj dal obilo sreče.

m Ukladiški krožek Maribor I. Danes v sredo od 3. do 5. ure odbojka na Livadi.

m Glede vstopnine na Mariborski otok je v našem najdem poročilu nastala pomota. Vstopnina za otroke do 10. leta starosti znaša samo 50 par in ne 1.50 din.

Bilo kuda **Kiki** svudal
Proizvodi UNION, Zagreb.

Prihova

Na Dobrovi, župnije Prihova pri Konjicah je, kakor smo že poročali, umrl g. Anton Pučnik, p. d. Strank, v 78. letu starosti. Bil je mož stare slovenske korenine, veren, pravičen in delaven zase in za obliki blagor. Skozi 20 let je kot župan vodil nekdanjo občino Grušovice, ki je sedaj združena s Prihovo, in to tudi med svetovno vojno. Ob enem je bil cerkveni ključar tudi 30 let in načelnik posojilnice 23 let. Svoje otroke je vzgojil v verne kristjane in jim oskrbel ugodno polnjenje v življenju. S svojo enako verno, skrbno in dobro ženo je l. 1935 obhajal zlato poroko. Zadnje leto je bil priklenjen na posteljo. Le skrbni negi njegovih hčera se je zahvaliti, da je živel še tako dolgo. — Njegov pogreb je bil eden izmed najlepših na Prihovi. Šest duhovnikov ga je spremljalo na zadnjem potu in velika množica pogrebcev, med njimi zastopniki občine, šole in posojilnice. Pevci in šolski otroci so mu zapeli na pokopališču žalostinke. Naj počiva v miru! Njegovo delovanje v splošni blagor ne bo pozabljeno.

Študenec pri Krškem

Na binkoštni praznik smo imeli Študenčani čast pozdraviti v svoji sredi našega priljubljenega ministr g. dr. Kreka. Ker nimamo primerne dvorane, se je občinstvo zbralo v šoli in jo napolnilo do zadnjega kotička. Z g. ministrom sta dospela tudi naš g. okrajni načelnik ter predsednik okrajne org. JRZ g. Likar iz Kostanjevice. Po kratkih uvodnih besedah nam je g. minister v poljudnem in toplom govoru podal sliko o našem znanjem in notranjem političnem položaju, čemur je občinstvo sledilo z velikim zanimanjem. Po končanem govoru je g. minister sprejel želje in prošnje zastopnikov naših krajevnih organizacij kakor tudi poudaril, katerim je po možnosti obljubil svojo pomoč. Gospodu ministru so za njegov trud in pošteno delo Študenčani z okolico prav od srca hvaležni.

Vrhnika

V nedeljo, 19. m. ob 8 zvečer bo v dvorani Rokodelskega doma na Vrhniki koncert narodnih pesmi, katerega priredi FO Rokodelski dom iz Ljubljane. Vabimo vse naše prijatelje, da se tega koncerta gotovo udeležijo.

m Požar je izbruhnil v Metavi pri St. Petru na svinjaku in živinskih hlevih posestnika Marka Klemenčiča. Uničil je obe poslopji ter zalogo krme in gospodarsko orodje ter je škoda znatna. Nastal je najhujši požar zaradi nevarnosti.

m Nesreče kolesarjev. V Košakih se je zaletel delavec Franc Slekovce, ki je peljal na svojem kolesu po hudi strmini navzdol svojo zaročenko Magdaleno Tomažič, v 44letno kuharico Terezijo Korže. Vsi trije so se zvalili po tleh. Marija Korže je obležala nezavestna ter še sedaj v bolnišnici ni prišla k sebi, Magdalena Tomažič se ni nič zgodilo. — Pr Sv. Petru je na strmini zletel s kolesa 34letni Rudolf Krajnc ter se poškodoval na glavi. Hude notranje poškodbe je dobil pri padcu s kolesa 38letni posestnik Franc Babšek. Vsi ponesrečenci so zdravi in v bolnišnici.

m Smrtna žrtev skrivnostnega napadaleca. V »Slovenec« smo že poročali, da so našli v noči od petka na soboto na Ruški cesti mimoidoči ljudje sredi ceste v krvi ležečega nezvestnega starejšega moža. Reševalci so ga zapeljali v bolnišnico, kjer se je ugotovilo, da je dobil dve nevarni rani na glavi. Bil je to 64letni Ivan Korošec iz Studencev. Videli so ga v petek zvečer v družbi, kateri je igral na harmoniko. Na dotičnem kraju, kjer so našli na Ruški cesti ležečega Korošca, so potem našli tudi okrvavljen žepni nož, s katerim je bil ranjen. V nedeljo pa je Korošec v bolnišnici umrl, ni pa prišel pred svojo smrtno toliko k zavesti, da bi bil razkril skrivnost napada. Oblasti preiskujejo ta zagoneten slučaj, državno tožilstvo pa je odredilo obdukcijo pokojnikovega trupla.

m Nevarna vlomilca prijet. Orožniki v St. Lenartu so prijeli 33letnega Antona Škrleca iz Nogove, ki je osumljen, da je začel čase izvršiti Nevilne vlome v okolici Sv. Lenarta. Škrlec je bil dosedaj že 11 krat kaznovan zaradi tatvin in vlovov, pa se ne pobotja. Sedaj so mu dokazali spet pet vlovov, pri katerih je povzročil veliko škodo. m Sam aretiral napadalec. V Kamniku so vinjeni fantje pred neko gostilno napadli šolskega sluga Franca Potočnika. Eden ga je hotel zabosti z nožem. Potočnik pa, ki je nenavadno okreten in močan, je napadalec obvladal ter junaka noža prijel ter ga sam pripeljal na orožniško postajo.

m Najdeno kolo. V Wildenrainerjevi ulici 8 so našli k hiši prislonjeno možko kolo znamke »Presto« z ev. št. 161.632. Kolo se nahaja na policiji.

m 5 let robije za nevarnega vlomilca. Pred malim kazenskim senatom v Mariboru se je zagovarjala triperesna detelja, ki jo je vodil večkrat predkaznovani vlomilec Karel Zlaber od Sv. Jurja v Slov. gor. Celu vrsto vlovov in tatvin je državni tožilec našteval. Vlomilci so najraje v kleti in žitne šrambe ter so ob neki priliki ukradli kar cel polovnjak vina. Obsojen je bil samo Zlaber in sicer na 5 let robije, njegova tovariša pa sta bila oproščena.

Gledališče

Sreda, 14. maja, ob 20: Literarni večer hrvatskih književnikov. Izvao

Rotterdam s pristaniščem

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Ivan Dornik:

Pred današnjim nastopom hrvatskih književnikov v Mariboru

Srečna misel, ki jo je sprožil predsednik Umetniškega kluba v Mariboru dr. Makso Snuderl, povabiti hrvatske književnike tudi v Maribor, da nastopijo v okviru Umetnostnega tedna, je naletele pri slovenskem občinstvu na radosten odmev. Kar devet hrvatskih književnikov se je z veseljem odzvalo, poleg najmlajših tudi dva starejša, Vladimir Nazor in Tin Ujević, ki v Ljubljani nista bila. Ker je bilo v »Slovenec« o priliki njihovega obiska v Ljubljani o Ivanu Goranu Kovačiču, dr. Iliju Jakovljeviću, Dobrišu Cesaricu, Novaku Simiću že poročano, zato naj spregovorim le o Vladimiru Nazoru in Tinu Ujeviću.

Vladimir Nazor se je rodil l. 1876 v Postivah na otoku Braču. Realno je študiral v Splitu, univerzo (naravoslovje) v Gradcu in Zagrebu. Nato je služboval kot gimnazijski profesor — profesor na učiteljski največ v Istri, bil l. 1917 ravnatelj učiteljskega v Kaptolu, od 1918 do 1920 profesor na učiteljski v Zagrebu, nato ravnatelj deskega doma v Crkvenici. Sedaj živi v večini v Bobovišću na Braču.

O Nazoru je za zadnjih 20 let največ govorilo v hrv. književnosti, saj je eden najplodovitejših hrvatskih pisateljev, po svojih motivih in pesniški obliki pa najraznovrednejši v hrvatski moderni. Milan Marjanovič pravi o njem v študiji Vladimir Nazor kao nacionalni pjesnik, Zagreb 1924, da je pjesnik nacionalnih energija i nacionalnog optimizma. On je u svojoj lirskoj i epčkoj poeziji, te u novelama ne samo simbol nacionalne vere, nego je i dio pokretne nacionalne enaže. V literaturo je vstopil Nazor v dobi hrvatske moderne, ki je šla za tem, da razbije pesniško formo, ali pa jo skrbno neguje dalje. Nazor je bil med tistimi, ki so hoteli najti svoj verz, s katerim bi najbolje izrazil ritem svojega duševnega življenja. Sprito balkanski vojski je v moderni hrvatski in tudi srbski (Rakić, Velja Petrović) nastal preokret. Ta preokret ni meril več toliko na pesniško obliko, kolikor na njeno vsebino. Namesto modernističnega kozmopolitizma je zopet prišlo do izraza nacionalno čustvo, namesto ekskluzivnega individualizma skrb za socialne interese. Nacionalizem tega časa je iskal stvarne elemente za svojo afirmacijo v realni moči naroda, v zemlji, v pravilno domnjeni zgodovini. Poveljevala se je fizična moč, pogled se je upiral v bodočnost, niso več iskali za preteklostjo. Po modernistični črnogledosti ali ravnodušnosti do življenja se je v književnosti poudarjal optimizem, fizično zdravje, poveljevala se je sila mladosti, življenjska radost. Književnost tega časa je iskala zvez s potrebami ljudskega življenja ter se ogibala vsega, kar bi moglo narodu škodovati (A. Barac. 468).

Nazorova poezija je optimistična in prežeta z narodnim čustvom. Nacionalni zanos je prevladoval v njej (kakor pri Saniću in Vojnoviću) tudi po evrovni vojni. Ko je nastala v hrvatski književnosti reakcija na ta nacionalni zanos in ga je začelo izpodrivati socialno čustvo (Krlježa), so njegove zastopnike v književnosti začeli podcenjevati; toda vihar se je polegel, starejši z Nazorom so zopet prišli do veljave in pomena.

Nazorovo književno delo se je začelo l. 1893. L. 1900 je v Zadru izdal prvo zbirko pesmi »Slavenske legende«, ki je bila poleg Begovičeve »Bocadone« krepak program in pomemben književni dogodek. Milan Marjanovič pravi o njej, da je prinesla veselo, sveže poletje, močne in zdrave resurcetur motive, napovedovala vstajenje, prepoved in evitanje, kakršnega v hrvatski književnosti še ni bilo. Tej prvi zbirki so po kronološkem redu sledi-

le knjige: Pjesma narodu hrvatskem, 1902; mitični ep Živana, 1903; Knjiga o kraljevima hrvatskim, 1904; Krvava košulja, balada iz istrske zgodovine, 1906; Veli Jože, 1908, istrska povest, v kateri je v glavnem junaku simbolizirana vsa skrta narodova moč; Lirika, 1910; Hrvatski kraljevi, 1912, epopeja narodne zgodovine, večinoma v sonetih in tercijnah; Istarske priče, 1913; Nove pjesme, 1914; Intima, 1915; Medved Brundo, ep iz živalskega življenja, 1915; Stoimena, 1916; romantični ep Utva Zlatokrila, 1916; Pjesni ljubene, 1917; Pabirci, 1917; Istra drama Gospa od Snijega, 1918; Tri priče za djecu, 1920; Legenda o sv. Hristoforu, 1922; antologija pesmi Carmen vitae, 1922; Niza od kralja, pesmi, 1922; Panu, povesti, 1923; Crveni tank, povesti, 1924; Priče iz djetinstva, 1924; Lirske pjesme, 1925...

Vladimir Nazor je pokazal veliko plodovitost, stalno napredovanje, stalno izpopolnjevanje. »On nije pjesnik patrioteke, nego pjesnik nacionalne poezije«, je zapisal o njem Milan Marjanovič v »Savremeni Hrvatski« (Srpska Književna Zadruga, 1913). »Monumentalnost njegove kompozicije i široki ritam njegove pjesmi, šarenilo i sočnost njegovih boja u pleinairu, bogastvo njegovih elika i priredoba, nabujalost njegove dikcije, sveto zasnje nekoje nedostatke stihova i izvinjava obilnost i nagomilost njegovih epiteta, figura i tropa. Nazor ne pripada ni jednoj školi. On je u izveenoj mjeri poetski pendant Mestrovicijevoj plastici. On znači prevladanje i preboljenje Kriščićevega sarkazma i pesimizma. On je pjesnik nacionalne enaže i nacionalnog zdravlja.«

Tin Ujević.

...nisam li pesnik, ja sam barem patnik.
»Nepoznata, reci... gde si, što si, ko si?«

Tin Ujević je intelektualističen pesnik z veliko erudicijo in veliko verifikatorsko sposobnostjo. Njegov literarni debut je bil v »Hrvatski mladi kritici« z Ljubo Wiesnerjem, Nikolo Polićem, Jankom Polićem Kamovim, Franom Galovićem in dr. Značilno za njegovo poezijo je sintelizaranje doživljanje, je zapisal o njem Miran Jarc v Domu in svetu 1921. V prvi zbirki pesmi »Lelek srebra« se nagiba h klasicizmu. V drugi zbirki »Kolajna« je njegov izraz še iskrenjši, preprostejši. »Trka na srce s tiho žalostjo in vdano prošnjo. Pesmi so kakor dahnjene iz temine, sijoče kot v molitvi v sklenjene roke.« (Miran Jarc, DS 1927). Če je v zadnjem sonetu cikla v »Lelek srebra« izrazil, da smo otroci časa, da nismo na licu žig trpljenja, da zasveti ljubezen kot luč v gluhi puščavi, da nam je edino dano le še čakanje na smrt, je zbirka »Kolajna« »epos prerajanja duše skozi grozo boja med telesom in duhom... Svetli slapovi »belaženih juter« mu donasajo »tihe slasti«, vonjave cvetja in ljubezen, ki ga dviga nad smrt (Miran Jarc, l. c.). Poleg teh dveh zbirk je izdal še zbirke »Auto na kursu«, Ojadjeno zvoncu«, došle najmočnejšo in najbolj zaokroženo svojo knjigo, ki ima značaj antologije (izbor iz Lelek srebra; Kolajna, Auto na kursu ter pesmi, ki jih je napisal kasneje) ter »Pjesme«, zbirko, namenjeno Srbom; dve knjigi esejev in pesniške proze: Scalpel kaos, Ljudi na vratima gostionice ter pamflet Nedjela maloljetnih.

Ujević je izvrstna pesniška osebnost, njegova erudicija je edinstvena v hrvatski književnosti; njegovi eseji (Ljudi na vratima, Scalpel kaos in drugi, ki še niso zbrani in bi jih bilo še za nekaj knjig) spadajo med najboljše v hrvatski literaturi.

Pevski koncert Pavle Lovšetove in Majde Lovše-Duganove

Pevskih solističnih koncertov je bilo zadnja leta pri nas bore malo. Pevce in pevski naraščaj zavlja povečini popolnoma na svojo stran imenitnejša operna umetnost, le malokdo izmed njih je pokazal smisel za gojitve komornega petja. Poleg tega se tudi tu kaže medsebojno vplivanje in soodvisnost ustvarjalcev ter proizvajalcev umetnosti: težiče ustvarjanja je pri naših komponistih prešlo na instrumentalno glasbo. Za umetnost samospetja, ki so jo prejšnji rodovi skladateljev skoraj najbolj cenili, je sedaj čimdalje manj zanimanja. Vendar je ta glasbena panoga pri nas po krivici zanemarjena. Lahko bi postala kaj več kot samo preizkusni kamen za glasbeni talent skladateljev ali pevcev začentikov. Dasi je navidez preprosta, pa je — podobno kot instrumentalna komorna umetnost — lahko najbogatejša obdarjena z najnežnejšimi, najrahlnejšimi glasbenimi lepotami. Zato pomeni trdo preizkušnjo še za zrelega mojstra, za ustvarjalca enako kot za proizvajalca. Zeleni bi bilo, da bi se posebno med pevci vzbudilo več razumevanja za to napol pozabljeno umetnost; s tem bi našim skladateljem dali nove pobude, z javnimi koncertnimi nastopi pa bi vzgojili tudi občinstvo, da bi bolje znalo ceniti umetnost lepe pesmi in legega petja.

Ga. Pavla Lovšetova, ki je bila naša neumorna koncertna pevka več let kot dve desetletji, je zadnji-krat nastopila s samostojnim koncertom pred sedmimi leti. In ker se ta čas med mlajšim pevskim naraščanjem ni našel nihče, ki bi s tako vztrajnostjo in doslednostjo sledil njenemu vzgledu, nas je letošnji nastop nje in njene hčerke ga. Majde Lovše-Duganove prav od srca razveselil. Ga. Lovšetova je zopet s svojim mehkim, prožnim in čistim glasom očarala poslušalce; v prvem delu koncerta je za tremi pesmimi Faleonierija, Duranteja in Mozarta posebno globoko občuteno in umetniško dovršeno zapela Schubertova (»Večerno pesem«), Griega (»Zamolčana ljubav«) V. Novaka (»Kukavica«, »Na prsih tvojih«) in Paladila (spev iz opere »Suzana«). V drugem delu koncerta pa je privikar predstavila občinstvu tri pesmi Gajmira Kreka iz lani izišle zbirke samospetov (»Izkušnja«, Besede ni, izraza ni«, »In če sreča bi moja...«); prepričevalna izvedla teh prirčno občutenih pesmi je naklonila navdušeno priznanje pevki in prisotnemu skladatelju. Enako navdušeno so bile sprejete tri pesmi Jos. Pavčiča (»Ciciban«, »Uspavan-ka«, »Vrabcu in strašilo«), ki jim je prav ga. Lovšetova pripomogla do velike popularnosti, in ki jih je v počastitev skladateljeve 70 letnice zapela v prvotni redakciji. Na željo občinstva, ki je navzročega skladatelja ob njegovem jubileju prirčno pozdravilo in počastilo, je morala pevka zadnjo pesem ponavljati.

Ga. Majda Lovše-Duganova je v Händlu (spev iz oratorija »Marija«) in Belliniju (spev iz opere »Mesečina«) pokazala veliko pevsko kulturo in ehniko. Poleg tega je hvale vredno razumevanje, si ga je pokazala za novejšo umetnost, tako slo-

vensko (Šivic: »Poštni predal«) kot hrvatsko (Dobronič: iz cikla »Sa sela«, Dugan ml.: Narodne iz Bosne in Hercegovine). Tako sta se programa matere in hčere lepo in smiselno dopolnjevala; kakor ga. Pavla Lovšetova je bila tudi ga. Majda Lovše-Duganova za svoje muzikalno prednašanje deležna toplega priznanja in odobravanja.

Ga. Lovšetovo je spremljal na klavirju precizno in delikatno sin dr. Samo Lovše, go. Majda Lovše-Duganova pa njen mož prof. Cedomil Dugan, ki je poleg tega izvajal še kot samostojno točko »Madjimurske narodne« za klavir obdelane od Franja Dugana ml. Za dodatek pa je zaigral še močno orgelsko »Tokato« svojega očeta Fr. Dugana st. V obeh skladbah je pokazal izreden smisel za muzikalno oblikovanje, tako v precizno izdelanih detajlih kot v gradbi velike forme, poleg tega pa še visoko stopnjo klavirske tehnike.

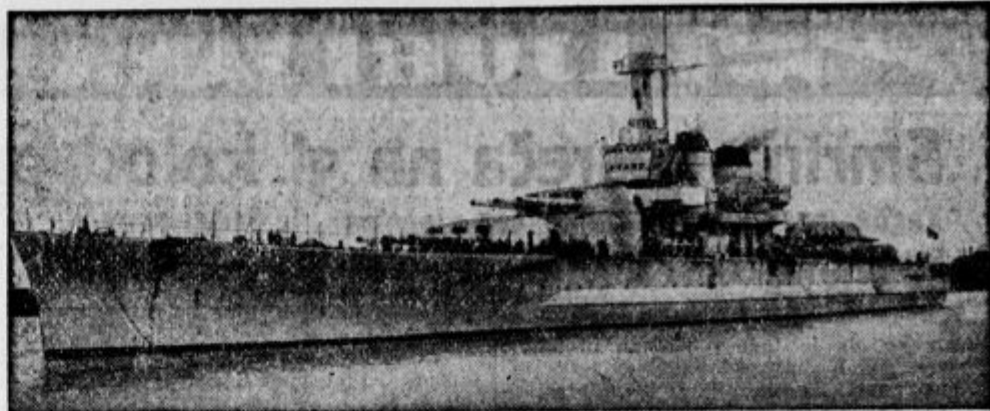
Tako je bil ta »družinski« koncert prijeten, kljub vsej pestrosti smiselno zaključen umetniški večer, ki je nudil številnemu občinstvu mnogo prave glasbenega užitka. dr. Va Vo

Grigorije Božovič se je oglašil z novo novelo zbirko »Neizmišljeni likovi«, ki pomeni zvesto nadaljevanje njegovega dosedanjega pripovedništva. Grigorije Božovič spada med tiste pripovednike starejšega rodu v Srbiji, ki so do danes ohranili svežost in imajo tudi naši generaciji še marek- kaj lepega povedati. Če upoštevamo, da je Božovič poleg Andeljske Kretiča najboljši poznavalec srbskega Juga, zlasti pokrajine ob Ibru in na Kosovem, potem je razumljivo, da tudi v svoje novele zajema gradivo iz teh krajev in elika ljudi, zlasti Turke in Arnave, s katerimi so imeli Srbi skozi stoletja do- etni zvez in srečanj, pa bilo v dobrem in slabem. V pričujoči zbirki je šestnajst Božovičevih novel iz zadnjih let, ki se zlasti odlikujejo po klenem in evovjstnem jeziku.

Po letih najstarejša erbeka živeča pisateljica Jelena Dimitrijević je izdala potopisno knjigo »Sedam mora i tri okana« na več ko 400 straneh in s tridesetimi ilustracijami na posebnem papirju. Pred-veem so v njej zajeti Egipt, Palestina in Sirija.

V dobi, ko Balkanski polotok igra tako veliko vlogo v mednarodnem političnem in posebej še gospodarskem življenju, je treba posebej opozoriti dve reviji, posevečeni balkanskim problemom, ki izhajata v Beogradu. To sta mesečnik »Balkanske zemlje« (sedaj izšla 8. številka), ki je povečeven zlasti gospodarstvu (uredništvo Vlakovičeva 25/III), in pa »Balkanski svet«, ki eicer ne izhaja v določenih časovnih presledkih, v katerem pa sodelujejo najboljši priznani strokovnjaki, zlasti znanstveniki vseh balkanskih držav. Najnovejši zvezek, ki je nedavno izšel na 68 straneh v založbi Balkanskega instituta (Knez Mihajlova 17.), prinaša med drugim članke Petra Skoka, M. Budimira Georgi Konstantinova, Charlesa Diehla, T. Zelinskega Nikole Jorje itd.

Jugoslovansko astronomsko društvo v Beogradu je izdalo v prevodu M. Protića znano delo A. Edingtona »Zvezde i atomi«.

Dne 6. maja 1940 so Italijani spustili v morje 35.000 tonsko bojno ladjo »Littorio«

Njuforsko svetovno razstavo so spet odprli

Dne 11. maja so ameriško svetovno razstavo v Newyorku spet odprli in sicer največ zaradi finančnih zadev. V svetovno razstavo so založili glavni- 54 milijonov dolarjev in dasi je bilo mnogo obiskovalcev, vendar denarni uspeh ni bil zadovoljiv. Namisto 60 milijonov ljudi, kolikor so jih pričakovali, jih je prišlo »samo« 28 milijonov in tako ima svetovna razstava izgubo 25 milijonov dolarjev. Seveda se je pa zdaj navdušenje za newyorskoro razstavo jako pleglo. Vendar so navzle vojni v Evropi skoraj vsi razstavljalni paviljoni ostali. Celotno državo Čehoslovaška, Poljska in Danska, ki so zasedene, so obdržale svoje paviljone, tako tudi Finska in Norveška. Manjka pa Sovjetska Rusija. Njen ponosni paviljon iz rožastega marmorja, ki je imel na vrhu soho delavca nadnaravne velikosti, so kamen za kamnom razstavili in ga odposlali nekam v Rusijo. Nemčija, Nizozemska, Švedska in Jugoslavija niso zastopane. Francija in Anglija pa še dalje razstavljata. Zabavniški del, ki je lani kar preveč in ne zmeraj v dobrem smislu spominjal na svet od včeraj, ima zdaj nov spored.

Kot novost je na svetovni razstavi revija 400 koristov, statistik in pesalcev, ki se imenuje »Ameriški jubileje in predstavlja vse pomembne datume iz ameriške zgodovine. Pa še ena sprememba je, ki je, žal, tudi potrebna: ravnatelj, ki so lani otvorili razstavo z geslom: »Mir med ljudmi«, so bili dovolj previdni, da so to geslo opustili, ker so žalostni dogodki, žal, pokazali, da je bilo to geslo varljiv ideal.

ŠPORT

Finski športniki zopet na delu

Ni še dolgo tega, ko so bili na Finskem končani krvavi boji, vendar že vidimo po igriščih in tekalskih finske športnike. Normalno življenje se je skoraj povrnilo.

Med prvimi športniki se je pokazal na vežbališču matalce kladiva Uummo Veirilä. Zraven živalskega vrta je obsežen prostor, ki je sedaj prirejen za metanje kladi. Tod Veirilä prvokrat meče kladi po sklenjenem miru.

Tudi Lauri Lahtinen je že pridno na delu. Iskreno želi, da bi bil spet v oni formi kot je bil leta 1932, ko je zmagal v Los Angelesu v teku na 5000 metrov. Lahtinen je iskren rodoljub, kot so to vsi Finci. Svojo ameriško zlato kolajno je radevolje dal v zbirko za podporo državi. Pri novi zbirki, za obnovu države, je spet dal zlato odlikovanje, ki si ga je prioboril v Angliji v teku na tri milje. Pred končano finko vojno je bil stražnik, danes pa je šofer pri finski državi banki.

Alpo Sovolainen, je najboljši finski sprinter. Lansko leto si je pokvaril obe nogi, razen tega si je zlomil ključnico in poškodoval roko. Sedaj je od poškodb že toliko okreval, da hodi na treninge. Vsak dan telovadi in preteče svoje dnevne kroge.

Tudi športne organizacije so pričele z delom. Boksarska zveza je vprašala svoje člane, kako si oni zamišljajo obnoviti to priljubljeno finko panogo športa. Delavske organizacije so že sklenile, da bodo že v jeseni priredile boksarske in rokoborske tekme, kot so bile to vsako jesen v navadi. Skratka, športno življenje se je povedo obnovilo. Žal, pa niso med odličnimi športniki več oni, ki so dali svoje življenje za svobodo svoje ljubljene domovine. In teh ni malo.

Zakaj »Halt«?

Bilo je leta 1921 na lahkoatletskem tekmoval-ju Nemčije v Hamburgu. Na epored tekmovalja je prišel tudi tek čez zapreke na 110 m. Med finalisti je bil tedaj tudi današnji vodja nemške lahkoatletike in predstavniki Nemčije v CIO, Karel von Halt. Odjeknil je startni strel in tek je pričel. Med prisotnimi gledalci so bili tudi množtevni Hal-ovi prijatelji in klubski tovariši. Venomer so ga vzpodbujali z gromkimi vzkliki: Halt! Halt!

Nek gospod, ki je sedel slučajno tudi v grupi Haltovih prijateljev, pa ni bil v stvari dovolj po- učen, je ježno zavpil: Zakaj pa venomer vpijete halt?; pustite jih no, naj tečejo.

Po svetu

Na neki večerni športni prireditvi v Münchenu so se pomerili atleti, ki so pokazali, da se nahajajo v prav dobri formi.

Tako je Lampret sunil krogljo kar 15.23 m da- leč. Nadalje so bili doseženi na tem večeru še na- slednji dobri rezultati:

Nemski rekord na 1500 m Kaindl je pretekel progo 1000 m v času 2:24; še mlad atlet Koppen- walter je z lahkoto ekočil v višino 1.90 m, pri višini 1.95 pa je latvo podrl. Pri teku na 3000 m se je izkazal Eberlain s časom 8:58.

Zelo dobri lahkoatletski rezultati so bili do- seženi te dni tudi v Milanu na med klubskem dvo- boju G. S. Oberdan: Giglio Rosso Baracca (Mila- no). Monti je pretekel progo 200 m v času 21.7 sek.; Lanzi Soom v 1:51; Baviacqua 5000 m v 15:11.8; sta- feta 4krat 100 m v času 3:20 (O. S. Baracca); Maf- fei je skočil v daljavo 7.21 m; Romeo pa je ekočil ob palici 4 m visoko; Oberwegel je pa vrgl disk 47.33 m daleč.

Finski narodni junak Paavo Nurmi, ki je odšel skupaj z Maekijem februarja meseca v Ameriko, se je sredi zadnjega tedna vrnil preko luže domov. Iz Geneve, kjer se je izkrcal, je takoj odpotoval v svojo domovino. Maeki pa je še ostal v Ameriki, koder nastopa po lahkoatletskih prireditvah.

V telovadnem dvoboju državnih zastopstev Nemčije in Madžarske je zmagala Nemčija z ma- lenkostno razliko točk. Tekmovanje se je vršilo v

Kaj je švicarski list l. 1883 napisal o torpedu

Jako zanimivo in proroško je to, kar je švi- carski list »Nidwaldner Volksblatt« dne 1. decem- bra 1883 napisal o torpedu in njegovem učinku. Zdaj, ko je res prišlo do tega, česar se je člankar bal, preberimo še enkrat, kaj je takrat napisal:

Trpedo se sproži. Torpedi so peklenški stroji, ki jih pogrezaajo v vodo v rekah in na morskih in jeezrskih bregovih. Iz teh pogubonosnih pločev- nastih škatal se dviga žica kvišku, in čim se tja pripelje kaka ladja in se le malo dotakne tiste žice, tedaj poč, voda silno zašumi in nesrečna ladja se razleti na tisočero koscev. To je torpedo.

Pa beremo v časnikih tole: Nemška vlada je dovolila kapitanu Hasenkleverju dopust (ga je za- časno odpustila iz službe), da bi na Kitajskem on- dotne kitajske častnike poučeval, kako je treba ravnati s torpedi. Potem takem se dozdeva, če se bodo Francozi začeli vojskovati s Kitajci, tedaj jih bodo Kitajci v kitajskih vodah pozdravili s tor- pedi. Saj ni kaj reči o prijateljskem postopanju, ki ga Nemčija s tem izkazuje Franciji. a le nekaj bi pripomnili: Lejte, to je zdaj tista tolikanj slavi- ljena omika, to je civilizacija, to kultura in pro- svetljenost, ki jo mi, Evropejci, onim divjim bar- barom prinašamo, takšno kulturo — peklenške stroje, torpede! In na kratko povedano je to naj- finejši sok našega napredka, naših ved — in sled- nji naše omike! To je peklenška veda: kako je moči najhitreje in z največjo gotovostjo umoriti čim več ljudi — na en mah!... In konec te pe- smi? Morija na debelok.

Budimpešti. Nemčija ei je prioborila 291.4 točk, do- čim ei jih je Madžarska le 288.3 točk. Na tekmo- vanju se je izkazal predvsem nemški telovadek Sta- del, ki je svojemu moštvu prinesel 48.85 točke.

200 kolesarskih amaterjev se je spoprijelo za naslov prvaka v dirki »Okoli Dortmund«. Zmagal je Hörmann (München) v času 3:46.00. Proga je bila dolga 130.1 kilometer. Hörmann je nemški pr- vak v cestnih voznjah.

V 764 km dolgi progi avto-dirke, ki je bila v Peruju, je zmagal Giovanni Studer. Progo je pre- vozil v času 5:25.50. Ta čas daje povprečno hitrost 141 km na uro. Proga je šla od mesta Chilaio, preko Trujilla do prestolnice Lime. Vozil je na Lincolnu.

10.000 gledalcev je prisostvovalo otvoritvi ko- lesarske sezone v Kölnu. Tudi udeležba tekmo- valcev je bila številna. Najhujša je bila borba med Paul Krewerjem in svetovnim prvakom Metzjeem. Zmagal je, samo z malenkostnim naskokom Paul Krewer v času 44:33.8. Proga je bila dolga 50 km in je vodila od Kölna do Richla.

V Newyorku je v sedmem krogu e tehničnim k. o. Buddy Baer to je brat bivšega svetovnega prvaka Maksa Baera) potolkel svojega tekmeča Nathan Manna.

Novi italijanski profesionalce v poltežki kate- goriji Musina gre hitro od uspeha do uspeha. V teh dneh je pospravil dve lepi zmagi. Premagal je v Rimu Ugolinija še po 5 krogih; z Livanom pa je v Gorici opravil že v prvem krogu.

Športni urednik lista »Gazzetta dello Sport« se je potrudil in je setavlil seznam vseh italijanskih državnih prvakov zadnjih 38 let. Njegovo delo ob- sega med drugim tudi spisek 344 dirkačev in rezul- tate 2800 dirk. Najuspešnejši vozači v teh 28 letih so: Alfredo Binda s 109 zmagami v 15 letih od- kar vozi kot profesionalce; Constante Girardengo 107 zmag v 24 letih; Learco Guerra 74 zmag v 11 letih; Gaetano Belloni 57 zmag v 15 letih; Gino Bartali 48 zmag v 5 letih. Pa še drugi so ki so se prav tako dobro odrezali.

Na nekem atletskem tekmovalju v Ameriki, koder so tekmovali univerzitetni študenti, so bili doseženi odlični časi. Postavljenih je bilo kar se- dem svetovnih rekordov. V prav posebnem dobri for- mi je bil črnc Woodruff, ki je prav na tem tek- movalju pokazal, da ni izgubil prav nobenih svo- jih lahkoatletskih sposobnosti.

To nedeljo priredi ljubljanska sekcija Avtomobil- skega kluba avtomobilsko in medklubsko oce- njevalno vožnjo.

Letošnja vožnja obeta biti posebno zanimiva. Ocenjevalna vožnja ni nikaka hitrostna dirka. Voziti morajo vozači z ono brzino, ki je za vsako vozilo predpisano. Na raznih krajih proge bodo po- stavljene kontrole, ki bodo zabeležile čas prihoda. Novost je vožnje je preizkuša in v prespevanju hitrosti, zaviranju in upravljanju vozil. Letos bo uve- dona še preizkušnja v hitrosti na Sorškem polju.

Zaključenje prijav je 16. t. m. Na lanski vožnji si je ekipa znanke »Adler« prioborila 1. mesto. Letos bo borba za prvo mesto ostra, ker se je prijavilo že več ekip.

Konjske dirke so bile v Igutomernu za binkošti. Gledalcev 3000, zanimanje dirkačev in vozačev slabo. Dirke je vodil Sumak Mirko.

Rezultati dirke: Dirka dravske banovine: 1. Sal- ta Sumaka, 2. Lidija Vavpotiča.

V dirki Beograd je zmagal Splendid, sledili so Pufin, Prima, Zemun itd.

V dirki okrajnega kmet, odbora: Zmagal je Su- makov vrane Splendid.

Dirka kmeta Mihajla v Jahanju: 1. Zitek Frano na Firlel, 2. Bunderi Ivana Kadeta.

Dirke je zaključila Spominska dirka Jožeta Raj- aa; v dvopregi: Zmagal je Slavie s Tosko in Lidijo, 2. je bil Jura s Slavkom in Vinkom.

Doseženi časi so bili zadovoljivi. Proga je bila zaradi dežja težka. Najboljši konj je bila Salta. Pa tudi Splendid ni mnogo zaostajal. Organizacija za- služi vse priznanje. Tekme so bile zelo zanimive.

Najmočnejša armada v holandski zgodovini

General Winkelmann in njegovi vojaki

Neredno vozijo sedaj vlaki po nizozemskih železnicah in polovica vseh potnikov je oblečena v uniforme. Vzdušje tratin, posebno pa pri mostovih, križiščih in kolodvorih patuljirajo orožniki in brambovi z jekleno čelado na glavi in s puško na rami. V mestih ugasnejo luči ponoči ob 11. V radiu napovedujejo navodila za civilno prebivalstvo in posameznosti glede splošne mobilizacije. Toda tudi v tem času evropske zgodovine so ostali Holandi hladnokrvni in mirni. Zavedajo se, da sta njihova vlada in armada že več mesecev pripravljene na ta dan. Zaujajo v svojo armado.

Imajo prav. V tem času je holandska vlada hitro vpoklicala vse rezerviste, mlade letnike in je izpolnila oborožitev. Zda ima Holandska najmočnejše in najboljše oboroženo armado, kar jo je kdaj imela v zgodovini.

Na obrežju ima že več mesecev pripravljene velikopotezne tehnične priprave, kakor podmornice, ceste in mostove, pripravljene pasti za tanke, pripravljene obrežne baterije in betonirana skrovišča. Zveza z vodo, ki je že pred 300 leti rešila Holandsko, deluje tudi zdaj in voda se razliva po dveh trejnah države, tako da sovražna armada ne more tjakaj vkorakati. Sirene, ki so se zjutraj 10. maja 1940 oglasile ob Zuiderskem jezeru in na severni obali, niso bile miroljubne, ampak so poklicale armado na pomoč zoper sovražnika.

Holandska armada temelji na splošni vojaški dolžnosti z enoletnim službovanjem. Ze osem mesecev so pod orožjem tudi vsi mladi ljudje zadnjih letnikov. Kopna armada vsebuje 10.000 častnikov in 20.000 aktivnih moških, zraven še 400.000 rezervistov, ki so vsi že več mesecev pod orožjem. Pri brodogradnji je več kot 10.000 moških zmeraj pripravljenih in se porazdeljeni na dve linijski ladji, šest križark, 12 rušilcev, pet trpedov in 36 podmornic. Male enote mornarice, ki je razmeroma jako številna, so zelo moderne in sposobne za vojskovanje. Nizozemska Indija ima zdaj 60.000 moških in temelji na splošni vojaški dolžnosti ondotnih Holancev in domačinskih prostovoljcev.

Holandska nima samostojnega letalskega brodogradnja. Letalsko brodogradnjo, ki je lani vsebovala 300 letal, a ki se je to število skoraj podvojilo, je do deljeno kopni armadi. Sto hidroplanov je pod poveljstvom admiraltete. A število vojakov te male letalske armade ni večje kakor 3000. Splošno moremo računati na 800.000 holandskih vojakov, ki so odlično oboroženi. Holandsko vrhovno poveljstvo je bilo še nedavno predmet javnih razprav v zbornici in v časopisu. Ko so se v jeseni 1939 tozadevne nevihte razvile, je haaska vlada razglasila delno mobilizacijo in je poklicala za vrhovnega poveljnika starega častnika generala Izaka Hermann Reynersa. Njegov generalstabišef pa je bil Van Vorst tot Vorst. Kmalu pa so izbruhili med vrhovnim poveljstvom in med vlado spori, ki so se tikali tehničnih precej važnih podrobnosti pri pripravi za vojsko. Nemirni temperament Reynersov je trčil skupaj s previdnim vladnim

osebam, nakar je moral Reyners odstopiti. Holandski listi so takrat v začetku februarja pisali o nizozemskem »Hoaru Belishie«.

Na Reynersovo mesto je bil poklican 64 letni generalni poročnik G. W. Winkelmann kot vrhovni poveljnik holandske armade. To je miren, previden, trezen mož, hladnih, sivih oči, nepremičnih potez na obrazu, preizkušen vojak, ki je bil v svoji mladosti v službi v Nizozemski Indiji in se je med svetovno vojno kot stotnik in kasneje kot major bojeval v Flandriji. Leta 1934 je stopil v pokoj in od tedaj se je najraje bavil z nego cvetlice in z vrtnarstvom. V septembru 1939 pa je zaprl svoj vrt, vtaknil svojo smotko v žep in se je odpeljal v Haag in bil na razpolago vladi. Vlada je veselo sprejela njegovo ponudbo in mu poverila vrhovno poveljstvo in začel je svoje delo s tem, da je organiziral obrambo zoper letalske napade. Vse protiletalske baterije in zaščite proti letalskim napadom, ki jih imajo danes v Utrechtu in okolici, ob Zuiderskem jezeru pa tja do Rena, so bistveno njegovo delo. Njegovo načelo je jasno in logično: zahodno od Utrehta sta Amsterdam in Rotterdam, dalje še Leyden in Haag, to so največja mesta in življenjska središča države. Ta mesta je bilo treba zavarovati proti sovražni pihoti in proti letalskim napadom. V svoji treznosti, preprostosti in skromnosti se je s takim uspehom spravil na delo, da je bila vlada navdušena zanj. Ime Winkelmann je danes na Holandskem poleg imena kraljice najbolj česeno.

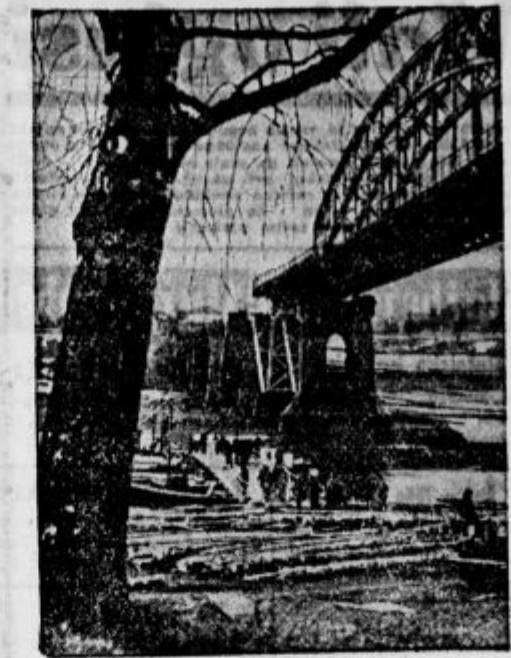
Kako zaslišujejo vojne ujetnike

Zasliševanje vojnih ujetnikov je jako težavna zadeva, vendar je tako važno, da se kaj izve od ujetnikov, da dotične osebe vse store, da bi le kaj zvedele od ujetnikov. Vprašanja je treba spretno premisliti in morajo biti prilagojena osebnosti tistega ujetnika. V večini držav je zatorej navada, da imajo za ta namen posebne tečaje za častnike.

Ti častniki se morajo predvsem zavedati, da ne izprašujejo kakšnega zločinca, česar se tisti častniki, ki so v civilu kakšni preiskovalni sodniki, prav težko navadijo. Vojaško pravilo, tako na primer francosko, pa tozadevno pove: »Vojnih ujetnikov se ne sme ne mučiti ne žaliti. Slehernega ujetnika je treba tako izpraševati, kakor to zahteva stopinja njegove izobrazbe. Če se pa ujetnik brani, da bi kaj povedal, pa nima izpraševalni častnik — razen svoje besedne spretnosti — skoraj nobenega tozadevnega sredstva na razpolago.

Plinske maske, ročne granate in »železne racije«

Slehernega ujetnika najprej pozovejo, naj pove, kako se piše, kaj je, h kateremu polku spada,

Norveški razstreljeni železniški most, ki ga hitijo pionirji popravljati

— Proti trdi stolici, zlati žili in črvenemu katarju je naravna »Franz-Josefova« grenka voda, če jo jemlješ večkrat dnevno, dobro sredstvo.

Reg. S. br. 1548/35.

kar bo vsakdo rad povedal, da je potem zapisan v seznamu Rdečega križa in bo mogel biti v zvezi s svojci. Toda zasliševalni častnik hoče vedeti še veliko več.

Predvsem mora zvedeti, kakšno orožje ima ujetnik. Zato preiščejo plinsko masko in kemično analizirajo njen filter, da tako zvedo, proti kateremu strupu so naspolne čete zavarovane. Preiščejo njegovo orožje, tako puško, eksplozivni učinek ročnih granat, udarnost patrofi. Če ima kak ujetnik pri sebi veliko municije, ročnih granat in sveže napolnjeno »železno racijo«, tedaj se lahko sklepa, da se bliža juriš.

Izjave ujetnikov, če jih je kaj, pa je treba natančno prerešati — in sicer tem bolj, če je ujetnik mnogo izklepetal, saj se zgodi, da je klepetal zato, da bi nasprotnike preslepil in jim dal napačno navodila. Častniki, ki zaslišujejo ujetnike, morajo natančno preiskati izjave in najti med plelom zrnj; tedaj si pač želijo, da bi bil tisti ujetnik pač rajši molčal. Ujetnike lahko kaznujejo zaradi laži, a ne zato, če nečesto govorijo. Vendar se je v prejšnji vojni večkrat zgodilo, da so ujetniki dali resnične in važne podatke.

Zvižace in slepila

Če ujetnik noče nič izpovedati, tedaj ga je treba na zvit način pripraviti do tega, da kaj izklepete. Proti koncu prejšnje vojne, ko so bili vojski sestradani, je storil kos mesa in steklenica vina kar čudeže. Saj ene gre samo ljubezen skozi želoce, ampak tudi zgovornost spričo sovražnika.

Izpraševanje ujetih častnikov je pa še mnogo težavnejše, a zanimanje pri zasliševanju je tem večje, saj brez dvoma častnik več ve kot navaden vojak. Ponekod imajo v ujetniških taboriščih častnikov v stenah skrite mikrofone, ki prisluškujejo pogovorom med častniki. Kajpa takšno početje ni gentlemansko, toda če je resnično, da so v vojski vsa sredstva dovoljena, potem je to le nedolžna zadeva spričo drugih grozotnih »dovoljenih« pripomočkov. Seveda je pa spet to, da se častniki nalašč drugače pogovarjajo ko slutijo, da imajo mikrofone krog sebe.

Ostane pač tako, kakor je: pa navzlic najmočnejšim pripomočkom: Če noče vojni ujetnik sam od sebe nič izpovedati in če zaslišujoči častnik in prav posebno zvit, potem pač ni nič — pa čeprav imamo mikrofone.

Zanesljiv, velik eksportni mlin na Potisi (Bačka) sprejme agilnega

ZASTOPNIKA

za področje Ljubljane in Slovenije. - Poudarba na: Oglasni zavod Kardoš, Novi Sad pod »Luksuzna brašna«.

Tiskovna pravda o turistični propagandi

Ljubljana, 14. maja.

»Sadašnjost«, mesečnik za aktualna vprašanja sedanosti, je začela v začetku 1939 izhajati v Ljubljani pod uredništvom novinarja Vladimirja Regallyja. Ta je v januarju in februarju številki ostro napadel referenta za turistiko na bankski upravi g. Rudolfa Badiuro, ki je dodeljen oddelku VIII. za trgovino in industrijo in ki je znan kot praktičen in zaslužen strokovnjak na turističnem polju, saj je izdal do 16 vodičev o Sloveniji. V omenjenih številkah je bil g. Badiura napaden v članku pod naslovom »Naš turistični varieté«. V članku so bili izbrani še razni drugi naslovi. Ti napadi so se na g. Badiuro nadaljevali še v marčevski številki. Pozneje je bila »Sadašnjost« ustavljena. Člankar je turističnemu referentu očital nestrokovnost in tudi, da je ignoran. Gospod Badiura, ki je že poprej zahteval na bankski upravi proti sebi disciplinsko preiskavo, je dosegel, da je bila proti piscu in izdajatelju omenjenega mesečnika podana ovadba na državno tožilstvo zaradi prestopka klevete po tiskovnem zakonu v smislu §-a 52. Kazenska preiskava se je pač zavlekla, ker je bilo potrebno, da so bili odločujoči načelniki omenjenega oddelka odvezani službene tajnosti in da so mogli pred sodiščem podati svoje izjave.

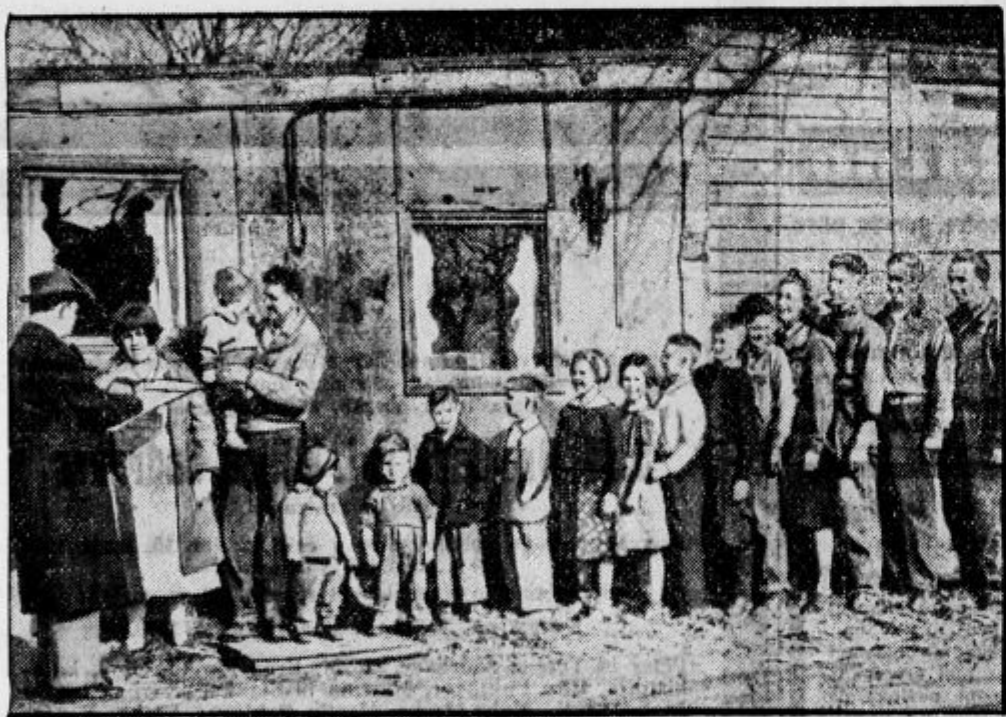
Državno tožilstvo je po končani preiskavi dvignilo proti g. Vladimirju Regallyju javno obtožbo zaradi prestopka klevete. O tej tožbi je danes mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Breliha obširno razpravljal v dobre 4 ure trajajoči razpravi, ki je pač prinesla na dan mnoge zanimivosti iz področja naše turistične politike. Javno obtožbo je zastopal drž. tožilec g. Branko Goslar, obtoženca pa je branil odvetnik dr. Vladimir Maček. Obtoženec je zanikal krivdo ter navajal, da je napisal pravično in resnično kritiko o vseh razmerah in zlasti kritiko o postopanju referenta g. Badiure. Sodišče je nato zaslišalo več pri, tako upok. načelnika trgovskega oddelka, dvor. svet. dr. Rudolfa Marna, upok. načelnika in Marnovega naslednika dr. Frana Rajeja in sedanjega načelnika dr. Trstenjaka, dalje predsednika Tujkoprometne zveze dr. Žižka, naposled še referenta g. Rudolfa Badiuro. Prve priče so vse omenjale velike zasluge, ki si jih je pridobil g. Badiura za razvoj turistic v Sloveniji. G. dr. Žižek je n. pr. poudaril, da je bil prav g. Badiura oni, ki je prvi oral ledino slovenske turistic. Po končanem dokaznem postopanju sta sledila govora državnega tožila in branila.

Senat je nato po kratkem posvetovanju izrekel sodbo, da je obtožen Vladimir Regally kriv prestopka klevete po tiskovnem zakonu. Bil je obsojen na skupno denarno kazen 420 din, v primeru neizterljivosti na 7 dni zapore. Objaviti ima v »Sadašnjosti« tudi sodbo, kar je seveda iluzorno, ker ta mesečnik več ne izhaja. V razlogih je senatni predsednik kratko poudaril, da je treba članke, objavljene v omenjenem mesečniku, smatrati kot celoto in da je kritika delovanja turističnega referenta prekoračila meje dostojne in stvarne kritike. Obtoženec si je pridržal tridnevni rok za pritožbo.

Ciganska božja pot

V ravnem, kamnitnem in brezupno nerodovitnem ustju reke Rhône je samotna vasica, ki je znana le po svoji radijski postaji v krajih pomorščakov, to je vasica Saint-Marie-de-la-Mer (Svete Marije od morja). Svoje blagovžno ime je vasica dobila po prastari pobožni legendi. Po tej legendi sta po smrti in vstajenju našega Gospoda obe teti Matere božje, sv. Marija Jakoba in sv. Marija Saloma, ko so ju nasilno izgnali iz Palestine, v slabem čolnu odpluli po morju, pa ju je vihar gnal zmeraj proti zahodu in ju slednjič vrjel v zalivu Lyonskem na divja obalo, kjer se dandanašnji stoji iz 12. stoletja izhajajoča trdnjava zidana cerkev svetih Marij od morja. Dalje poroča legenda, da so te dve ženi spremljale nekatere osebe iz sv. pisma, kakor Lazar, Marta in črna služkinja Sara, ki za nič na svetu ni hotela zapustiti svojih dveh gospodarcev. V srednjeveški cerkvi je shranjenih mnogo starih relikvij, ki naj bi izhajale od obeh Marij zaščitnic vasic, in njune zveste služabnice. Vsako leto pa romajo tjač romarji iz Prevence, iz vse Francije in celo iz inozemstva. V cerkvi in zraven nje so v teh dneh številne cerkvene slovesnosti, medtem ko so na trgu posvetne zabave, kot bikoborbe, ljudski plesi in jahalne umetnosti.

Hkrati pa v teh dneh častijo tudi legendarne relikvije zveste Sare; častijo jih pa cigani, ki so si Soro izbrali za svojo patrono. Od blizu in daleč priromajo ti večni romarji na svojih škripajočih vozovih v Saint-Marie-de-la-Mer. Ondi se z vso gorečnostjo borijo za čast, da bi namesto svoje »črne dekle« nekaj smeli nositi relikvije obeh »belih gospa«, dokler ne erečajo nadškofa iz Aixa v omatu z drugo visoko duhovščino, ki blagoslovi zemljo in vodo in prosi Boga varstvu za ribiče, ki jih je največ med ondotnim prebivalstvom.

▼ Združenih nemških državah je ljudsko štetje. Na sliki je uradnik, ki si zapisuje podatke veččlanske družine iz Cikaga. Od leve na desno: gospa Maud Buss (40 let), njen mož Danijel (43), v naročju ima Jacka (1 leto), dalje: June (2 leti), Jimmy (3 leta), Gene (5 let), Billy (6), Dorothy (8),

Poročnik Heim

Vohunska povest iz časa svetovne vojne.

»Moji dosedanje osebno raziskovanje mi je slučajno navrglo nekaj dejstev, ki bi bila na vsak način za vaše delo važna in se mi zdi, da opravičujejo vaš sklep. Jaz in še nekateri gospodje se prav malo poznamo s kriminalistikom. Želim, da bi dobili nasvet ali vsaj slišali mnenje takega človeka, ki je v stvari doma, to, kar ste vi.«

Niso vedeli, ali je bilo njegovo govorjenje žaljivo ali resno. Oče Huppenschlacht se je malomarno vsedel med Schmidta in Heima.

»Naše pričakovanje postaja nestrpno,« se je posmešljivo zadnji. »Lahko začnete dokazovati našo nesposobnost. Takoj bi vam povedal nekaj, a ne vem, ali se je zgodilo to v noči od torka na sredo v Saint Quarentinu. Vaše raziskovanje mi bo razjasnilo položaj in bom takoj pripravljen izpustiti Liano. In slednjič mi globlje opazovanje da slutiti, da je Stiefel slikal dokumente.«

Ton izražanja je bil oster. Kljub izsledkom prejšnjega tedna je Heimovo nasprotje do Komparsa od dne do dne raslo.

Pri župniku Gaillardu je velik vinski sod, v katerem bi bil lahko skrit kak človek, a ni mogoče dokazati.«

»Prav,« pravi Kompars. »Gospodje, natančno vam bom razložil to, o čemer sem rekel, da se je zgodilo pred enim tednom na nedeljo. Prav to edino razkriva dejstva. Evo: dva Gaillarda sta; eden je tu v Saint Quarentinu, drugi se vsak teden z letalom dvigne nekje v Franciji v noči od torka na sredo. Ti dve glavi pod isto čepico sta vodji vohunske tolpe.«

Nato je na kratko povzel izsledke Fritzovega raziskovanja v Vendenversu. Čim dalje časa je govoril, tem bolj so poslušalci postali nemirni in divji.

»Zdaj se pomenimo o Stiefelu,« je nadaljeval. »Evo dejstvo, ki se mi zdi resnično: to je lopov. Desetega maja tofografira na komanđanturi dva važna predmeta in izmakne še tretjega ter proda sovražniku. Kljub temu od 11. maja zasleduje razpršene zavezniške vojske, da jih ujame. To delo mu je prineslo propad prav v ulici Frairie pri onem, ki ga bomo nazvali Gaillard I. Od tam je kot mrlič spaval po vodi v kanal Saint Quarentin, kjer so ga Nemci dobili utopljeneja. Če bi o tem dvomili in raziskovali, bi brez dvoma našli kako sporočilo. Z machiavelsko spretnostjo se je vse tako uredilo, kakor da so vse te predmete dobili od neke ženske, ki se ni prav nič upoznala v teh zadevah in je imela dobrog odnosja s sovražnikom; zato da ne bi nikogar osumili in ne odkrili nobene sledi.«

»V Stiefelovem delu so bila nasprotja: zdaj vohun, zdaj policaj,« je dejal Heim.

»Veste, da je to še zelo možno. Istočasno je tip dvojnega agenta. Končal je, kakor so navadno končali te vrste ljudi. Takoj boste slišali razlago njegovega srečnega zadržanja. Stiefel je tako dobro poznal Saint Quarentin kot svoj žep. Sovražni vohun trdi na to pazi. Desetega maja mu Stiefel proda fotografske posnetke, ki jih je isti večer odnesel v Vendenvers njegov pomožni vohun. Stiefel ni vedel, da njegov pomožni vohun pripada centralni organizaciji pod vodstvom Gaillarda. Ni vedel, da je vohunstvo in reševanje zavezniških vojakov eno in isto delo, kar mu pomožni vohun ni razložil. Prav tako je 11. maja lovil upornike. Njegov cilj je bil, da si pridobi zasluge pri nemških poveljnikih. Ni se domislil, da lovi ljudi, ki ga imajo v krempljih, katerih sokrivec je in ga lahko spravijo v smrt. Tudi je bil tako dober, da je bil še isti večer v družbi z Gaillardom I.

Predstavite si sliko. »Retiram vase« je dejal župnik. »Prav; toda to je vaš lasten po-

gin.« Ali se je prestrašil? Kaj zato! Gaillard I. ve pri čem je. Ne moreš imeti več zaupanja v propalico, kot je Stiefel. Kakršna koli naj bo že odkupnina, ki bi jo plačal, če bi živel, vendar ostane neprestana nevarnost za francosko stano v Saint-Quarentinu. Gospodje jaz vztrajam pri tem, da so to le mnenja. Resnico bomo zvedeli pozneje.«

»Prav imatele dè Heim s težavo. »Nadaljujte!«

»Moja hipoteza ugotavlja in razpršuje zasedo Gaillarda I. Predstavite si ga v noči od 11. na 12. maja pri Stiefelovem trupu, ki ga je moral spraviti s poti. Gaillard II. je medtem počival na pristavi v Vendenversu. Prvikrat se je mudil predolgo. Njegov brat se je razburjal. Noč hitro mineva, kmalu je bil kakor na žerjavici. Neizvršitev je neznošna za človeka, o katerem si mislimo, da je jeklen značaj in podjeten človek. Vsaka zgubljena minuta povečuje nevarnost, ki ne grozi le njemu, ampak tudi pomagacem in posebno pa njegovi družbi. Nekaj bo moral ukreniti. Ve, da njegova dojilja umira tisoč petsto metrov oddal. Gre k njej. Ko prestopi cesto, pade v roke patrolji orožnikov, katerih se komaj reši. A njegovega brata ni v gradu. Obupan se vrne. Morebiti čaka do jutra? Ni važno. Prišel je čas, ko si je rekel: »Treba je iti. Gotovo je, da Gaillard I. ni prišel v Vendenvers. V resnici ste Gaillarda I. aretirali 16. maja. Če bi bil to Gaillard II., ki je obtožen Stiefelovega umora, bi gotovo ne čakal 24 ur, da bi ga vi aretirali. Čutil je, da je njegova svoboda v nevarnosti: je pa nujno potreben svoji družbi. Gaillard I. je v noči 11. in 12. maja nameraval maskirati umor Stiefela s samomorom.«

Medtem je Gaillard II. bil silno vznemirljen. Vzel je v letalo enega ali dva zavezniška vojaka in torbo z dokumenti iz komandature in se hitro odpeljal. V noči med 18. in 19. majem je pristal v Vendenversu, kjer je zvedel

za okoliščine in motiv aretacij svojega brata. »Saj bo dosti, če bo rekel, da je 11. maja proti polnoči skoraj sam povzročil, da so ga zaprli,« je vzkljnil. »Orožniki so gotovo mislili, da sem jaz.«

Isto noč je prišel po novi poti iz oddaljene vasi v Saint-Quarentin. Prelezel je obzidje in srečno prišel h Gaillardu I.

»Kakšen roman!« vzkljnil kurat tako vzhičen, da pozabi na svoj izraz. V tem trenutku je bil mnogo bolj podoben duhovniku, kakor je bil navadno. »Kar se mi zdi neverjetno, je to, da si ti ljudje ne porazde dela: eden bi bil vohun, drugi pa pilot.«

»Vsak tak človek vam bo rekel, da je naravno,« je razlagal Heim. »Poročilo je še vedno suhoparno, nepopolno, čisto neenako; kajti agent, ki ga za prikriljo, ne ve, kakšne podrobnosti igrajo veliko vlogo v tem trenutku.«

»To je morebiti le del vsega,« je pripomnil Strohberg. »Rad bi vedel, katerega od obeh Gaillardov smo aretirali in kateri je zdaj prihaja v Saint-Quarentin.«

»Ravno je šel maševat, ko smo ga 13 maja prijeli. Ostal je v ječi do 23. maja.«

»Ta je duhovnik,« je zaključil Heim.

»Ne prehitro,« je posegel vmes Kompars. »Ne vem za okoliščine pri aretaciji onega, ki ga nazivam Gaillard I. Soglašam z vami, da je duhovnik.«

»Vendar...« je pobijal Heim.

»Dragi moj... Upal sem, da boste po razgovorih onega dne spravili na noge vso policijo, da v potrebi spozna tistega, ki ga imenujemo župnik Gaillard.«

»Kako pa hodite tja?« je kričal poročnik. »Ali je bilo treba delati ropot? Ali ga je bilo treba zbuditi? Jaz sem postavil strogo nadzorstvo v ulici Fraire, a samo v noči od torka na sredo. Naročil sem glavnemu kuratu, da na tihem poizve o delovanju in gibanju osumljenca.«

V spremstvu nemških častnikov si italijanski častniki ogledujejo bojišče na zahodni fronti

Za vsa
zidarska dela v Bohinju
se priporoča
Ogrin Anton, Nomenj, p. Boh. Bistrica
oblastveno koncesionirani zidarski mojster

Ekonomična vožnja
na tehnično najbolj izpopolnjenih
DKW motociklih Model 1940
nudi užitek vsakemu še tako razvajanemu vozaču. — Zahtevajte prospekte pri zastopstvu DKW motociklov, Ljubljana, Miklošičeva cesta 30.

IZOLACIJE

proti vlagi in toploti, ploščice za štedilnike in obloge, mavec, šamot in ves ostali
gradbeni material
dobite pri

„MATERIAL“

trgovina s stavbenim materialom
lastnik MIRO VOVK
LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 b
Telefon 27-16 Brzjo: „MATERIAL“

Mali oglasi

V malih oglasih valja vsaka beseda i din; šentovanjski glas 3 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši snenek za mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka gotilna vrstica po 1 din. — Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti snemka.

Službe iščejo

Hotelska kuharica
išče mesto. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Samostojna« štev. 7280.

Šofer išče mesto
k tovornemu ali osebnemu avtu. Naslov v upravi »Slovenca« pod 7273.

Služkinja
zna nekaj kuhati ter ima rada otroke, zna slovensko in nemško, želi premeniti službo do 1. junija. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poštena« 7414.

Vajenci

Mesarskega vajenca
(lahko se je že učil eno leto) sprejem takoj. — Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 7283. (v)

14letno dekle
išče službo vajenke, tudi na deželi. Opravljala bi vsa hišna in poljska dela. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 6968.

15letni fant
talentiran, dobro vzgojen, skromen, se želi izučiti v mehanični ali električni stroki. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vesten« št. 7194. (v)

STROJI

Elektromotor
Istoimerni (Gleichstrom) 110 Wlt, 8—12HP, kupim. Obširno ponudbo s ceno poslati na Paromlin Novak, Grubišnopolje.

Službo dobe

Krojaškega pomočnika
sprejme takoj Smolnikar Valentin, Zaprice št. 62, Kamnik.

Krojaškega pomočnika
za velike kose, sprejme Franc Lukan, krojač, Zg. Stranje 27, p. Stahovica.

Dekle
v starosti nad 20 let, ki je vajena vseh hišnih del, se sprejme v pomoč gospodinj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7352.

Kmečko dekle
kot hišna pomočnica ali 18 let star fant, ki se razume tudi na konje — dobi takoj službo. — H. Bartl, trgovec, Ljubljana, Predjamska 24.

Tkalski mojster
z večletno prakso, verziran v vseh tkalskih poslih, zmožen tudi samostojnega vodstva — se sprejme takoj ali po dogovoru. Jugoslovanski državljani imajo prednost. Ponudbe s prepisli pričeval, z navedbo dosedanjega službovanja, sliko in zahtevki na upr. »Slovenca« pod »Tkalnica« 7379. (b)

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 48

Prodamo

Kletke za ptice
lične, velika zaloga, v železnini Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska c. 1.

Dobro humozno zemljo
z gnojem, lesene posode za večje rastline, bele palice za vrt, najlepše orjaške dalije, prodam. Kocanova 6. (1)

Trisedežni voz
zapravljivček (brek), dobro ohranjen, in nov dobro ohranjen komat takoj prodam. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7387.

Mreže za postelje
izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradišču).

Premoq

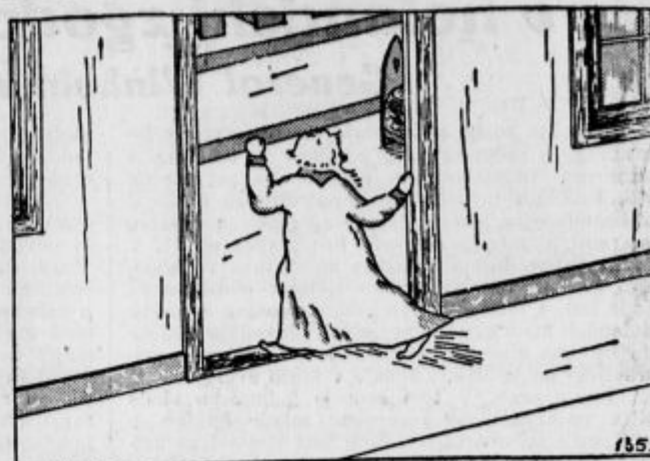
koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

VINA

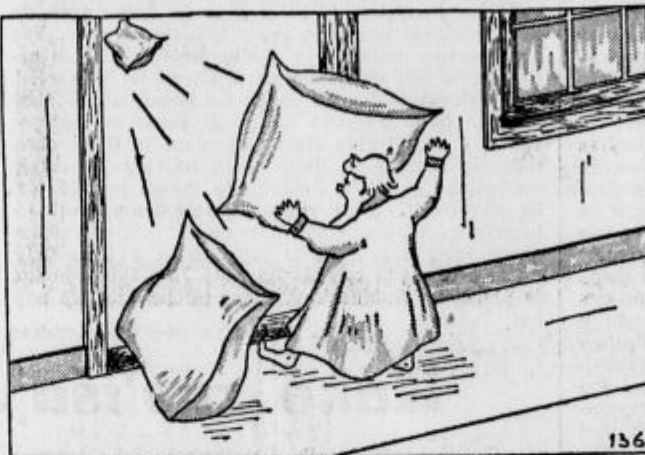
dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri
Centralni vinarni
v Ljubljani.
TELEFON ŠTEV. 25-73

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(135) Ančka se je morala proti volji smejeti, ko je videla noro odskakovanje Poniglavčkovo. In končno je bilo palčkom tega dovolj. Položili so rjuho na tla, Poniglavček pa je ves besen zbežal v spalnico.

(136) Drugi so med smehom in šaljenjem šli za njim. Radoznalček je bil zadnji, ki naj bi stopil čez prag, pa mu je nenadoma priletela velika blazina v glavo in še ena in še. No, kaj takega pa ni pričakoval!

Posvetva

Stavbno parcelo
v Sp. Sisk, blizina cerkve, 551 m², prodam po 190 din. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7420.

SOBE

ODDAJO:
Dobro opremljeno sobo takoj oddam za 150 din mesečno. Zelena pot 10.

Lepo sobo
oddam takoj 2—3 gospodom ali gospodičnam. Vsa oskrba. Cena nizka. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7390.

Razno

Gumbnice, gumbce, plise,
monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Franciškanska ulica
nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Ali res še nimate srečke državne razredne loterije?
Sporočite čimprej svoj naslov na navedni dopisnici hiši sreče, bančni poslovalnici

BEZJAK

MARIBOR
Gospodsk. ulica 25.

„SLOVENEČ“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob nenadomestljivi izgubi našega predobrega strica, gospoda

Ernesta Ferka

višjega sodnega svetnika v p.

se najiskrenejše zahvalujemo. Posebno zahvalo izrekamo prečastiti duhovščini za pogrebno opravilo, g. župniku Potočniku in sodnemu starešini v p. g. dr. Ilanigu za poslovilne besede ob grobu, zdravniku g. dr. Mariniču za požrtvovalno bolnišnico nego, pevcem za ganljive žalostinke, ter vsem, ki ste blagopokojnega v tako velikem številu spremlili in počastili na njegovi poslednji poti.

Sv. Barbara pri Mariboru, dne 14. maja 1940.

Zalujoči nečaki in nečakinje

Ponižno vdani v sklepe nebeskega Očeta sporočamo prežalostno vest, da je danes ob 1/3 popoldne umrla v 27. letu starosti naša ljuba hčerka, sestra in teta

S. M. Oroslava roj. Milica Sadravec

šolska sestra

Pogreb predrage pokojnice bo v četrtek, dne 16. maja 1940 ob 3 popoldne v Kamnici.

Priporočamo jo v molitev in spomin pri sv. mašah!

Kamnica, Ormož, dne 14. maja 1940.

Peter in Tereza Sadravec, starši; Erna Meško, Olga, katehistinja, Cita Puklavec, Martina in Stanka, sestre; Ciril in Janko, brata; Maks Meško, Martin Puklavec, svaka; Benjamina, Marija, Erna, nečakinje

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli ob prebrdki izgubi naše srčno ljubljene edinke

Darinke

kakor za poklonjeno cvetje, se tem potom vsem priskrbeno zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni gospodu župniku Barletu Janku, upravi »Slovenca« za izraženo sožalje ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so na kateri koli način počastili spomin pokojne.

Ljubljana, dne 14. maja 1940.

Užaloščeni starši: Anton in Julijana Kernc.

Naša plemenita in neizmerno dobra soproga, mama, stara mama in tašča, gospa

Barbara Bonča

je 14. maja umrla po dolgotrajni in mukopolni bolezni, v 73. letu življenja. Pogreb bo v četrtek, dne 16. maja ob 4 popoldne na pokopališče v Idriji. Vse, ki so jo poznali, prosimo, da jo ohranijo v blagem spominu.

Idrija, Beograd, Ljubljana, dne 14. maja 1940.

Ivan Bonča, soproj; Ivan, Franc, Pavle, sinovi; Barbka Miklavc in Ivanka Bajt, hčerki; zeti; Darinka in Zinka, vnukinji, in ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila

Umrta nam je, Bogu vdano in potolažena z zakramenti svete vere, naša najdražja sestra, svakinja in nečakinja, gospodična

Marija Grebenc

privatna učiteljica v pokoju

Pogreb bo v četrtek, dne 16. maja 1940 ob 1/3 iz hiše žalosti na Taboru št. 3 na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, Dubrovnik, dne 14. maja 1940.

Hilda, Oton in Terezina Grebenc

sestri in brat ter ostalo sorodstvo

LJUBLJANA

Smrtna nesreča na gl. kolodvoru

Vagon, postavljen nekoliko čez »ločnico«, je terjal smrt premikača Josipa Petroviča

Ljubljana, 14. maja.

Vsako ve, da je tudi v povsem urejenih prometnih razmerah služba železničarjev težka in odgovornost polna. Za železničarja velja pravilo, da stoji ves čas, ko je v službi, z eno nogo v grobu, z drugo v kriminalu. To velja za urejene prometne razmere, toda razmere na naših progah nikakor ne smemo prištevati med takšne. Ze prav mnogokrat je bilo govora o tem, da iz slovenskih železniceh niso primanjkuje oseba, iz česar izhaja tolikšna preobremenjenost našega prometnega osebja, da se moramo po pravici čuditi, da je sploh mogoče vzdrževati našo prometno službo na takšni stopnji. Menda so kaj takšnega zmogni na svetu edino le slovenski železničarji.

Ni čuda, da se ob teh razmerah pripete nesreče, ki terjajo življenja med prometnim osebjem na državnih železnicah. Ob vsaki nesreči se napravi preiskava, da bi ugotovila njene vzroke in pridobila iz nje nauk, kako bi se bilo v bodoče takšnim nesrečam izogniti. Toda večina takšnih preiskav pride, če ne formalno, pa vsaj dejansko do zaključka, da je temeljni vzrok največ nezgod v preveliki obremenitvi železničarskega osebja ali v drugih nesrečah v premajhnem številu železničarskega uslužbenstva.

Ponoči okrog pol 2 se je na ljubljanskem glavnem kolodvoru spet dogodila nesreča, ki je terjala smrt železničarja. Premikača Josipa Petroviča je zgnelo med lokomotivo in nekim va-

gonom na prostoru, kjer se stekata dve progi. O nesreči smo dobili naslednja pojasnila:

Josip Petrovič je bil ponoči zaposlen pri premikanju vagonov na glavnem kolodvoru. Pripravil je bilo treba kompozicijo za postojni vlak. Pri tem se je, bogve po čigavi krivdi, zgodilo, da je prednji vagon manjše kompozicije prišel nekoliko nad ločnico. (»Ločnica« se naziva znak, ki kaže, do kam se sme postaviti vagon ob steku dveh prog, da se kompozicija, ki pripelje sosednje na to progo, ne zaleti vanj.) Tedaj je privzela na sosednjem tiru lokomotiva, na kateri je stal na stopnicah Josip Petrovič. Ko je zavozila na tir, kjer je stala kompozicija, sta prišla lokomotiva in prednji vagon kompozicije, ki je bil postavljen nekoliko čez »ločnico«, tako blizu, da je Petrovič, ki je stal na spodnji stopnici lokomotive, zgnel med obema voziloma. Pri tem mu je polomilo obe nogi, poleg tega pa je dobil tudi smrtonosno notranje poškodbe. Njegovi tovariši so poklicali reševalni avto, ki ga je brž odpeljal v bolnišnico. Toda smrtno poškodovanemu železničarju niso mogli zdravniki nič pomagati. Podlegel je strahotnim poškodbam kmalu po prevozu.

Pokojni Petrovič je bil star 36 let in je s svojo družino stanoval na Šmartinski cesti. Bil je med svojimi tovariši zelo priljubljen, v službi pa je bil vreden, marljiv in pošten. Naj poživlja v miru, njegova nesreča pa naj bo opomin, da je v naši železničarski službi potrebno temeljitih reform!

Oglejte si še danes v
KINU MATICI
Predstave ob 16, 19 in 21

BAL V OPERI

Paulu Hörbiger-ju, Hansu Moser-ju in Theo Lingen-u se boste nasmejali do solz.

Filmski roman iz kraljestva čarobnih visokih planin!
Ljubezen v planinah
Samo še danes in jutri ob 16., 19. in 21. uri

MAGDA SCHNEIDER, ROLF WANKA, VIKTOR STAAL, ANELIJE UHLIG, PAUL WEGENER
KINO SLOGA telefon 27-30

I Pred velikimi slavnostmi so ljubljanski gospodarji vedno obnovili in oblepili pročelja svojih plospij, da je naše mesto gostom kazalo čim najbolj prijazno in lepo lice. Na Vidov dan bo pa Ljubljana obhajala velik praznik hvalečnosti slovenskega naroda z odkritjem spomenika kralju Aleksandru I. in gotovo bodo tudi za to veliko slavnost ljubljanci hiteli, da bo Ljubljana na Vidov dan vea praznična počastila spomin pokojnega kralja.

I V korist bolniškega fonda Zdrženja gledaliških igralcev bo nastopil gost Zvonimir Rogoz drevi v vlogi Hamleta. Odlični igralec, ki žanje s svojim gostovanjem pri nas izredno odobravanje in je gotovo eden izmed najbolj priljubljenih gostov, kar jih je videla naša Drama, je ustvaril s Hamletom lik, ki je očaral naše občinstvo. Nič ne naj bi se smel zamuditi tega posebnega gledališkega dogodka. Opozarjamo, da veljajo za to predstavo znižane cene od 25 din navzdol.

Zobozdravnik dr. Jože Rant
zopet redno ordinira
Nebotičnik, telefon 33-93

I Za dijaštvo ljubljanskih srednjih šol bodo uprizarili v petek ob 15 Shakespearjevo tragedijo »Hamlet« z gostom Rogozom v naslovni vlogi. Učinkoviti način njegove igre in interpretacije te vloge je vzbudil največji odziv občinstva in dokazal popularnost njegove igre. Za predstavo veljajo cene od 20 din navzdol.

I P. n. občinstvo opozarjamo, da bo v petek zvečer v operi zanimivo gostovanje. Izvajala se bo odlično uprizorjena Puccinijeva veristična opera »Tosca«, v kateri bo gostovala v naslovni partiji mlada zagrebška dramatična sopranistka Tea Laboševa. Kot Cavaradosso bo nastopil naš prvi tenorist Jean Francel, Scarpio pa bo pel kot gost znani ruski baritonist Boris Popov, ki je bil pred leti celo član milanske Scale in pariške Opere Comique. Za sobotno uprizoritev bodo veljale znižane cene.

Obiščite razstavo Magoličevih slik
v Jakopičevem paviljonu
Odperta od 8 dopoldne do 6 zvečer.

I Bolničarke in bolničarji Rdečega križa! Danes, 15. maja ob 19.30 v veliki dvorani Delavske zbornice obvezno predavanje primarija dr. Valentina Meršola: Nalezljive bolezni v vojski. Prisestite s svojimi bolničarskimi prijatelji.

I Pri zaboji, motnjah in književni — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

I Izprašan kurjač, tovarniški ključavničar, ki je dolgo leta delal v velikih tovarnah in je več vseh delarstvenih del pri strojih, je zašel ne po lastni krivdi v silno stisko. Zadnji čas je bil zaposlen v neki tuji državi, kjer pa je bil zaprt mesec dni in nato izgnan v Jugoslavijo, ker je poslušal ljubljansko radijsko postajo. Mož je vseskozi poštenjak in ga toplotno priporočamo. Sprejel bi kakršno koli zaposlitev, samo, da bi se mogel pošteno preživiti. Kdor mu bo pri tem pomagal, bo storil res dobro delo. Naslov je na razpolago v uredništvu »Slovenca«.

I Zastore, pregrinjala, tekače, svilene odeje, posteljno perilo nudi najceneje specialni oddelk trdke Gorčičar, Sv. Petra cesta 30.

I Ponesrečenci v bolnišnici. V ljubljansko bolnišnico so večerj pripeljali več ponesrečenec in poškodovancev z dežele. — 49-letni posestnik iz Babnega polja Janez Janež je na binkoštni ponedeljek sedel v gostilni Troha v Starem trgu pri Rakeku. Tu ga je napadel neki delavec ter ga s topim predmetom precej hudo poškodoval po glavi. — Z Vrhnike so pripeljali dva ponesrečena, 5-letno posestnikovo hčerko Ano Zmideršičevo, ki jo je podrl kolesar, da si je zlomila desno roko, in posestnikovega sina Franceta Verbiča, ki je padel pod voz, poln hlodov, ter si zlomil desno nogo. — V neki tovarni v Domžalah se je poškodoval delavec Martin Cerar iz Domžal. Stroj mu je zgrabil roko in mu jo zmečkal.

Studene pri Krškem

Na binkoštni praznik smo imeli Studenčani čast pozdraviti v svoji sredi našega priljubljenega ministra g. dr. Kreka. Ker nimamo primerne dvorane, se je občinstvo zbralo v šoli in jo napolnilo do zadnjega kotička. Z g. ministrom sta dospela tudi naš g. okrajni načelnik ter predsednik okrajne org. JRZ g. Likar iz Kostanjevice. Po kratkih uvodnih besedah nam je g. minister v poljudnem in toplem govoru podal sliko o našem zunanjem in notranjem političnem položaju, čemur je občinstvo sledilo z velikim zanimanjem. Po končanem govoru je g. minister sprejel želje in prošnje zastopnikov naših krajevnih organizacij kakor tudi poedincev, katerim je po možnosti obljubil svojo pomoč. Gospodu ministru so za njegov trud in poštovanost Studenčani z okolico prav od srca hvaležni.

Vrhnika

V nedeljo, 19. t. m. ob 8 zvečer bo v dvorani Rokodelskega doma na Vrhniki koncert narodnih pesmi, katerega priredi FO Rokodelski dom iz Ljubljane. Vabimo vse naše prijatelje, da se tega koncerta gotovo udeležijo.

Najnovejša poročila

Nemška poročila:

Del nizozemske vojske že kapituliral?

Berlin, 14. maja. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Po kapitulaciji Rotterdam ter z ozirom na ogrožanje nizozemskega glavnega mesta je nizozemski vrhovni poveljnik ustavil odpor ter izrazil svojim četam po velje, naj ustavijo borbe. V Zuidlandu se borbe nadaljujejo.

Dve tretjini Nizozemske in tretjina Belgije v nemških rokah

Berlin, 14. maja. o. Nemško vrhovno poveljstvo poroča, da nemško motorizirane enote prodirajo po svetovno znanem potu, kjer se je tudi v svetovni vojni bila ena največjih bitk pri Sedan. Nemške čete so prisilile največjo pomorsko luko Rotterdam h kapitulaciji ter so prekorčile reko Meuse (Maas) in predrelo zavezniško obrambno črto v Belgiji kljub močnemu francoskemu odporu, pri katerem so sodelovali francoski tanki. Nemške čete so s silnim napadom prodirje v Sedan, to je v francosko utrjeno cono južno od belgijske meje. Po petem dnevu tako imenovane »bliskovite vojne« pravijo, da so v posesti dveh tretjin nizozemskega in tretjine belgijskega ozemlja. Nizozemski vrhovni poveljnik Winkelman je opustil svoj načrt, da brani Rotterdam in je dal nalog svojim četam, da se prenehajo upirati. S tem ukrepom je mesto Rotterdam rešeno pred popolnim porušenjem.

Letalske borbe pri Sedan

Berlin, 14. maja. AA. DNB: Po poročilih, ki so jih dobila danes merodajna nemška vojaška oblastva, so nemške letalske sile zbile v sedanski pokrajini 70 sovražnih letal. Smatra se, da to ni končni rezultat nemških letalskih sil v teku današnjega dneva.

Belgijsko poročilo:

Bruselj še ni v nevarnosti

Bruselj, 14. maja. AA. Reuter: Vse bruseljske železniške postaje so natrpane. Vojni minister general Denis je izjavil, da za Bruselj še ne obstoja nobena nevarnost, kar je pomirilo prebivalstvo. Po zanesljivih vesteh sta utrdili Namur in Anvers nedotaknjeni ter se tudi gotove utrdbe Liegeja nahajajo še v belgijskih rokah. Čete se borijo zdaj na drugi belgijski obrambni črti, ki gre od Anversa do Louvain.

Angleška poročila:

Udeleževanje angleškega letalstva

London, 14. maja. t. Večerašnje situacijsko poročilo londonske radijske postaje poudarja, da so Nemci pri svojem prodiranju dosegli razmeroma precej uspehov, vendar se je umik belgijske in holandske vojske, ki ju je podpirajo predhodnice velike zavezniške armade, izvršil v popolnem redu in po naprej odrejenem načrtu. Nemške oklopne enote napadajo s silno trdovratnostjo, pri čemer jih podpira letalstvo. Pri Namurju so nudile zavezniške čete Nemcem silen odpor in so ustavile njih prodiranje. Trdnjava Liege se še zmeraj drži in precizni ogenj belgijskega topništva povzroča sovražniku silne izgube.

Nocojšnje poročilo glavnega štaba angleškega letalstva poroča, da so angleški lovci v teku današnjega dneva nad Belgijo in Nizozemsko zbili štirikrat toliko nemških letal, kolikor so imeli sami izgub. Neki mladi avstralski letalec je v štirih dneh zbil 16 nemških letal. Danes je spet zbil dve letali. Eno je prisilil, da se je spustilo na francoskem ozemlju, nakar je on pristal, ujel nemškega letalca in ga izročil francoskim oblastem.

Po nekem poročilu iz Bruslja je nemško letalstvo dobilo povelje, naj brezobzirno bombardira tako vojaške kakor tudi nevojaške objekte, da bi tako povzročilo čim večjo paniko med civilnim prebivalstvom. Napadi na odprta mesta se množe.

London, 14. maja. AA. Reuter: Ministrstvo za letalstvo sporoča, da je bil cilj današnjih letal, operacij uničenje sovražnikovega ozadja ter zaščita sprednjih čet. Letalstvo je neprestano vršilo napade na sovražne ceste in železnice, ki vodijo proti nizozemskemu in belgijskemu bojišču. Navzile slabemu vremenu je zavezniško letalstvo povzročilo veliko škodo sovražniku ter porušilo številne prometne zveze. Posebno močni napadi so bili izvršeni na sovražne oddelke na cestah v Brabantu.

London, 14. maja. AA. Reuter: Angleški bombniki vrše z vso močjo napade na nemško armado v Belgiji in na voglu Maginotove črte. Ni še poročil o podrobnostih toda tempo vojne v zraku se je z nemškim napadom na Nizo-

Bilo kuda **Kiki** svuda!
Proizvodi UNION, Zagreb.

Zahtevajte povsod naš list!

zemsko in Belgijo pospešil. Nemška letala so metala bombe na neko vas in razbila v bližini porodnišnico. Ubilih je bilo veliko število oseb.

Angleški prostovoljci za boj proti padalom

London, 14. maja. t. Reuter: Danes je angleški minister Anton Eden imel po radiu govor, v katerem je naglasil pomen padalcev in dodal, da mora Anglija danes s tem resno računati. Nato je pojasnil, da ie Anglija že ukrenila vse potrebno, da se prepreči morebiten uspeh sovražnih padalcev. Pozval je vse moške v starosti od 17. do 65. leta, da se v čim večjem številu zgledajo v prostovoljce za uničevanje padalcev.

Nove demonstracije proti zaveznikom v Rimu

Rim, 14. maja. AA. Stefani: Nocoj so se v Rimu ponovile demonstracije proti zaveznikom. Demonstranti so odšli na trg Venezia, kjer so vzklicali Mussoliniju. Mussolini se je pojavil na balkonu, kar je povzročilo vihar navdušenja.

Francoska nota Italiji

Rim, 14. maja. t. Associated Press poroča, da je francoska vlada v teku današnjega dne poslala italijanski vladi noto neznane vsebine. V dobro poučenih krogih domnevajo, da vsebuje nota odgovor na italijanske pritožbe glede angleško-francoskih blokadnih ukrepov.

Angleški demanti glede španskih kolonij

London, 14. maja. AA. Reuter: Tiskovni oddelek zunanjega ministrstva kategorično demantira vse vesti, ki so krožile o namenih zavezničkov glede neke akcije proti španskim kolonijam. Kakor je to že sporočila v spodnjem domu, bo angleška vlada spoštovala nevtralnost Španije, dokler jo bodo spoštovali tudi drugi.

Novi ministri Churchillove vlade

London, 14. maja. AA. Reuter: Nocoj je predsedništvo vlade sporočilo listo novih angleških ministrov, med katerimi so minister za dominione vikont Caldecot, minister za Skotsko Brown, minister za letalsko proizvodnjo lord Beaverbrook, prosvetni minister Rames Bothen, minister za gospodarsko vojno Hew Dalton, minister za trgovinske morarice Ronald Cros, minister za promet sir John Ret, minister za poljedelstvo in ribištvo Hudson, minister za vovodinjo Lancaster lord Hankey.

„Times“: „Hitler hoče zmagati še pred jesenjo“

London, 14. maja. AA. Havas: V uvodniku, posvečenem nemški akciji na zapadnem bojišču, pravijo »Times«, da je Anglija nasprotnica, ki bi jo Hitler želel vsakakor uničiti. Zato Hitler želi vsakogar zmagati še pred jesenjo. Ker se pa Hitler želi osvoboditi nevarnosti, ki mu preti od angleškega letalstva, bo začel velik napad proti angleškim letalskim silam mogoče še prej, preden bo dosegel večje uspehe na kopnem. da bi s tem dosegel večjo varnost za pokrete nemških čet. V tem primeru, pravijo »Times«, ni treba pričakovati, da bi sovražnik omejil napade na naša letalska oporišča ali vojaške objekte. Nemška vojska je dobro pripravljena in dobro preoblikovana. Zato ni mogoče pričakovati hitre zmage nad tako dobro pripravljenim vojnim strojem. Pripravi se je treba za več kot en težak udarec, preden bomo imeli boljše izgleda na uspeh. Nemci igrajo zdaj igro »vse za vse«. Prvi rezultati pri taki igri so lahko za Nemce ugodni ter pridejo neuspehi šele potem, ko se pojavi utrujenost. Nemčija je dosegla velike uspehe v začetku in tem uspehom bodo lahko sledili še drugi, toda nemške armade v Belgiji in na Nizozemskem se še niso spopadle z glavnim delom francosko-angleških čet, ki so prišle na pomoč Belgijcem.

ZN ostane še v Ženevi

Ženeva, 14. maja. AA. Havas: V nasprotju z vestmi, ki so krožile v zadnjem času, je generalni tajnik Zveze narodov Avenol, izjavil, da bo Ženeva še nadalje ostala sedež Zveze narodov. Na drugi strani bodo verjetno dogodki na Nizozemskem vplivali na to, da se prenese sedež mednarodnega sodišča, ki se zdaj nahaja v Haagu, na drugi kraj. Predvidevajo da se bo nemško mednarodno sodišče preselilo v Ženevo.

Z norveških bojišč

London, 14. maja. AA. Havas: Od začetka maja so angleške podmornice izvršile uspešne napade na najmanj devet novih nemških prevoznih ladij za preskrbo čet na Norveškem. Operacije podmornic se nadaljujejo.

Moskva, 15. maja. AA. DNB: Šef sovjetskega civilnega letalstva Molokov je odpotoval v Berlin, kjer bo gost nemškega letalskega ministrstva.

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Ivan Dornik:

Pred današnjim nastopom hrvatskih književnikov v Mariboru

Srečna misel, ki jo je sprožil predsednik Umetniškega kluba v Mariboru dr. Makso Snuderl, povabi hrvatske književnike tudi v Maribor, da nastopijo v okviru Umetnostnega tedna, je nalezela pri slovenskem občinstvu na radosten odmev. Kar devet hrvatskih književnikov se je z veseljem odzvalo, poleg najmlajših tudi dva starejša, Vladimir Nazor in Tin Ujevič, ki v Ljubljani ni bilo. Ker je bilo v »Slovenec« na priliki njihovega obiska v Ljubljani o Ivanu Goranu Kovačiču, dr. Iliju Jakovljeviču, Dobrišu Cesariču, Novaku Simiču že poročano, zato naj spregovorim le o Vladimiru Nazoru in Tinu Ujeviču.

Vladimir Nazor se je rodil l. 1876 v Postvahu na otoku Braču. Realno je študiral v Splitu, univerzo (naravoslovje) v Gradcu in Zagrebu. Nato je služboval kot gimnazijec profesor — profesor na učiteljski največ v Istri, bil l. 1917 ravnatelj učiteljskega v Kaštru, od 1918 do 1920 profesor na učiteljski v Zagrebu, nato ravnatelj deskega doma v Crkvenici. Sedaj živi večinoma v Bobovišču na Braču.

O Nazoru se je zadnjih 20 let največ govorilo v hrv. književnosti, saj je eden najplodovitejših hrvatskih pisateljev, po svojih motivih in pesniški obliki pa najraznovrstnejši v hrvatski moderni. Milan Marjanović pravi o njem v študiji Vladimir Nazor kao nacionalni pesnik, Zagreb 1924, da je pesnik nacionalnih energij in nacionalnog optimizma. On je u svojoj lirskoj i epskoj poeziji, te u novelama ne samo simbol nacionalne vere, nego je i dio pokretne nacionalne snage. V literaturi je vstopil Nazor v dobi hrvatske moderne, ki je šla za tem, da razbije pesniško formo, ali pa jo skrbno neguje dalje. Nazor je bil med tistimi, ki so hoteli najti svoj verz, s katerim bi najbolje izrazil ritem svojega duševnega življenja. Sprito balkanški vojski je v moderni hrvatski in tudi srbski (Rakić, Velja Petrović) nastal preokret. Ta preokret ni meril več toliko na pesniško obliko, kolikor na njeno vsebino. Namesto modernističnega kozmopolitizma je zopet prišlo do izraza nacionalno čustvo, namesto ekskluzivnega individualizma skrb za socialne interese. Nacionalizem tega časa je iskal stvarne elemente za svojo afirmacijo v realni moči naroda, v zemlji, v pravilno domoljubni zgodovini. Poveljevala se je fizična moč, pogled se je upiral v bodočnost, niso več iskali za preteklostjo. Po modernistični črnogledosti ali ravnodušnosti do življenja se je v književnosti poudarjal optimizem, fizično zdravje, poveljevala se je sila mladosti, življenjska radost. Književnost tega časa je iskala zvez s potrebami ljudskega življenja ter se ogibala vsega, kar bi moglo narodu škodovati (A. Barac. NE 408).

Nazorova poezija je optimistična in prežeta z narodnim čustvom. Nacionalni zanos je prevladoval v njej (kakor pri Santiču in Vojnoviču) tudi po svetovni vojni. Ko je nastala v hrvatski književnosti reakcija na ta nacionalni zanos in ga je začelo izpodrivati socialno čustvo (Križanec), so njegove ustopnice v književnosti začeli podcenjevati; toda vihar se je poleg, starejši z Nazorom so zopet prišli do veljave in pomena.

Nazorovo književno delo se je začelo l. 1893. L. 1900 je v Zadru izdal prvo zbirko pesmi »Slavenske legende«, ki je bila poleg Begovičeve »Boccadone« krepak program in pomemben književni dogodek. Milan Marjanović pravi o njej, da je prinesla veselo, sveže poletno, močne in zdrave resurpekturi motive, napovedovala vstajenje, prepoved in evitanje, kakršnega v hrvatski književnosti še ni bilo. Tej prvi zbirki so po kronološkem redu sledi-

le knjige: Pjesma narodu hrvatskem, 1902; mitični ep Živana, 1903; Knjiga o kraljevima hrvatskim, 1904; Krvava košulja, balada iz istrske zgodovine, 1906; Veli Jože, 1908, istrska povest, v kateri je v glavnem junaku simbolizirana vsa skrta narodova moč; Lirika, 1910; Hrvatski kraljevi, 1912, epejske narodne zgodovine, večinoma v sonetih in tercijnah; Istarske priče, 1913; Nove pjesme, 1914; Intima, 1915; Medvjed Brundo, ep iz živalskega življenja, 1915; Stojmena, 1916; romantični ep Utva Zlatokrila, 1916; Pjesni ljuvene, 1917; Pabirci, 1917; lirski drama Gospa od Snijega, 1918; Tri priče za djecu, 1920; Legenda o sv. Hristoforu, 1922; antologija pesmi Carmen vitae, 1922; Niza od koralja, pesmi, 1922; Panu, povesti, 1923; Crveni tank, povesti, 1924; Priče iz djetinstva, 1924; Lirske pjesme, 1925...

Vladimir Nazor je pokazal veliko plodovitost, stalno napredovanje, stalno izpopolnjevanje. »On nije pesnik patriotske, nego pjesnik nacionalne poezije«, je zapisal o njem Milan Marjanović v »Savremeni Hrvatski« (Srpska Književna Zadruga, 1913). »Monumentalnost njegove kompozicije i široki ritam njegove pjesmi, šarenilo i sočnost njegovih boja u plinairu, bogatstvo njegovih slika i pripodoba, nabujalost njegove dikcije, sveto zaslanje neke nedostanke stihova i izvinjava obilnosti i nagomilati njegovih epiteti, figura i tropa. Nazor ne pripada ni jednoj školi. On je u izvesnoj mjeri poetski pendant Mestrovicевой plastici. On znači prevladanje i preobilenje Kramčicevega earkazma i pesimizma. On je pjesnik nacionalne snage i nacionalnog zdravlja.«

Tin Ujevič.

»...nisam li pesnik, ja sam barem patnik.«
»Nepoznata, reci... gde si, što si, ko si?«

Tin Ujevič je intelektualističen pesnik z veliko erudicijo in veliko verzifikatorsko sposobnostjo. Njegov literarni debut je bil v »Hrvatski mladi kritici« z Ljubo Wiesnerjem, Nikolo Polićem, Jankom Polićem Kamovim, Franom Galovičem in dr. Značilno za njegovo poezijo je sinteziranje doživljanja, je zapisal o njem Miran Jarc v Domu in svetu 1921. V prvi zbirki pesmi »Lelek srebra« se nagiba h klasičizmu. V drugi zbirki »Kolajna« je njegov izraz še iskrenjši, preprostejši. »Trka na srce s tiho žalostjo in vdano prošnjo. Pesmi so kakor dahnjene iz temine, sijoče kot v molitvi v sklenjen roke.« (Miran Jarc, DS 1927). Če je v zadnjem sonetu cikla v »Lelek srebra« izrazil, da smo otroci časa, da nismo na licu žig trpljenja, da zasveti ljubezen kot luč v gluh poslušavi, da nam je edino dano le še čakanje na smrt, je zbirka »Kolajna« »epos prerajanja duše skozi grozo boja med telesom in duhom... Svetli slapovi »belažnih juter« mu donesajo »tihe slasti«, vonjave cvetja in ljubezen, ki ga dviga nad smrt (Miran Jarc, l. c.). Poleg teh dveh zbirk je izdal še zbirke »Auto na korusu«, Ojajeno zvono, doslej najmočnejšo in najbolj zakroženo svojo knjigo, ki ima značaj antologije (izbor iz Lelek srebra, Kolajna, Auto na korusu ter pesmi, ki jih je napisal kasneje) ter »Pjesme«, zbirko, namenjeno Srbom; dve knjigi esejev in pesniške proze: Scalpel kaos, Ljudi nu vratima gostionice ter pamflet Nedjela maloljetnih.

Ujevič je izvirna pesniška osebnost, njegova erudicija je edinstvena v hrvatski književnosti; njegovi eseji (Ljudi na vratima, Scalpel kaos in drugi, ki še niso zbrani in bi jih bilo še za nekaj knjig) spadajo med najboljše v hrvatski literaturi.

Pevski koncert Pavle Lovšetove in Majde Lovše-Duganove

Pevskih solističnih koncertov je bilo zadnja leta pri nas bore malo. Pevce in pevski naraščaj zavlja povečini popolnoma na svojo stran imenitnejša operna umetnost, le malokdo izmed njih je pokazal smisel za gojitev komornega petja. Poleg tega se tudi tu kaže medsebojno vplivanje in soodvisnost ustvarjajoče ter proizvajajoče umetnosti: težišče ustvarjanja je pri naših komponistih prešlo na instrumentalno glasbo. Za umetnost samospesva, ki so jo prejšnji rodovi skladateljev skoraj najbolj cenili, je sedaj čimdalje manj zanimanja. Vendar je ta glasbena panoga pri nas po krivici zanemarjena. Lahko bi postala kaj več kot samo preizkusni kamen za glasbeni talent skladateljev ali pevcev začelnikov. Dasi je navidez preprosta, pa je — podobno kot instrumentalna komorna umetnost — lahko najbogatejša obdarjena z najnežnejšimi, najrafiniranimi glasbenimi lepotami. Zato pomeni trdo preizkušnjo še za zrelega mojstra, za ustvarjalca enako kot za proizvajalca. Zeleni bi bilo, da bi se posebno med pevci vzbudilo več razumevanja za to napol pozabljeno umetnost; s tem bi našim skladateljem dali nove pobude, z javnimi koncertnimi nastopi pa bi vzgojili tudi občinstvo, da bi bolje znalo ceniti umetnost lepe pesmi in lepega petja.

Ga. Pavla Lovšetova, ki je bila naša neumorna koncertna pevka več let kot dve desetletji, je zadnjič nastopila s samostojnim koncertom pred sedmimi leti. In ker se ta čas med mlajšim pevskim naraščanjem ni našel nihče, ki bi s tako vztrajnostjo in doslednostjo sledil njenemu vzgledu, nas je letošnji nastop nje in njene hčerke ge. Majde Lovše-Duganove prav od srca razveselil. Ga. Lovšetova je zopet s svojim mehkim, prožnim in čistim glasom očarala poslušalce; v prvem delu koncerta je za tremi pesmimi Faleonierja, Duranteja in Mozarta posebno globoko občuteno in umetniško dovršeno zapela Schumanna (»Večno pesem«), Griega (»Zamolčana ljubav«) V. Nováka (»Kukavica«), »Na prsih vojnih« in Paladilla (spev iz opere »Suzana«). V drugem delu koncerta pa je privrkat predstavila občinstvu tri pesmi Gojmira Kreka iz lani izšle zbirke samospesov (»Izkušnja«, Besede ni, izraza ni«, »In če sreča bi moja...«); preprečevalna izvedla teh prirčno občutenih pesmi je naklonila navdušeno priznanje pevki in prisotnemu skladatelju. Enako navdušeno so bile sprejete tri pesmi Jos. Pavčiča (»Ciciban«, »Uspavanika«, »Vrabcu in strašilo«), ki jim je prav ga. Lovšetova pripomogla do velike popularnosti, in ki jih je v počastitev skladateljeve 70 letnice zapela v prvotni redakciji. Na željo občinstva, ki je navzročnega skladatelja ob njegovem jubileju prirčno pozdravilo in počastilo, je morala pevka zadnjo pesem ponavljati.

Ga. Majda Lovše-Duganova je v Händlu (spev iz oratorija »Marija«) in Belliniju (spev iz opere »Mesečina«) pokazala veliko pevsko kulturo in tehniko. Poleg tega je hvale vredno razumevanje, ki ga je pokazala za novejšo umetnost, tako slo-

vensko (Šivic: »Poštni predal«) kot hrvatsko (Dobronič: iz cikla »Sa selar«, Dugan ml.: Narodne iz Bosne in Hercegovine). Tako sta se programa matere in hčere lepo in smiselno dopolnjevala; kakor ga. Pavla Lovšetova je bila tudi ga. Majda Lovše-Duganova za svoje muzikalno prednašanje deležna toplega priznanja in odobravanja.

Go. Lovšetovo je spremljal na klavirju precizno in delikatno sin dr. Samo Lovše, go. Majda Lovše-Duganova pa njen mož prof. Čedomil Dugan, ki je poleg tega izvajal še kot samostojno točko »Madjimske narodne, za klavir obdelane od Franja Dugana ml. Za dodatek pa je zaigral še močno orgelsko »Tokato« svojega očeta Fr. Dugana st. V obeh skladbah je pokazal izreden smisel za muzikalno oblikovanje, tako v precizno izdelanih detajlih kot v gradbi velike forme, poleg tega pa še visoko stopnjo klavirske tehnike.

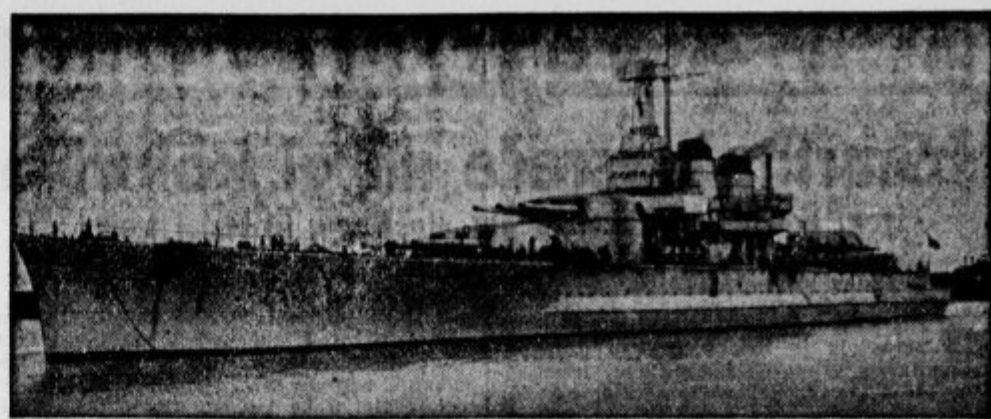
Tako je bil ta »družinski« koncert prijeten, kljub vsej pestrosti smiselno zaključen umetniški večer, ki je nudil številnemu občinstvu mnogo pravega glasbenega užitka. dr. Va Vo

Grigorije Božović se je oglašil z novo novelo zbirko »Neizmišljeni likovi«, ki pomeni zvesto nadaljevanje njegovega dosedanjega pripovedništva. Grigorije Božović spada med tiste pripovednike starejšega rodu v Srbiji, ki so do danes ohranili svežost in imajo tudi naši generaciji še marsikaj lepega povedati. Če upoštevamo, da je Božović poleg Andelke Kretiča najboljši poznavalec srbskega Juga, razlumi pokrajine ob Ibru in na Kosovem, potem je zanimljivo, da tudi v svoje novele zajema gradivo iz teh krajev in slika ljudi, zlasti Turke in Armavte, s katerimi so imeli Srbi skozi etololetja dobi zvez in srečanja, pa bilo v dobrem in slabem. V priložni zbirki je šestnajst Božovićevih novel iz zadnjih let, ki se zlasti odlikujejo po klenem in svojevrsnem jeziku.

Po letih najstarejša srbska živeča pisateljica Jelena Dimitrijevič je izdala potopisno knjigo »Sedam mora i tri okeana« na več ko 400 straneh in s tridesetimi ilustracijami na posebnem papirju. Predvsem so v nji zajeti Egipt, Palestina in Sirija.

V dobi, ko Balkanski polotok igra tako veliko vlogo v mednarodnem političnem in posebej še gospodarskem življenju, je treba posebej opozoriti dve reviji, posvečeni balkanskim problemom, ki izhajata v Beogradu. To sta mesečnik »Balkanske zemlje« (sedaj izšla 8. številka), ki je posvečen zlasti gospodarstvu (uredništvo Vlakovićeva 25/III), in pa »Balkanski svet«, ki sicer ne izhaja v določenih časovnih presledkih, v katerem pa sodelujejo najbolj priznani strokovnjaki, zlasti znanstveniki vseh balkanskih držav. Najnovejši zvezek, ki je nedavno izšel na 68 straneh v založbi Balkanskega instituta (Knez Mihajlova 17), prinaša med drugim članke Petra Skoka, M. Budimira Georgi Konstantinova, Charlesa Diehla, T. Želinskega Nikole Jorge itd.

Jugoslovansko astronomsko društvo v Beogradu je izdalo v prevodu M. Protića znano delo A. Edingtona »Zvezde i atomi«.

Dne 6. maja 1940 so Italijani spustili v morje 35.000 tonsko bojno ladjo »Littorio«

Njujorško svetovno razstavo so spel odprli

Dne 11. maja so ameriško svetovno razstavo v Newyorku spet odprli in sicer največ zaradi finančnih zadev. V svetovno razstavo so založili glavno 54 milijonov dolarjev in dani je bilo mnogo obiskovalcev, vendar denarni uspeh ni bil zadovoljiv. Namisto 60 milijonov ljudi, kolikor so jih pričakovali, jih je prišlo »samo« 28 milijonov in tako ima svetovna razstava izgubo 25 milijonov dolarjev. Seveda se je pa zdaj navdušenje za njujorško razstavo jako poleglo. Vendar so navzle vojni v Evropi skoraj vsi razstavljalni paviljoni ostali. Celotno državo Čehoslovaška, Poljska in Danska, ki so zasedene, so obdržale svoje paviljone, tako tudi Finska in Norveška. Manjka pa Sovjetska Rusija. Njen ponosni paviljon iz rožastega marmorja, ki je imel na vrhu soho delavca nadnaravne velikosti, so kamen za kamnom razstavili in ga odposlali nekam v Rusijo. Nemčija, Nizozemska, Švedska in Jugoslavija niso zastopane. Francija in Anglija pa še dalje razstavlja. Zabavniški del, ki je lani kar preveč in ne zmeraj v dobrem smislu spominjal na svet od večera, ima zdaj nov spored.

Kot novost je na svetovni razstavi revija 400 koristov, statistik in plesalcev, ki se imenuje »Ameriški jubilej« in predstavlja vse pomembne datume iz ameriške zgodovine. Pa še ena sprememba je, ki je, žal, tudi potrebna: ravnatelj, ki so lani otvorili razstavo z geslom: »Mir med ljudmi«, so bili dovolj previdni, da so to geslo opustili, ker so žalostni dogodki, žal, pokazali, da je bilo to geslo varljiv ideal.

ŠPORT

Finski športniki zopet na delu

Ni še dolgo tega, ko so bili na Finskem končani krvavi boji, vendar že vidimo po igriščih in tekališčih finske športnike. Normalno življenje se je skoraj povrnilo.

Med prvimi športniki se je pokazal na vezbalšču matalce kladiiva Uummo Veirilä. Zraven živalskega vrta je obsežen prostor, ki je sedaj priraven za metanje kladiiva. Tod Veirilä privrkat meče kladiivo po sklenjenem miru.

Tudi Lauri Lahtinen je že pridno na delu. Iskreno želi, da bi bil spet v oni formi kot je bil leta 1932, ko je zmagal v Los Angelesu v teku na 5000 metrov. Lahtinen je iskren rodoljub, kot so to vsi Finci. Svojo ameriško zlato kolajno je radevode dal v zbirko za podporo državi. Pri novi zbirki, za obnovo države, je spet dal zlato odlikovanje, ki si ga je priboril v Angliji v teku na tri milje. Pred končano finsko vojno je bil stražnik, danes pa je šofer pri finski državni banki.

Alpo Sovolainen, je najboljši finski sprinter. Lansko leto si je pokvaril obe nogi, razen tega si je zlomil ključnico in poškodoval roko. Sedaj je od poškodb že toliko okreval, da hodi na treninge. Vsa dan telovadi in preteče svoje dnevne kroge.

Tudi športne organizacije so pričele z delom. Boksarska zveza je vprašala svoje člane, kako si oni zamišljajo obnoviti to priljubljeno finsko panogo športa. Delavske organizacije so že sklenile, da bodo že v jeseni priredile boksarske in rokoborske tekme, kot so bile to vsako jesen v navadi. Skratka, športno življenje se je povsed obnovilo. Žal, pa niso med odličnimi športniki več oni, ki so dali svoje življenje za svobodo svoje ljubljene domovine. In teh ni malo.

Zakaj »Halt«?

Bilo je leta 1921 na lahkoatletskem tekmovanju Nemčije v Hamburgu. Na spored tekmovanja je prišel tudi tek čez zapreke na 110 m. Med finalisti je bil tedaj tudi današnji vodja nemške lahkoatletike in predstavniki Nemčije v CIO, Karel von Halt. Odjeknil je startni strel in tek je pričel. Med prisotnimi gledalci so bili tudi mnogostevilni Haltovi prijatelji in klubski tovariši. Venomer so ga vzpodbujali z gromkimi vzkliki: Halt! Halt!

Nek gospod, ki je sedel slučajno tudi v grupi Haltovih prijateljev, pa ni bil v stvari dovolj poučen, je jezno zavpil: Zakaj pa venomer vpijete halt?; pustite jih no, naj tečejo.

Po svetu

Na neki večerni športni prireditvi v Münchenu so se pomerili atleti, ki so pokazali, da se nahajajo v prav dobri formi.

Tako je Lampert sunil kroglo kar 15.23 m daleč. Nadalje so bili doseženi na tem večeru še naslednji dobri rezultati:

Nemški rekord na 1500 m Kaindl je pretekel progo 1000 m v času 2:24.2; še mlad atlet Koppenwaller je z lahkoto skočil v višino 1.90 m, pri višini 1.95 pa je latvo podrl. Pri teku na 3000 m se je izkazal Eberlein s časom 8:58.

Zelo dobri lahkoatletski rezultati so bili doseženi te dni tudi v Milanu na med klubskem dvoboju G. S. Oberdan : Giglio Rosso Baracca (Milano). Monti je pretekel progo 200 m v času 21.7 sek.; Lanzi Soom v 1:51; Baviacqua 5000 m v 15:11.8; štafeta 4krat 100 m v času 3:20 (O. S. Baracca); Maftei je skočil v daljavo 7.21 m; Romeo pa je skočil ob palici 4 m visoko; Oberwegel je pa vržl disk 47.33 m daleč.

Finski narodni junak Paavo Nurmi, ki je odšel skupaj z Maekijem februarja meseca v Ameriko, se je eredi zadnjega tedna vrnil preko luže domov. Iz Genove, kjer se je izkrcal, je takoj odpotoval v svojo domovino. Maeki pa je še ostal v Ameriki, koder nastopa po lahkoatletskih prireditvah.

V telovadnem dvoboju državnih zastopstev Nemčije in Madžarske je zmagala Nemčija z malenkostno razliko točk. Tekmovanje se je vršilo v

Kaj je švicarski list l. 1883 napisal o torpedu

Jako zanimivo in proroško je to, kar je švicarski list »Nidwaldner Volksblatt« dne 1. decembra 1883 napisal o torpedu in njegovem učinku. Zdal, ko je res prišlo do tega, česar se je člankar bal, preberimo še enkrat, kaj je takrat napisal:

Tripedo se sproži. Torpedi so peklenski stroji, ki jih pogrežajo v vodo v rekah in na morskih in jeezrskih bregovih. Iz teh pogubonosnih pločev nastih škatele se dviga žica kvišku, in čim se tja pripelje keka ladja in se le malo dotakne tiste žice, tedaj poč, voda silno zašumi in nesrečna ladja se razleti na tisočero koscev. To je torpedo.

Pa beremo v časnikih tole: Nemška vlada je dovolila kapitanu Hasenkleverju dopust, ga je začasno odpustila iz službe, da bi na Kitajskem ondotne kitajske častnike poučeval, kako je treba ravnati s torpedi. Potem takem se dozdeva, če se bodo Francozi začeli vojskovati s Kitajci, tedaj jih bodo Kitajci v kitajskih vodah pozdravili s torpedi. Saj ni kaj reči o prijateljskem postopanju, ki ga Nemčija s tem izkazuje Franciji. A le nekaj bi pripomnili: Lejte, to je zdaj tista tolikanj slavljena omika, to je civilizacija, to kultura in prosvetljenost, ki jo mi, Evropejci, onim divjim barbarom prinašamo, takšno kulturo — peklenske stroje, torpede! In na kratko povedano je to najfinejši sok našega napredka, naših ved — in slednjič naše omike! To je peklenska veda: kako je mož najhitreje in z največjo gotovostjo umoriti čim več ljudi — na en mah!... In konec te pesmi? Morija na debelo!

Budimpešti. Nemčija si je priborila 291.4 točk, do čim si jih je Madžarska le 288.3 točk. Na tekmo vanju se je izkazal predvsem nemški telovadelec Stadel, ki je svojemu moštvu prinesel 48.85 točke.

200 kolearskih amaterjev se je spoprijelo za naslov prvaka v dirki »Okoli Dortmund«. Zmagal je Hörman (München) v času 3:46.00. Proga je bila dolga 130.1 kilometer. Hörman je nemški prvak v cestnih vožnjah.

V 764 km dolgi progi avto-dirke, ki je bila v Peruju, je zmagal Giovanni Studer. Proga je prevozil v času 5:25.50. Ta čas daje povprečno hitrost 141 km na uro. Proga je šla od mesta Chila, preko Trujilla do prestolnice Lime. Vozil je na Lincolnu.

10.000 gledalcev je prisostvovalo otvoritvi kolesarske sezone v Kölnu. Tudi udeležba tekmovalcev je bila številna. Najhuja je bila borba med Paul Krewerjem in svetovnim prvkom Metzejem. Zmagal je, samo z malenkostnim naskokom Paul Krewer v času 44:33.8. Proga je bila dolga 50 km in je vodila od Kölna do Riehla.

V Newyorku je v sedmem krogu s tehničnim k. o. Buddy Baer to je brat bivšega svetovnega prvaka Makea Baera) potolkel svojega tekmeča Nathan Manna.

Novi italijanski profesionalci v poltežki kategoriji Musina gre hitro do uspeha. V teh dneh je pospravil dve lepi zmagi. Premagal je v Rimu Ugolinija še po 5 krogih; z Livanom pa je v Gorici opravil že v prvem krogu.

Športni urednik lista »Gazzetta dello Sport« se je potrudil in je setaval seznam vseh italijanskih državnih prvakov zadnjih 38 let. Njegovo delo obsega med drugim tudi spisek 344 dirkačev in rezultatov 2800 dirk. Najuspešnejši vozači v teh 28 letih so: Alfredo Binda s 109 zmagami v 15 letih odkar vozi kot profesionalci; Constante Girardengo 107 zmag v 24 letih; Learco Guerra 74 zmag v 11 letih; Gaetano Belloni 57 zmag v 15 letih; Gino Bartali 48 zmag v 5 letih. Pa še drugi go ki so se prav tako dobro odrezali.

Na nekem atletskem tekmovanju v Ameriki, koder so tekmovali univerzitetni študenti, so bili doseženi odlični časi. Postavljenih je bilo kar sedem svetovnih rekordov. V prav posebno dobri formi je bil črncec Woodruff, ki je prav na tem tekmovanju pokazal, da ni izrabil pravi nobenih svojih lahkoatletskih sposobnosti.

To nedeljo priredi ljubljanska sekcija Avtomobilskega kluba avtomobilsko in medklubsko ocenjevalno vožnjo.

Letošnja vožnja obeta biti posebno zanimiva. Ocenjevalna vožnja ni nikakoli hitrostna dirka. Voziči morajo vožnjo z eno brzino, ki je za vsako vozilo predpisana. Na raznih krajih proge bodo postavljene kontrole, ki bodo zabeležile čase prihoda. Novost te vožnje je preizkušnja v »pospeševanju hitrosti, zaviranju in upravljanju vozil. Letos bo uvedena še preizkušnja v hitrosti na Sorakem polju. Zaključenje prijav je 16. t. m. Na lanskaj vožnji si je ekipa znanke »Adler« priborila 1. mesto. Letos bo borba za prvo mesto ostra, ker se je prijavilo že več ekip.

Konjske dirke so bile v Ljubotomu za binkoiti. Gledalcev 300, zanimanje dirkačev in vozačev slabo. Dirko je vodil Sumak Mirko.

Rezultati dirke: Dirka dravske banovine: 1. Salta Sumaka, 2. Ladija Vavpotiča.

V dirki Beograd je zmagal Splendidi, sledili so Puffin, Prima, Zemon itd.

V dirki okrajnega kmet. odbora: Zmagal je Sumakov vranec Splendidi.

Dirka kneza Mihajla v Jahanju: 1. Zitek Franc na Firlici, 2. Bundert Ivana Kadeta.

Dirke je zaključila Spominska dirka Jozeta Rajka: v dvovregli: Zmagal je Slavetič s Tosko in Lidijo, 2. je bil Jurek s Slavčkom in Vinkom.

Doseženi časi so bili zadovoljivi. Proga je bila zaradi dejta težka. Najboljši konj je bila Salta. Pa tudi Splendidi ni mnogo zaostajal. Organizacija pa služi vse priznanje. Tekme so bile zelo zanimive.